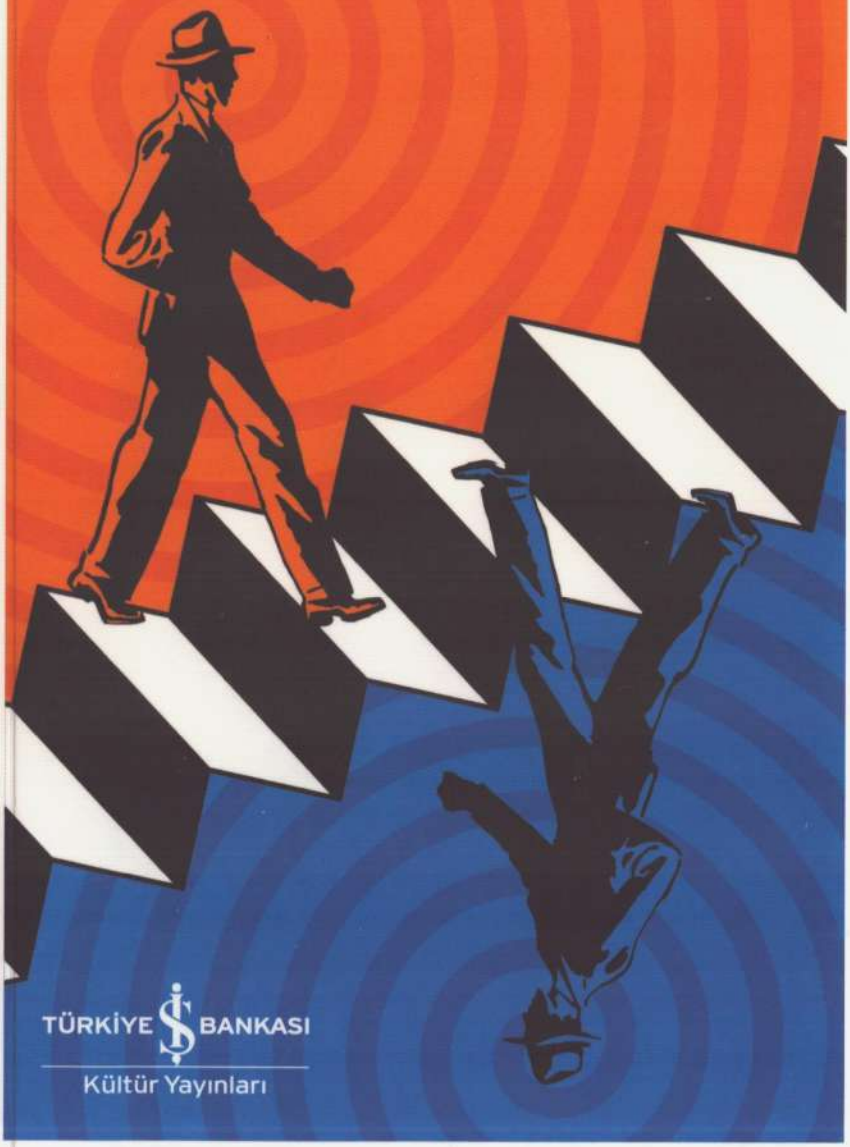
MODERN KLASİKLER DİZİSİ - 229

BOILEAU-NARCEJAC

SOĞUK TER

FRANSIZCA ASLINDAN ÇEVİREN:
ALEV ÖZGÜNER

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Genel Yayın: 6105

BOILEAU-NARCEJAC
SOĞUK TER

ÖZGÜN ADI
SUEURS FROIDES

© ÉDITIONS DENOËL, 1958
© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2022
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
GAMZE VARIM

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
AHMET BATMAZ

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM HAZİRAN 2024, İSTANBUL

ISBN 978-625-429-805-9

BASKI: YAYLACIK MATBAACILIK
Litros Yolu Fatih Sanayi Sitesi No: 12/197-203 Topkapı İstanbul
(0212) 612 58 60
Sertifika No: 44865

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95
e-posta: info@iskultur.com.tr
www.iskultur.com.tr

ÇEVİREN: ALEV ÖZGÜNER

1960 yılında İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni, ardından BÜ Orta Kademe Yöneticilik Bölümü'nü bitirdi. Yurt Ansiklopedisi, Gelişim Yayınları, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık AŞ'de çalıştı. Halen bazı yayınevleriyle çevirmen, redaktör ve düzeltmen olarak çalışmaktadır. *Güzel Dost* (Guy de Maupassant), *Binbir Hayalet* (Alexandre Dumas), *Dr. Ox'un Deneyi* (Jules Verne) ve *Zacharius Usta* (Jules Verne) İş Bankası Kültür Yayınları'ndan çıkan çevirileridir.

Modern
Klasikler
Dizisi - 229

Boileau Narcejac

Soğuk Ter

Fransızca aslından
çeviren: Alev Özgüner

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Pierre Véry'ye

BİRİNCİ BÖLÜM

I

— İşte böyle, dedi Gévigne. Karımı gizlice takip etmeni istiyorum.

— Yok artık!.. Seni aldatıyor mu yoksa?

— Hayır.

— E öyleyse?

— Anlatmak kolay değil. Davranışları bir tuhaf... Beni endişelendiriyor.

— Seni korkutan nedir?

Gévigne tereddüt etmekteydi. Flavières'e bakıyordu ve Flavières onu durduran şeyin ne olduğunu hissedebiliyordu: Gévigne güven duymuyordu. On beş sene önce hukuk fakültesinde Flavières onu nasıl tanıdıysa öyle kalmıştı: Samimi, içini dökmeye hazır ve ta derininde gergin, utangaç ve mutsuz. Biraz önce kollarını iki yana açarak, "Vay, dostum Roger... Biliyor musun, seni tekrar gördüğüme memnun oldum!" diye bağırması bir işe yaramamıştı. Flavières içgüdüsel olarak, onun davranışındaki çok hafif tutukluğu derhal fark etmişti; fazlaca maksatlıydı, fazlaca gerginlik barındırıyordu. Gévigne biraz fazla el kol hareketi yapıyor, biraz fazla gülüyordu. Her ikisini de görünüş olarak değiştiren ve geçip giden on beş senenin üstüne sünger çekmeyi başaramıyordu. Gévigne neredeyse dazlak kalmıştı. Çenesi tombullaşmıştı. Kaşları kızıl sarı bir renk almış

ve burnunun yanında şimdi çiller belirmişti. Flavières de artık aynı değildi. Başından geçenlerden sonra zayıfladığını, kamburlaştığını biliyordu ve Gévigne'in ona, polis teşkilatına girmek için hukuk okuduğu halde niçin avukat olduğunu soracağı düşüncesiyle avuçları ter içinde kalmıştı.

— Açık konuşmak gerekirse, hiçbir şeyden korktuğum yok, dedi Gévigne.

Flavières'e içi puro dolu pahalı bir kutu uzattı. Kravatı da pahalıydı, sık dokunmuş yünlü kumaştan takım elbisesinin harika bir kesimi vardı. Parmaklarında yüzükler ışıldarken, büyük bir restoranın adını taşıyan bir kibrit kutusundan küçük pembe bir kibrit çıkardı. Yanaklarını çukurlaştırdıktan sonra, havaya ağır ağır biraz mavi duman üfledi.

— Genel havayı yakalamak lazım, dedi.

Evet, çok değişmişti. Kudretin tadını almıştı. Arkasında heyetler, şirketler, dernekler, karmaşık bir ilişkiler ve nüfuz ağı bulunduğu tahmin ediliyordu. Yine de gözleri hâlâ kıpır kıpır, hâlâ korkuyla bakmaya, ağır ve inik gözkapaklarının gerisine bir an olsun gizlenmeye hazırdı.

— Genel hava ha! dedi Flavières, hafif bir alayla.

— Zannediyorum doğru tabir bu, diye üsteledi Gévigne. Karım gayet mutlu. Dört senedir evliyiz... ya da neredeyse diyelim; iki ay sonra dört sene bitecek... Halimiz vaktimiz yerinde çok şükür. Havre'daki fabrikam seferberlikten beri tam kapasite çalışıyor. Zaten o yüzden silah altına alınmadım... Kısacası, şartlar göz önüne alındığında ayrıcalıklı insanlarız biz, bunu teslim etmek lazım.

— Çocuk yok mu? diye araya girdi Flavières.

— Yok.

— Sen devam et.

— Yani diyordum ki, Madeleine mutlu olmak için her şeye sahip. Eh, şurası da gerçek ki, yolunda gitmeyen bir şey var. Tabiatı her zaman biraz tuhaftır, ruh hali inişli çıkışlıdır, dönem dönem bunalıma girer, fakat birkaç aydır durumu birdenbire ağırlaştı.

— Bir hekimle görüştün mü?

— Elbette. Hatta isim yapmış kimi doktorlara da danıştım. Hiçbir şeyi yok, anlıyor musun, hem de hiç.

— Bedensel anlamda hiçbir şeyi olmayabilir, diye kabul etti Flavières. Ama ya ruhsal açıdan?

— Hiçbir şeyi yok... Hiç... Öyle bir durum değil!

Gévigne parmaklarını şıklattı ve yeleğine dökülen azıcık külü silkeledi.

— Of, sana yemin ederim bu değişik bir vaka. Başlangıçta ben de, savaşın yol açtığı bir sabit fikrin ya da mantıksız bir korkunun söz konusu olduğunu sandım. Durup durup ani suskunluklara gömülüyordu. Ona bir şey söylendiğinde, zar zor duyuyordu veya gözünü dikip karşısındaki bir noktaya bakıyordu... Seni temin ederim şaşırtıcıydı bu. Ne diyeyim bilmiyorum... görünmez bir şeyler gördüğüne yemin edebilirdin. Normal yaşantısına döndüğünde ise, sanki evini tanımak için... beni tanımak için... gayret göstermesi gerekmiş gibi, yüzünde şaşkın bir ifade olurdu.

Purosunun sönmesine aldırmadan kendisi de boşluğa bakıyordu; suratında, tıpkı eskiden olduğu gibi, şu tatminsizlik ifadesi vardı.

— Eğer hasta değilse, numara yapıyor demektir, dedi Flavières, sabrı tükenerek.

Gévigne, itirazı havada durduracakmış gibi, tombul elini havaya kaldırdı.

— Bunu da düşündüm. Belli etmeden onu gözlemledim. Bir gün takip de ettim... Bois'ya gitti, göle karşı oturdu ve iki saat boyunca hiç kıpırdamadan öylece durdu... Suyu seyrediyordu...

— Ciddi bir durum değil.

— Olur mu... suyu, nasıl anlatayım bilmiyorum, dikkatle, ciddiyetle seyrediyordu. Bu son derece önemliymiş gibi... Akşam bana, dışarı çıkmadığını söyledi. Onu takip ettiğimi söylemek istemedim, anlıyorsun ya.

Flavières okul arkadaşının eski suretini bir yakalayıp bir kaybediyordu, bu oyun giderek sinir bozucu hale gelmekteydi.

— Dinle bak, dedi. Mantıklı olalım. Karın ya seni aldatıyor ya hasta ya da bilinmeyen bir sebeple hasta numarası yapıyor. Lamı cimi yok.

Gévigne kolunu yazı masasındaki kül tablasına uzattı ve serçeparmağıyla hafifçe vurarak uzun bir silindir şeklindeki beyaz külü silkti. Hüzünle gülümsedi.

— Sen de tıpatıp benim yürütmüş olduğum mantığı yürütüyorsun. Yalnız şu var ki Madeleine'in beni aldatmadığından eminim... Profesör Lavarenne de onun normal olduğunu söyledi... Neden hasta taklidi yapsın ki?.. Eline ne geçecek?.. Çünkü nihayetinde insan sebepsiz yere numara yapmaz. Gidip yok yere Bois'da iki saat harcamaz... Üstelik bunun gibi daha bir sürü ayrıntı var.

— Onunla konuştun mu peki?

— Evet... elbette... Ona, aniden dalıp gittiği zamanlar ne hissettiğini sordum.

— Ne cevap verdi?

— Gereksiz yere endişelendiğimi söyledi... dalıp gitmiyormuş, ama mevcut durum herkes gibi onu da kaygılandırıyormuş.

— İyi de biraz sıkkın görünmüyor muydu?

— Görünmez olur mu... Sıkkın ve bilhassa tedirgin, kaygılı görünüyordu.

— Yalan söylediği intibaı uyandı mı sende?

— Kesinlikle hayır. Tam aksine, ürkmüş intibaı uyandı... Hatta seni belki de güldürecek bir şey itiraf edeyim: 1923 ya 1924 senesinde Ursulines'de seyrettiğimiz şu Alman filmini hatırlıyorsundur... *Jacob Boehme*...

— Evet.

— Mistik bir nöbetin ortasında yakalanıp da inkâr etmeye, özür dilemeye, hezeyanlarını gizlemeye çalışan kahramanın yüz ifadesini hatırlıyor musun... Eh işte, Madeleine'in yüzünde de... Alman oyuncununkiyle aynı ifade beliriyor... o biraz şaşkın, biraz esrik ifade, tereddütle kıpırdayan o gözler...

— Hadi canım! Karının mistik nöbetler geçirdiğini ileri sürmeyeceksin herhalde!

— Böyle tepki vereceğini biliyordum... Tıpkı benim gibi zavallı dostum!.. Ben de isyan ettim... Ben de hakikati kabul etmeye yanaşmadım.

— Dinin gereklerini yerine getiriyor mu?

— Herkes gibi... Pazar günleri ayine gidiyor... Daha çok sosyal bir alışkanlık.

— Geleceği gören şu kadınlar gibi değil herhalde? Öyle değil, değil mi?

— Hayır. Tekrar ediyorum, sadece sanki içinde bir yerde bir tetiğe basılıyor ve onun başka bir âlemde olduğunu fark ediyorsun.

— Kendi iradesi dışında mı oluyor bu?

— Hiç şüphesiz. Onu gözlemlediğim zamandan bu yana duruma alıştığımı sanırsın. Nöbetin gelmek üzere olduğunu hissediyor; hareket etmek, konuşmak için kendisini zorluyor... yerinden kalkıyor, bazen havasız kalmış gibi gidip pencereyi açıyor ya da radyoyu bangır bangır bağırtıyor... Eğer o esnada ben de oyuna dahil olup şakalar yapar, havadan sudan konuşursam, zihnini toparlamayı, kendini zapt etmeyi başarıyor... Bütün bu dediklerim için özür dilerim, ama onun içinde olup bitenleri makul bir çerçeveye oturtmak kolay değil... Aksine, meşgulmüşüm gibi yapar, dalgın, düşünceli bir tavır sergilersem, durum hiç sekmiyor. Bir de bakıyorsun taş kesilmiş, gözleri boşlukta hareket eden esrarengiz bir noktayı takip ediyor, yani noktanın hareket ettiğini ben farz ediyorum... sonra göğüs geçiriyor, elinin tersiyle alnını sıvazlıyor ve beş dakika, on dakika boyunca, nadiren daha da uzun bir süre uyurgezere benziyor...

— O zamanlar robot gibi mi hareket ediyor?

— Hayır. Zaten açıkçası hiç uyurgezer görmedim. Fakat katiyen uyuyormuş gibi bir his bırakmıyor. Kendisinde olmayan biri gibi dalgınlaşıyor. Bir başkası oluyor. Gayet iyi biliyorum ki bu saçma! Yine de daha iyi ifade edemiyorum. Bir başkası oluyor.

Gévigne'in bakışlarında hakiki bir kaygı vardı.

— Bir başkası, diye homurdandı Flavières. Bunun hiç anlamı yok.

— Bazı etkilere maruz kalıyor olamaz mı sence?..

Gévigne, çiğnenmiş purosunu kül tablasının kenarına bıraktı ve ellerini sımsıkı birbirine bastırdı.

— Madem başladım, diyerek tekrar söze girdi, sonuna kadar gideyim... Madeleine'in ailesinde tuhaf bir kadın varmış... Adı Pauline Lagerlac'mış... Aslında Madeleine'in büyük ninesiymiş... Gördüğün gibi onunla epey yakın akraba... Bu kadın, on üç-on dört yaşlarına doğru... nasıl anlatacağımı da pek bilmiyorum ya... hastalanıp yatağa düşmüş; acayip kasılmalardan mustaripmiş ve onu tedavi eden insanlar odasından gelen anlaşılmaz gürültüler duyuyormuş...

— Duvarlara vurma sesleri mi?

— Evet.

— Eşyaların yerleri değiştiriliyormuş gibi parkeden sürtünme sesi de geliyor muymuş?

— Evet.

— Anlıyorum, dedi Flavières. Bunlar, o yaştaki bir kız çocuğunun etrafında oldukça sık rastlanan olaylar. Zaten açıklaması yoktur... Bu durum genellikle kısa sürer.

— Bu meseleler hakkında pek bilgim yok, diye sözünü sürdürdü Gévigne; kesin olan şu ki, Pauline Lagerlac hafif meczup olarak kalmış. Manastıra kapanmak istemiş, sonra rahibe olmayı reddetmiş. Nihayet evlenmiş ve birkaç sene sonra da, hiç sebep yokken intihar etmiş.

— Kaç yaşındaymış?

Gévigne mendilini çıkarıp dudaklarını sildi.

— Yirmi beş yaşındaymış, diye mırıldandı... Madeleine'in yaşında.

— Tüh!

İki adam suskunluğa gömüldü. Flavières düşünüyordu.

— Karın elbette biliyor bunu değil mi? diye sordu.

— Hayır, bilmiyor... Bütün bu ayrıntıları kayınvalidemden öğrendim. Biz evlendikten kısa bir süre sonra bahsetti bana bu

Pauline Lagerlac'tan... O sırada, bu anlatılanları sırf nezaket icabı dinledim. Eğer bilseydim!.. Kayınvalidem artık hayatta değil ve kimseden bu konuda bir şey öğrenemem.

— Bu sırları sana... belli bir niyetle açtığı intibaı uyandı mı sende?

— Hayır. Yani öyle düşünmüyorum. Bir konuşma sırasında laf lafı açtı. Fakat Madeleine'e aktarmamamı sıkı sıkı tembihlediğini çok iyi hatırlıyorum. Kaçık denecek bir ninesi olduğu için pek de övünmüyordu. Kızının öğrenmemesini tercih ediyordu...

— Şu Pauline Lagerlac yine de belli bir sebeple intihar etmiş olmalı, öyle değil mi?

— Hayır. Görünen o ki hayır. Mutluymuş; birkaç ay önce bir oğlu olmuş ve herkes bu annelik sayesinde akli dengesine kavuşacağını düşünüyormuş. Sonra birdenbire, bir gün...

— Senin karın ile aradaki ilişkiyi hâlâ kavrayamıyorum, diye belirtti Flavières.

— İlişki mi? dedi Gévigne, bunalarak... Göreceksin. Anne babası ölünce, doğal olarak, büyük ninesinden kalma bazı biblolar, mücevherler Madeleine'e miras kaldı; bilhassa da kehribar taşlarından bir kolye... İşte Madeleine onlara bakmadan, dokunmadan duramıyor... bir çeşit... nasıl söyleyeyim... özlemle diyelim hadi. Mesela evde Pauline Lagerlac'ın bir portresi var, kendisi yapmış, çünkü o da resim yapıyormuş! Madeleine, önünde efsunlanmış gibi saatlerce durup bu tabloyu seyrediyor. Fakat daha iyisi var: Bir süre önce beklenmedik şekilde, bu tabloyu salondaki masanın üstüne bir aynayla yan yana koymuş olduğunu gördüm. Kolyeyi boynuna takmıştı ve saçını portredeki kadının saçı tarzında toplamaya çalışıyordu... Zaten bu saç biçimini de hiç değiştirmedi, deyip sözünü tamamladı Gévigne, apaçık bir huzursuzlukla: Ensede ağır bir topuz.

— Madeleine Pauline'e benziyor mu?

— Belki... pek az.

— Sana tekrar soruyorum: Tam olarak korktuğun şey nedir?

Gévigne göğüs geçirdi ve purosunu tekrar eline alarak dalgın dalgın inceledi.

— Kafamdan geçeni sana söylemeye bile cesaretim yok... Kesin olan şu ki Madeleine aynı Madeleine değil. Daha da fazlası! Benimle yaşayan kadının Madeleine olmadığını düşünüyorum zaman zaman.

Flavières yerinden kalktı ve gülmek için kendini zorladı.

— Yapma yahu! Ya kim olacak?.. Pauline Lagerlac mı?.. Saçmalıyorsun zavallı Paul'cüğüm... Sana ne ikram edeyim? Porto, Cinzano, Cap Corse?

— Porto olsun.

Flavières tepsi ve kadehleri hazırlamak üzere yemek odasına yollanırken Gévigne arkasından bağırdı:

— Peki ya sen, sana hiç sormadım, evli değil misin?

— Hayır, diye cevap verdi Flavières, zar zor duyulan bir sesle. Üstelik hiç de istemedim.

— Polis teşkilatından ayrıldığını tesadüfen öğrendim, diye sözünü sürdürdü Gévigne.

Yan tarafta bir an sessizlik oldu.

— Yardım ister misin?

Gévigne koltuğundan kalktı, açık kapıya doğru ilerledi. Flavières bir şişenin mantarını çıkarıyordu. Gévigne omzunu kapının pervazına yasladı.

— Evin güzelmiş... Sorunlarımla kafanı şişirdiğim için özür dilerim. Seni tekrar gördüğüme çok memnunum. Geleceğimi bildirmek için sana telefon etmeliydim, ama işlerime öyle gömülmüştüm ki...

Flavières doğruldu, mantarı yavaşça yerinden çıkardı. İşin zor kısmı geride kalmıştı.

— Bana gemi inşaatlarından bahsetmiştin değil mi? dedi, kadehleri doldurarak.

— Evet. Şu sıralarda hücumbot iskeleti imal ediyoruz. Çok büyük bir sipariş. Bakanlıkta, ciddi bir müdahale korkusu var gibi.

— Yok artık! Artık şu tuhaf savaştan* çıkmak lazım. Yakında mayıs ayına da giriyoruz... Sağlığına Paul.

---

* Tuhaf Savaş: İkinci Dünya Savaşı sırasında, Polonya işgalinin başlangıcı ile Fransa seferinin başlangıcı arasında geçen harekât ve muharebe dizisidir. (ç.n.)

— Sağlığına Roger.

Gözlerini birbirlerinden kaçırmadan içkilerini yudumladılar. Gévigne ayaktayken kısa ve tıknazdı. Pencerenin önünde duruyordu ve gün ışığı etli kulakları, asalet akan alnıyla Romalıları hatırlatan yüzünü belirgin kılmaktaydı. Bununla birlikte Gévigne bir kartal* değildi. Bu aldatıcı prokonsül profilini yontmak için azıcık Provence kanı kâfi gelmişti. Savaştan sonra bu herif milyonlara para demeyecekti... Flavières bu düşüncesinden pişman oldu... Kendisi de başkalarının yokluğundan faydalanmıyor muydu? Çürüğe çıkarılmıştı, kabul. Bu belki de bir özür değildi. Kadehini tepsiye koydu.

— Sanırım bu mesele zihnimi bayağı meşgul edecek... Karının cephede hiç yakını yok mu?

— Hiç görüşmediğimiz çok uzak bir iki kuzen. Yani aileden kimse yok diyebiliriz.

— Onunla nasıl tanıştın?

— Tanışmamız bayağı romantikti.

Gévigne gözünü dikmiş kadehine bakıyor, uygun kelimeleri arıyordu. Eskiden onu felce uğratan ve dilini bağlayan şu gülünç görünme korkusu hâlâ geçmemişti. Yine de kararını verdi.

— Onunla, bir iş gezisi sırasında Roma'da tanıştım. Aynı otelde kalıyorduk.

— Hangi otelde?

— Continentale'de.

— Roma'da ne yapıyordu?

— Resim öğrenimi görüyordu. Görünen o ki resimleri çok beğeniliyor. Beni bilirsin, resim...

— Öğretmenlik yapmak, ders vermek için mi çalışıyordu?..

— Sen öyle san!.. Sırf paşa gönlü için. Hiçbir zaman hayatını kazanmaya ihtiyaç duymadı. On sekiz yaşındayken kendi arabası vardı, düşün artık. Babası büyük bir sanayiciydi...

Gévigne gerisingeri döndü ve tekrar çalışma odasına gitti. Flavières onun esnek ve kararlı adımlarla yürüdüğünü fark etti.

---

* Roma İmparatorluğu'nda gücün simgesi. (ç.n.)

Eskiden sarsak sarsak yürür, sanki bütün vücuduyla kekelerdi. Karısının serveti onu değiştirmişti.

— Hâlâ resim yapıyor mu?

— Hayır. Yavaş yavaş vazgeçti... Vakti olmadığı için. Parisli bir kadın o kadar meşguldür ki!

— İyi de... bana bahsettiğin sıkıntıların... bir sebebi olmalı. İşin en başında belli bir olay yaşanmadı mı?.. Bir tartışma belki ha?.. Kötü bir haber? Sen de mutlaka öğrenmeye çalışmışsındır.

— Of ya, tabii, çalışmaz olur muyum... Ama hiçbir şey bulamadım... Ben haftanın bir kısmını Havre'da geçiriyorum, bunu da gözden kaçırmamak lazım.

— Bu dalgınlıklar, bu kopup gitmeler, artık nasıl adlandırmak istersen, sen Havre'dayken mi başladı?

— Hayır. Buradaydım. Yeni dönmüştüm. Bir cumartesi günüydü. Madeleine her zamanki gibi neşeliydi. İlk defa akşam bir tuhaf göründü bana. Ama o sırada hiç üstünde durmadım. Ben de epeyce yorgundum.

— Peki ya önceleri?

— Önceleri mi? Zaman zaman keyifsiz olurdu; her halükârda kıyas kabul etmez.

— O cumartesi günü sıra dışı bir şeyin cereyan etmediğinden emin misin?

— Eminim. Çok basit bir sebeple: Bütün günü birlikte geçirdik. Sabah saat ona doğru geldim. Madeleine yataktan yeni kalkmıştı. Oturup çene çaldık... Incığını cıncığını sorayım deme... bütün ayrıntıları unuttum tabii ki... Niçin dikkat edecektim ki? Öğle yemeğini evde yediğimizi hatırlıyorum.

— Nerede oturuyorsun?

— Nasıl yani?.. Ha doğru ya, bu zamana kadar, yaşadığıma dair bir işaret çakmadım sana... Kléber Bulvarı'nda, Etoile'ın hemen yanında bir bina satın aldım... İşte kartvizitim.

— Teşekkür ederim.

— Yemekten sonra dışarı çıktık... Hatırladığım kadarıyla, bakanlıktan biriyle görüşmem lazımdı... Ardından Opera civarında dolandık... Öyle ya, hepsi bu. Tıpkı diğerleri gibi bir öğle sonrası.

— Ya nöbet?

— Akşam yemeğinden sonra baş gösterdi.

— Tarihini söyleyebilir misin?

— Of ya! Tarihi mi?

Gévigne'in gözüne avukat ajandası ilişti ve sayfalarını karıştırmaya koyuldu.

— Şubat sonu diye hatırlıyorum, dedi... Randevum sebebiyle... Görüyorum ki 26 Şubat cumartesiye geliyormuş. Kesinlikle 26 Şubat'tı.

Flavières, Gévigne'in yanındaki bir koltuğun kolçağına oturdu.

— Gelip benimle görüşmek nereden aklına geldi?

Gévigne yine ellerini sımsıkı birbirine bastırdı. Bütün tiklerinden kurtulmuş, fakat bir tek bu kalmıştı. Sıkılıp bocaladığında da kendine tutunuyordu.

— Her zaman benim arkadaşım oldun, diye mırıldandı... Üstelik eskiden psikolojiye, ezoterizme nasıl da meraklı olduğunu hatırlıyorum... Ne de olsa polise başvurmamı istemezdin.

Flavières'nin dudaklarının bir an için kasıldığını gördü ve ekledi:

— Ben de zaten polis teşkilatından ayrıldığın için sana geldim.

— Evet, dedi Flavières, koltuğun derisini okşayarak. Polis teşkilatından ayrıldım.

Aniden başını kaldırdı.

— Nedenini biliyor musun?

— Hayır, ama...

— Sonunda öğreneceksin nasıl olsa. Bu tür şeyler... uzun süre saklanamaz.

Sırrını açarken kendine hâkim olmak, tebessüm etmek isterdi, ama hınç duygusuyla sesi şimdiden sertleşmişti.

— Bir felaket yaşadım... Biraz porto ister misin?

— Hayır, sağ ol.

Flavières kendine içki koyup, kadehi avcunda tuttu.

— Başıma saçma sapan bir iş geldi... Polis müfettişiydim... Şimdi gayet rahatlıkla söyleyebilirim ki bu mesleği sevmiyordum. Eğer babam beni zorlamamış olsaydı!.. Fakat bölüm ami-

ri olmuştu ve onun için, başka meslek yoktu. İtiraz etmeliydim. Bir genci zorlamaya kimsenin hakkı... Neyse, bir gün, adamın tekini tutuklamam gerekti. Ha, çok tehlikeli biri değildi, hayır... Yalnızca, kaçıp bir çatıya sığınmıştı... Yanımda Leriche adında çok kibar bir meslektaşım vardı...

Flavières kadehindeki içkiyi bir dikişte bitirdi ve yaşlar gözlerini yaktı; öksürdü, beceriksizliğiyle dalga geçmek için omuz silkti.

— Görüyorsun ya, diyerek işi şakaya vurdu, bu hikâye ne zaman ortaya dökülse, sağduyumu kaybediyorum... Çatı eğimliydi. Aşağıdan arabaların sesleri geliyordu. Adam bir bacanın arkasında, silahsızdı. Tek yapılması gereken, onu derdest etmekti... Onun yanına kadar inemedim.

— Baş dönmesi! dedi Gévigne. Tabii ya, hatırlıyorum... Eskiden de öyleydin...

— Benim yerime Leriche indi... Aşağı düştü.

— Of! dedi Gévigne.

Başını eğdi ve Flavières, Gévigne'in ne düşündüğünü bilmeden ona doğru eğilmiş vaziyette öylece durdu. Alçak sesle tekrar konuştu:

— Her halükârda, bilmen iyi oldu.

— İnsanın sinirleri boşalabiliyor, dedi Gévigne.

— Elbette, diye karşılık verdi Flavières, burukça.

Bir an sessiz kaldılar. Nihayet Gévigne, tereddütlü bir hareketle kollarını havaya kaldırdı.

— Üzücü bir durum, ama sonuç olarak senin hiç suçun yok.

Flavières sigara kutusunu açtı.

— Alsana dostum.

Hikâyesini anlattığı her seferinde, inanmazlıkla karışık aynı şaşkınlık hissini yaşıyordu. Kimse onu ciddiye almıyordu. Leriche'in çığlığını duymaları için ne yapmalıydı, sürüp giden, kesilmek bilmeyen... ve düşüşün korkunç hızından ötürü tizden pese geçen o çığlığı. Gévigne'in karısının gizli bir sıkıntısı vardı belki de, fakat hangi sıkıntı bu hatırayla kıyaslanabilirdi? O da uykusunda dahi çığlık atıldığını duyuyor muydu? Kendi yerine başka birisinin ölmesine göz yummuş muydu?

— Sana güvenebilir miyim? diye sordu Gévigne.

— Tam olarak ne yapmamı istiyorsun?

— Eh, onu gözlemeni. Bilhassa da fikrini belirtmeni. Onun hakkında biriyle konuşabilmek bile benim için başlı başına bir hafifleme. Kabul ediyorsun, değil mi?

— Eğer bu senin içini rahatlatacaksa!

— Ah benim yürekli Roger'ciğim, ne derece rahatlatacağını tahayyül edemezsin! Bu akşam boş musun?

— Hayır.

— Yazık! Seni eve yemeğe götürürdüm. Bir başka gün olur mu?

— Hayır. Karının beni tanımaması daha iyi; öylesi işimi kolaylaştırır.

— Doğru, diye kabullendi Gévigne. Yine de onu bir şekilde görmen lazım.

— İkiniz birlikte tiyatroya gidin. Münasebetsiz görünmeden onu adamakıllı inceleyebilirim.

— Yarın akşam Marigny'ye gidiyoruz. Sahne önünde bir locam var.

— Orada olacağım.

Gévigne Flavières'in ellerine sarıldı.

— Teşekkür ederim... Görüyorsun ki haklıymışım. Sen tam bir çözüm adamısın. Tiyatro aklıma gelmezdi...

Ceketinin iç cebini yokladı, tereddüt etti.

— Darılmaca gücenmece yok dostum... Ama halletmemiz gereken bir mesele daha var, anlarsın ya... Madeleine'le ilgilenerek zaten büyük kibarlık gösterdin.

— Boş versene! dedi Flavières. Vakitten bol bir şey yok.

— Sahi mi?

Flavières, Gévigne'in omzuna hafif bir şaplak indirdi.

— Beni ilgilendiren şey, vaka. Para değil. Sanırım karın bana benziyor ve... evet... gizlediği şeyi tahmin etme konusunda küçük bir şansım var.

— İyi de seni temin ederim ki hiçbir şey saklamıyor.

— Göreceğiz bakalım.

Gévigne gri fötr şapkasını, eldivenlerini aldı.

— Büron iyi iş yapıyor mu?

— Tabii canım, dedi Flavières. Bir şikâyetim yok.

— Sana faydam dokunabilirse, bilirsin... Memnuniyetle yaparım. Durumum gayet iyi, bilhassa şu sıralarda.

"Savaş kaçağı" diye düşündü Flavières. Tabir aklına öyle çabuk geldi ki, Gévigne'in bakışından kaçınmak için başını çevirdi.

— Bu taraftan, dedi. Asansör arızalı.

Dar sahanlığa çıktılar. Gévignes Flavières'e yaklaştı.

— Sana açık çek, nasıl istiyorsan öyle hareket et, diye fısıldadı. İletmek istediğin bir şey olduğunda, beni telefonla ofisten ara, ya da daha iyisi, gelip beni gör. Yerimiz *Le Figaro*'nun bitişiğindeki binada... Senden bütün istediğim, Madeleine'in hiçbir şeyden şüphelenmemesi... Takip edildiğini öğrenirse... Neler olur Tanrı bilir!

— Bana güven.

— Teşekkür ederim.

Gévigne aşağı indi. İki kere arkasına dönüp el salladı. Flavières içeri girdi, pencereden eğilip baktı. Kaldırımın kenarından ayrılarak kavşağa doğru kayarcasına ilerleyen kocaman siyah bir otomobil gördü... Madeleine!.. Azıcık marazi bu isim hoşuna gidiyordu. Bu kaba saba adamla nasıl evlenebilmişti? Belli ki onu aldatıyordu. Adama numara yapıyordu. Gévigne aldatılmayı hak ediyordu. Kalantor adam tavırları, puroları, gemileri, yönetim kurulları, her şey yüzünden! Flavières kendinden çok emin insanlardan nefret ediyordu. Yine de onların güven duygusunun birazına sahip olabilmek için neler vermezdi.

Sert bir hareketle pencereyi kapattı. Sonra gidip mutfakta dolandı, yeme isteği duyduğuna dair kendini ikna etmeye çalışıyordu. İyi de ne yiyecekti? Dolaba yerleştirdiği konserve kutularını gözden geçirdi. Savaşın kısa süreceğine şüphe duyulmadığı için budalaca diye düşündüğü halde kendisi de erzak istiflemişti. Birdenbire bunca yiyecek midesini kaldırdı. Birkaç bisküvi, birazı içilmiş bir şişe beyaz şarabı aldı, oturmak üze-

reyken mutfak gözüne çirkin göründü ve bir parça keki kemirerek tekrar çalışma odasına döndü. Yanından geçerken radyoyu açtı. Haber bültenini peşinen biliyordu: "Askeri birliklerin manevraları. Ren Nehri'nin her iki yanından topçu kuvvetlerinin açtığı ateş." Fakat sunucunun sesi eve bir hayatiyet kazandırırdı. Flavières oturdu, beyaz şarabından biraz içti. Polis teşkilatında başarılı olamamıştı. Hizmete elverişsizdi... Nede iyiydi peki?.. Bir çekmeceyi açtı, içinden yeşil bir zarf çıkardı ve kartonun sağ üst köşesine *Gévigne Dosyası* yazdı. Ardından dosyanın içine bir yığın boş kâğıt koydu ve gözleri boşlukta, öylece hareketsiz durdu...

II

"Budala gibi görünüyor olmalıyım" diye düşünüyordu Flavières. Dalgın dalgın küçük sedef dürbünüyle oynar gibi yapıyor, nüfuzlu ve bezgin bir adam gibi görünmeye çalışıyor, fakat dürbünü bir türlü gözlerine götürüp Madeleine'e bakmaya karar veremiyordu. Çevresinde çok fazla üniformalı vardı. Subaylara eşlik eden kadınların yüzünde hep aynı kibirli tatmin ifadesi mevcuttu; Flavières onlardan tiksiniyordu; ordudan, savaştan, hamasi ve uçarı bir uğultuyla dolu fazla şaşaalı bu tiyatrodan topyekûn nefret etmeye başlamıştı. Başını çevirdiğinde, ellerini locanın kenarında birleştirmiş olan Gévigne'i görüyordu. Madeleine, başı zarafetle eğik vaziyette, biraz geride duruyordu; esmer ve narin görünüyordu, ama Flavières onun hatlarını ancak şöyle böyle seçebiliyordu. Güzel olduğu intibaını bırakmakla birlikte biraz yapmacık bir havası vardı sanki, sebebi belki de fazlaca gür saçlarıydı. Yağ tulumu Gévigne nasıl olmuştu da bu kadar hoş bir kadının sevgisini kazanmıştı? Kadın, onun, gönlünü kazanma girişimlerine nasıl katlanmıştı? Perde kalkmıştı, sahnede Flavières'in ilgisini çekmeyen bir oyun sergilenmekteydi. Flavières gözlerini kapatmış, parasal nedenlerle Gévigne'le aynı odayı paylaştıkları dönemi düşünüyordu. İkisi birbirinden çekingendi; kız öğrenciler onlarla dalga geçiyor, onları kasten kışkırtmaya çalışıyorlardı. Onların aksine, istedikleri bütün kadınları elde eden oğ-

lanlar da vardı. Bilhassa içlerinden biri. Diğerleri onu Marco diye çağırıyordu. Ne çok zeki ne de çok yakışıklıydı. Bir gün Flavières onu sorguya çekmişti. Marco gülmüştü.

"Onlarla," demişti, "daha önce yatmışsın gibi konuş... Tek yolu bu!"

Flavières asla cesaret edememişti. Nobran olmayı bilmiyordu. Karşısındakiyle senli benli konuşamıyordu bile. Genç bir polis müfettişiyken meslektaşları onunla dalga geçiyor, onun içten pazarlıklı biri olduğunu düşünüyorlardı. Flavières'den biraz çekiniyorlardı. Peki ya Gévigne ne zaman cesaret edebilmişti? Hangi kadınla? Belki de Madeleine'le. Flavières içinden, Madeleine'e adıyla hitap ediyordu, Madeleine kendisinin müttefikiymiş, Gévigne ise ikisinin ortak düşmanıymış gibi. Continental'in yemek salonunu zihninde canlandırmaya çalışıyordu. Kendini Madeleine'le ilk defa yemek yerken, şef garsona işaret ederken, şarap seçerken görüyordu. Hayır, imkânsız. Şef garson muhtemelen ona tepeden bakardı... Ardından... boydan boya geçilmesi gereken yemek salonu... ve sonra oda... soyunan Madeleine... Ne olmuş yani, Madeleine karısıydı!.. Flavières tekrar gözlerini açtı, yerinde kıpırdandı, salondan çıkıp gitmek istedi. Fakat bir sıranın ortasında kısılıp kalmıştı, bunca seyirciyi rahatsız etmek için pek görülmemiş bir cüretkârlık sergilemek lazımdı! Sağında solunda gülüşmeler oldu, duyulan hafif alkış sesleri hızla bütün salona yayıldı, alkış tufanı bir dakika kadar sürdü ve kesildi. Oyuncular aşktan bahsediyorlardı elbette. Oyuncu olmak! Flavières tiksintiyle ürperdi. Utanarak, göz ucuyla Madeleine'i görmeye çalıştı. Altın sarısı loş ışıkta, bir portre gibi görünüyordu. Üzerinde, gerdanında, kulaklarında mücevherler parıldıyordu. Gözleri de ışıl ışıldı sanki. Mona Lisa, la Belle Ferronnière* misali, müzelerde ayaküstü hayranlıkla seyredilen şu isimsiz kadınlar gibi kıpırtısız, başı öne eğik, oyuna kulak veriyordu. Ensesinde, kızıl kahve harelerin dolaştığı, ustalıkla örülerek yapılmış bir topuz vardı. Madam Gévigne...

* Leonardo da Vinci'nin *Bilinmeyen Bir Kadının Portresi* adlı tablosundaki kadın. (ç.n.)

Flavières dürbününü tam o tarafa doğru çevirecekti ki yanında oturan seyirci asabi bir tavırla kıpırdandı; Flavières başını eğdi, dürbününü usul hareketlerle cebine koydu. Ara verildiğinde gidecekti. Madeleine'i nerede görse tanıyacağından emindi artık. Onu takip edeceğini, yaşantısını izleyeceğini düşündükçe heyecanlandığını hissediyordu. Gévigne kendisinden ucu açık bir şey istemişti. Eğer Madeleine öğrenecek olursa... Nihayetinde, bir sevgili edinmeye hakkı vardı bal gibi! Fakat Flavières onun sadakatsiz olduğunu öğrenirse ne büyük bir acı çekeceğini şimdiden biliyordu. Tekrar alkışlar yükseldi; salonda belli belirsiz takdir mırıltıları dolaştı. Flavières Madeleine'den tarafa bir göz attı. Madeleine oturuş biçimini hiç bozmamıştı. Kulaklarındaki pırlantalar aynı sabit pırıltıyı saçmaktaydı. Göz kenarlarında canlı bir ışıltı vardı, uzun ve süt beyazı elleri koyu renkli kadifenin üzerinde öylece duruyordu. Loca, onun etrafında soluk altın renkli bir çerçeve oluşturmaktaydı. Tablonun köşesinde sadece bir imza eksikti; Flavières bir an için, küçük kırmızı harfler halinde o imzayı görür gibi oldu: R. F... Roger Flavières... Çok aptalcaydı! Ne olursa olsun, Gévigne'in dediklerine itibar edecek değildi ya... Onun kuruntularının kendisini de ele geçirmesine izin vermeyecekti... Bir an durdu. Hayatın iniş çıkışları, tiyatrovari kıvamı ile zihninde birdenbire peyda olan bu hayaller âlemi yüzünden romancı olmalıydı. Mesela çatı... Eğimi, parlak yansıması, bacaların rengi atmış kırmızısı, hepsi aynı istikamete yönelen dumanlar ve bir oluğun derinliklerinde gürül gürül akan suyun yankısı misali caddenin homurtusu. Tıpkı Gévigne'in yapmış olduğu gibi, ellerini sımsıkı birbirine bastırdı. Bu avukatlık mesleğini seçtiyse, sebebi, yaşamaya ket vuran sırları öğrenmekti. Fabrikaları, dostları, servetiyle Gévigne bile artık yaşayamıyordu. Şu Marco gibi, engelleri görmezden gelen bütün şu insanlar yalan söylüyorlardı. Kim bilebilir, şimdi Marco da bir sırdaş arıyor olamaz mıydı? Sahnede bir erkek bir kadını öpüyordu. Yalan! Gévigne de Madeleine'i öpüyordu, halbuki Madeleine ona yabancıydı. Hakikat şuydu ki hepsi onun gibi, sonu boşluğa açılan eğimli bir yüzeyde sen-

deleyen Flavières gibiydi. Gülüyorlar, sevişiyorlar ama korkuyorlardı. Rahipler, doktorlar ve kanun adamları olmasa halleri nice olurdu!

Perde indi, tekrar kalktı. Avizeden yayılan çiğ ışık bütün yüzleri kül rengine boyadı. Seyirciler rahatça alkışlayabilmek için ayağa kalkıyorlardı. Madeleine bir program kâğıdıyla usulca yelpazelenirken, kocası onun kulağına eğilmiş bir şeyler söylüyordu; bu da tanıdık bir görüntüydü: Yelpazeli kadın... veya Pauline Lagerlac'ın sureti. Çekip gitmek muhakkak daha iyi olacaktı. Flavières koridorlara akıp, fuayeye yayılan kalabalığın peşine takıldı. Kısacık bir an, vestiyerin önünde duran insan kümeleri tarafından yolu kesildi. Kurtulmayı becerdiğinde, neredeyse Gévigne ile karısına çarpıyordu. Madeline'i sıyırıp geçerken onu birkaç santim mesafeden gördü ve ancak geçtikten sonra tanıdı. Geri dönmek istedi, fakat bara doğru seğirten genç subaylar onu öne doğru sürüklediler. Flavières birkaç basamak indi ve aniden vazgeçti. Neyse neydi artık. Yalnız kalmaya ihtiyacı vardı...

Bu savaş geceleri, çimenleri yalayıp geçmiş ve manolya kokusu taşıyan yumuşacık bir esintinin hissedildiği bu uzun ve bomboş cadde hoşuna gidiyordu. Bir kaçak gibi sessizce yürüyordu. Madeleine'in yüzünü, hafifçe kınalı siyah saçlarını zahmetsizce gözünün önüne getirebiliyordu; bakışları onun masmavi gözlerine takılıp kalıyordu; bu gözler o kadar saydamdı ki canlı gibi görünmüyorlardı, herhangi bir tutkuyu ifade etmeleri imkânsızdı şüphesiz. Yanakları, çıkık elmacıkkemiklerinin altında çukurlaşıyor, dermansızlık hissi uyandıran gölgeler barındırıyordu. Belli belirsiz boyanmış dudakları inceydi, hayalperest bir kız çocuğunun dudaklarıydı adeta. Madeleine, evet, bu isim onun için biçilmiş kaftandı. Ama Gévigne... Halbuki önünde takısı olan, çocuksu ve sevimli bir soyadını o kadar iyi taşırdı ki. Elbette mutsuzdu! Gévigne, karısının onun yanında sıkıntıdan öldüğünü aklına bile getirmeden gülünç bir roman tasarlamıştı. Madeleine cafcaflı, debdebeli bir hayata razı olmak için fazla değerli, fazla narindi. Şimdiden resim yapma hevesini kaybet-

memiş miydi? Bu durumda yapılması gereken, onu gözlemek değil, onu koruyup kollamak, belki de ona yardım etmekti.

"Saçmalıyorum," diye düşündü Flavières. "Böyle giderse bir iki saat sonra âşık bile olurum. Madam Gévigne'in kuvvet şurubuna ihtiyacı var, hepsi bu."

Kendisini biraz aşağılanmış hissederek, keyifsizce adımlarını sıklaştırdı. Eve döndüğünde Gévigne'e, taşrada hesapta olmayan bir işinin çıktığını söylemeye kararlıydı. Aslında kendisini pek önemsemeyen bir adam için niçin huzurunu feda edecekti ki! Nihayetinde, Gévigne onu daha önce arayıp hal hatır sorabilirdi. Cehenneme kadar yolunuz var Gévigne'ler!

Kendisine biraz papatya çayı hazırladı. "Madeleine beni görseydi, hakkımda ne düşünürdü? Takıntıları ve yalnızlığı içinde debelenen ihtiyar bir delikanlı!" İyi uyuyamadı. Uyandığında, Madeleine'i takip etmesi gerektiğini hatırladı ve sevincinden dolayı utandı; fakat bu duygusu, insanın kovalamayı göze alamadığı uysal, inatçı, kaybolmuş bir köpek gibi öylece duruyordu. Radyosunu açtı. Yine topçu kuvvetlerinin açtığı ateş ve askeri birlik manevraları! Peki. Bu, mutlu olmasını engellemiyordu. Islık çalarak birkaç iş halledivердi, müdavimleri değişmeyen küçük bir lokantada kahvaltı etti. Artık üniformasız gezmekten, üzerinde şüpheci ya da düşmanca bakışlar hissetmekten bile rahatsızlık duymuyordu. Ne de olsa, çürüğe çıkarılması kendi suçu değildi ki. Kléber Bulvarı'na gitmek için iki saat beklemedi. İnsanın içini karartan bir haftadan sonra hava güzeldi. Caddede neredeyse kimse yoktu. Flavières hemen, lüks bir binanın önünde park edilmiş kocaman siyah otomobili, bir Talbot'yu fark etti ve ağırdan alarak yanından geçti. Burasıydı. Madeleine burada oturuyordu... Cebinden bir gazete çıkardı, ılınmış bina cepheleri boyunca ağır ağır yürüdü. Ara sıra bir makaleye göz gezdiriyordu... Alsace'ta düşürülen bir keşif uçağı... Narvik'e sevk edilen takviye kuvvetler... Yapacak bir şey yoktu, tatildeydi, Madeleine'le randevusu vardı; bu saat tamamen ona aitti. Geri döndü; kaldırıma, iki taflan arasına üç masa atmış küçük bir kafe ilişti gözüne.

— Bir kahve.

Binayı olduğu gibi görebiliyordu; 1900'ler tarzında bezenmiş yüksek pencereleri, çiçek saksılarının sıralandığı bir balkonu vardı. Daha yukarıda çatı pencereleri ve hafif pas rengiyle karışık mavi gökyüzü görünmekteydi. Bakışlarını aşağı indirdi; Talbot Etoile'e doğru hareket etmişti: Gévigne. Madeleine de gecikmezdi artık.

Çok sıcak kahveyi bir dikişte bitirdi, kendi kendine gülümsedi. Madeleine'in dışarı çıkması için hiç sebep yoktu... Olur mu! Bu günlük güneşlik hava, yaprakların bu sessiz şenliği, havada başıboş dolaşan şu çiçek tozları nedeniyle çıkacaktı! Çıkacaktı, çünkü kendisi onu bekliyordu.

Madeleine ansızın kaldırımda belirdi. Flavières gazetesini bırakıp, caddenin karşısına geçti. Madeleine'in üzerinde, beli sımsıkı oturmuş gri bir tayyör vardı ve kolunun altında siyah bir çanta tutuyordu. Eline eldiven geçirirken etrafına bakındı. Gerdanında köpük hissi veren bir dantela titreşmekteydi. Alnı ve gözleri, onu zarifçe gizleyen kısa bir tülün altında görünmez olmuştu; maskeli kadın, diye düşündü Flavières. Rokoko tarzı evler çok soluk renkli bir arka plan oluştururken, güneşin parlak çizgilerle çerçevelediği bu ince silueti resmetmek isterdi. Eskiden kendisinin de eline fırça almışlığı vardı. Pek başarılı olmamıştı. Virtüözlere imrenecek kadar piyano da çalabiliyordu. Üstün yeteneğe ulaşamayan ve vasatlıktan nefret eden şu insanlardandı. Küçük küçük bir sürü becerisi vardı... içinde kalan bir sürü ukde! Neyse ne! Madeleine oradaydı ya...

Madeleine Trocadéro Meydanı'na kadar cadde boyunca yürüdü, parlak beyazlığı insanın gözlerini kırpıştırmasına sebep olan açıklık alanda ilerledi. Paris hiçbir zaman bir parka bu kadar benzememişti. Mavi ve kula renkleriyle Eyfel Kulesi, bildik bir totem gibi çimenlerin üstünde yükselmekteydi. Bahçeler Sen Nehri'ne doğru iniyor, kenarları çiçeklerle çevrili hareketsiz çağlayanlara benzeyen merdiven sahanlıklarını kuşatıyorlardı. Bir römorkör, kemerlerin altında sönüp giden boğuk bir ikaz düdüğü öttürdü. İnsan kendisini, sade ama yürek burkan bir

heyecanla dolu, barış ve savaş arasında asılı kalmış hissediyordu. Madeleine şimdi bu yüzden mi bezginlikle yürüyordu? Tereddüt eder, kendisini sorgular gibiydi; müzenin girişinde durdu, sonra görünmez bir akıntıyla sürüklenir gibi tekrar yola koyuldu. Karşıya geçti, kısa bir süre Henri-Martin Bulvarı'nın başında gezinenler arasında oyalandı. Nihayet kararını vererek Passy Mezarlığı'na girdi.

Mezarların arasında ağır ağır dolaşıyordu, Flavières onun gezintiyi sürdürdüğüne yemin edebilirdi. Haçlar, mermerler ve tunçların görkemli bir şekilde sıralandığı ana yürüyüş yolundan çabucak ayrılmıştı. En tenha patikaları takip ediyor ve dalgın dalgın sağa sola, yazıları kararmış mezar taşlarına, pasın çürüttüğü demir parmaklıklara ve şurada burada göz alıcı bir çiçek demetine bakıyordu. Serçeler önü sıra seke seke gidiyorlardı. Şehrin gürültüleri çok uzaktan gelir gibiydi; insan kendini aniden başka bir âleme geçmişçesine, hayatın ötesinde, tuhaf bir diyarda sanabilirdi. Artık ortalıkta kimse görünmüyordu. Fakat her haç bir varoluştu, her mezar taşı yazısı bir çehreyi akla getiriyordu. Madeleine bu taşlaşmış kalabalığın ortasında ağır ağır yürümekteydi; gölgesi, mezar gölgelerinin arasında uzuyor, içlerinde sakat çocuk meleklerin bekçilik ettiği şapellerin merdivenlerinden kırılarak geçip gidiyordu. Ara sıra, yarı yarıya silinmiş bir ismi okumak için duruyordu: *Mercier ailesi... Alphonse Mercadier. İyi bir baba ve iyi bir eşti.* Batmış gemiler gibi yatık duran mezar taşları da vardı. Nabız gibi atan gerdanları, güneşe doğru kaldırdıkları yılan başlarıyla kertenkeleler bu taşlara tutunuyorlardı. Madeleine, artık ailelerin hiç gelmediği bu kuytu kesimlerde keyifli görünüyordu. Yoluna devam etti, bu yol onu yavaş yavaş mezarlığın merkezine götürmekteydi. Eğildi, bir bahçıvanın at arabasından düşmüş kırmızı bir laleyi yerden aldı ve yine acele etmeden bir mezara yaklaşıp önünde durdu. Bir şapelin arkasına gizlenmiş olan Flavières, onu rahat rahat inceleyebiliyordu. Madeleine'in yüzünde ne coşku ne de şaşkınlık ifadesi vardı. Tam aksine, sakin, huzurlu, mutlu görünüyordu. Ne düşünüyordu acaba? Kolları

iki yana sarkmaktaydı. Lale hâlâ parmaklarının arasındaydı. Yine bir portreye, bir sanatçı dehasının ölümsüzleştirdiği şu kadınlardan birine benziyordu. Tamamen kendi içine çekilmiş, hülyalara dalmış, öylece duruyordu. Flavières'in zihninde huşu kelimesi belirdi. Gévigne'in bahsettiği bir nevi nöbet hali miydi bu? Madeleine mistik bir hezeyana mı kapılmıştı? Fakat mistik hezeyanın, yanılgıya yer bırakmayan çok özel belirtileri olurdu. Kısacası, Madeleine vefat etmiş biri için, kısa süre önce kaybettiği bir yakını için dua ediyor olmalıydı. Halbuki mezar eski, kaderine terk edilmiş gibi duruyordu...

Flavières saatine baktı. Madeleine mezarın başında on iki dakika kalmıştı. Şimdi ana yürüyüş yoluna çıkarken, aynı bezgin ilgiyle mezarları inceliyordu; tam da, mezar mimarisi konusunda öğreneceği hiçbir şey kalmamış gibiydi. Flavières geçerken, Madeleine'in seyre daldığı mezar yazısını okudu:

Pauline Lagerlac
1840-1865

Mezar taşında bu ismi görmeyi bekliyordu, yine de derinden sarsıldı. Takibe devam etti. Gévigne haklıydı: Madeleine'in halinde tavrında anlaşılmaz bir yan vardı. Mezarın başındaki hali gözünün önündeydi şimdi. Ellerini bile birleştirmemiş, ne de başını eğmişti. İnsan hatıralarla dolu bir yerde, mesela doğduğu evin önünde nasıl durursa, öylece kıpırtısızca durmuştu. İçinde belli belirsiz bir kaygı uyandıran bu saçma düşünceyi zihninden uzaklaştırdı ve Madeleine'e yaklaştı. Madeleine lalesini elinden bırakmamıştı. Omuzları hafifçe çökmüş, yorgun adımlarla Sen'e doğru iniyordu şimdi.

Rıhtımlara varmışlardı. Madeleine, ışık huzmelerinin göz göz lekeler meydana getirdiği suya bakarak oyalandı. Kimi adamlar, şapkaları ellerinde, alınlarını kurulayarak geçip gidiyorlardı; hava sıcaktı. Kayalıklar boyunca su masmaviydi. Berduşlar kıyıda uyuyor ve ilk sağan kuşları köprülerin etrafında ciyak ciyak ötüyorlardı. Daracık gri tayyörü, yüksek topuklu

ayakkabılarıyla Madeleine, trenini bekleyen bir yolcu gibi, bu şenlik havasına biraz yabancı görünüyordu. Ara sıra, lalenin sapını parmaklarının arasında döndürmekteydi. Sen'in karşı yakasına geçti, dirseklerini korkuluğa dayadı, çiçek yanağına çarpıp duruyordu. Birine randevu mu vermişti?.. Yoksa dinleniyor muydu?.. Sandalların yanında yöresinde akıntının oynadığı oyunları ve yansımaların büyüleyici dalgalanmalarını bakışlarıyla takip ederek sıkıntısını dağıtıyordu belki de... Hafifçe öne doğru eğildi. Ta aşağıda, suda, çevresini saran gökyüzü ve köprünün uzun kavisli çizgisiyle birlikte, kendisini görüyor olmalıydı. Flavières yaklaştı. Nedeni sorulsa söyleyemezdi. Madeleine artık kıpırdamıyordu. Laleyi elinden bırakmıştı. Ufacık kırmızı leke, kendi etrafında dönerek, suyun çalkalanışıyla salınarak usulca uzaklaşıyordu. Bir mavnayı boylu boyunca geçip açığa doğru ilerledi. Flavières de aniden, nehre atılmış bu küçük çiçekle ilgilenmeye başladı. Artık lal renkli bir noktadan ibaretti, yine de insan bakışlarını başka tarafa çeviremiyordu. Daha hızlı ilerler olmuştu, engin nehirde serseri mayın gibiydi, nihayet gözden kayboldu. Şüphesiz sulara gömülmüştü. Madeleine, elleri bileklerinin bitiminden birer salkım gibi sarkarken, pırıl pırıl parlayan suyun yüzeyini gözlüyordu hâlâ. Flavières'e, gülümsüyormuş gibi geldi. Sonra doğruldu. Başka bir köprüden nehrin sağ yakasına geçti. Hep aynı gevşeklik, caddenin görüntüsüne hep aynı kayıtsızlıkla evine dönüyordu. Saat dört buçukta binanın kapısından içeri girdi ve Flavières kendisini eli kolu bağlanmış, işe yaramaz ve çok isteksiz hissetti. Akşamı nasıl geçirecekti? Bu takip, onda bir huzursuzluk hissi bırakıyor, yalnızlığını daha da katlanılmaz hale getiriyordu. Küçük kafeye girip Gévigne'e telefon etti.

— Alo, sen misin Paul?.. Ben Roger... Bir dakikalığına sana uğrayabilir miyim?.. Hayır, hiçbir sorun yok... Sana bir iki soru sormam lazım... Tamam, geliyorum.

Gévigne ofisinden, alçakgönüllü bir efendinin aldırmazlığıyla bahsetmişti. Esasında şirketi, bir katın tamamını kaplamaktaydı.

— Lütfen biraz bekleyin beyefendi... Müdür bey toplantıda.

Sekreter kız Flavières'i kocaman arkalıksız kanepelerle döşenmiş bir salona soktu. Gévigne bana hava atmaya mı çalışıyor yoksa? diye düşündü Flavières. Ama hayır. Ziyaretçilerini yolcu etmekte olan Gévigne'i gördü.

— Seni gördüğüme çok memnun oldum, dedi Gévigne. Kusura bakma. Bugün çok yoğunuz.

Ofis geniş ve aydınlıktı, Amerikan tarzı döşenmişti: Metal masa ve dosya dolapları, çelik aksamlı koltuklar, nikelaj ayaklı küllükler. Duvarda devasa bir Avrupa haritası vardı, haritaya iğnelerle tutturulmuş, uzayıp giden kırmızı bir sicimle ateş hattı işaretlenmişti.

— Eee? Onu gördün mü?..

Flavières oturdu, bir sigara yaktı.

— Evet.

— Ne yaptı?

— Passy Mezarlığı'na gitti.

— Ne!.. Şeyin mezarına...

— Evet.

— Görüyorsun, dedi Gévigne. Görüyorsun işte!

Çalışma masasının bir köşesinde, telefonun yanında Madeleine'in bir fotoğrafı duruyordu. Flavières gözlerini fotoğraftan alamıyordu.

— Mezar taşında tek bir kişinin ismi yazıyor, dedi. Fakat karının annesiyle babası da orada gömülüdür mutlaka, öyle değil mi?..

— Hiç alakası yok. Onlar Ardennes'de gömülü. Benim kendi ailemin mezarları da Saint-Ouen'da... Passy'de bir tek Pauline Lagerlac var. Bana korkunç görünen de bu işte!.. Bu ziyaretin, bu kutsal kabir ziyaretinin ne anlama geldiğini bana açıklayabilir misin?.. Üstelik Madeleine'in ilk defa oraya gitmediğinden de emin olabilirsin.

— Sahiden de mezarlık bekçilerinden hiçbir bilgi almadı. Mezarın nerede olduğunu biliyordu.

— Elbette!.. Şu Pauline'in büyüsüne kapılmış gibi, diyorum ya sana.

Gévigne elleri ceplerinde, çalışma masasının arkasında gidip geliyordu. Gıdısı, yakasının üstünde bir yağ tabakası oluşturuyordu. Telefon çaldı, sert bir hareketle almacı kaldırdı, sonra ahizeyle avcuna hafif hafif vururken mırıldandı:

— Kendisini Pauline sanıyor. Bu durumda içim nasıl rahat etsin ki, anlıyorsun ya!

Elinin çukurunda boğuk bir ses uğulduyordu. Ahizeyi kulağına götürdü ve nobran bir sesle şöyle dedi:

— Alo, dinliyorum... Ha, siz misiniz sevgili dostum.

Flavières Madeleine'e, gözlerinin zar zor canlılık kattığı heykelsi yüzüne bakıyordu. Gévigne, kaşları öfkeyle çatılmış, talimatlar yağdırıyordu, telefonu çarparak kapadı. Flavières geldiğine pişman oldu. Birdenbire, esrarın bizzat Madeleine'in varoluşunun bir parçası olduğu ve Gévigne'in bu sırrı saygısızca deştiği duygusuna kapıldı. Aynı saçma düşünce yine aklını kurcalamaya başladı: Ya Pauline'in ruhu...

— Canımı sıkıyorlar, dedi Gévigne. Şu sıralar durum karışık dostum! Anlaman mümkün değil. Anlamamak daha iyi zaten. İnsanın gözü korkar!

— Lagerlac karının genç kızlık soyadı mı? diye sordu Flavières.

— Hayır canım. Soyadı Givors... Madeleine Givors... Annesiyle babasını üç sene önce kaybetti. Babasının Mézières yakınlarında bir kâğıt fabrikası vardı. Büyük bir teşebbüs!.. İşi kuran büyükbabasıymış... Adam oralıymış.

— Ama... Pauline Lagerlac Paris'te yaşıyor olmalıydı, öyle değil mi?

— Beklesene yahu!

Gévigne, sosis gibi parmaklarıyla sumenin üzerinde tempo tutuyordu.

— Bütün bunlar öyle muğlak ki... hadi bakalım, evet, kayınvalidem bir gün bana Pauline ninenin evini göstermişti, doğru hatırlıyorsam, Saints-Pères Caddesi'nin üzerinde eski bir binaydı... Sanıyorum giriş katında bir dükkân vardı, galiba antika eşya dükkânıydı... Artık Madeleine'i gördüğüne göre, hakkında ne düşünüyorsun?

Flavières omuz silkti.

— Şimdilik hiçbir şey.

— Ama sen de benim gibi, ortada bir sorun olduğunu düşünüyorsun değil mi?

— Bence... evet... Resim yapmaktan tamamen vazgeçip vazgeçmediğini biliyor musun?

— Tamamen vazgeçti... onun için tanzim ettirdiğim atölyeyi salona dönüştürdü.

— Niçin vazgeçti peki?

— Öyle işte!.. Madeleine bir hayli maymun iştahlıdır. Hem sonra insan değişir!

Flavières ayağa kalktı, elini Gévigne'e uzattı.

— Seni işinden alıkoymak istemem dostum. Görüyorum ki çok meşgulsün.

— Boş ver ya, diye onun sözünü kesti Gévigne. Bütün bunların önemi yok... Beni ilgilendiren, Madeleine. Bana samimiyetle cevap ver... Sence deli mi yoksa?

— Muhakkak ki deli değil, dedi Flavières... Çok okuyor mu? Takıntıları var mı?

— Yok canım, biraz okur, herkes gibi, çok satan kitapları, dergileri falan... Bildiğim bir takıntısı yok.

— Onu gözlemlemeye devam edeceğim, dedi Flavières.

— Pek hevesli görünmüyorsun.

— Zamanımızı boşa harcıyoruz gibi bir his var içimde.

Gévigne'e, Madeleine'i haftalarca, aylarca takip etmeye kararlı olduğunu, sırrına vâkıf olmadan da huzur bulamayacağını itiraf edemezdi.

— Senden rica ediyorum, dedi Gévigne. Nasıl yaşadığımı görüyorsun: Ofis, seyahatler, bir dakika boş vaktim yok... Ne olur, Madeleine'le ilgilen. İçim öyle rahat eder ki.

Flavières'i asansöre kadar geçirdi.

— Yeni bir şey bulursan bana telefon et.

— Söz.

Flavières dışarı çıktı, kendisini saat altı kalabalığının içinde buldu. Bir akşam gazetesi satın aldı. Lüksemburg sınırında iki

uçak düşürülmüştü. Başyazı, Almanların savaşı kaybetmekte olduğunu gösteriyordu. Abluka altına alınmışlar, kıpırdayamaz ve nefes alamaz hale gelmişlerdi. Genelkurmay Başkanlığı her şeyi öngörmüştü ve düşmanın hakkından gelmek için onun ümitsiz bir hamlesini bekliyordu sadece.

Flavières esnedi, gazeteyi cebine tıktı. Artık bu savaş onu heyecanlandırmaz olmuştu. Önemli olan, Madeleine'di. Bir kafenin taraçasına oturup bir soda sipariş etti. Pauline'in mezarı başında hülyalara dalmış olan Madeleine... mezar özlemi... Hayır. Mümkün değildi!.. Ama insan neyin mümkün olduğunu bilebilir miydi?

Flavières, şakaklarında migren ağrısıyla evine döndü. Ansiklopedide L harfini gözden geçirdi. Elbette bir şey bulamadı. Lagerlac adının bir sözlükte geçmesinin imkânsız olduğunu peşinen biliyordu, fakat her ihtimale karşı teyit etmeliydi, yoksa gözüne uyku girmezdi. Her ihtimale karşı... Her ihtimale karşı, daha bir sürü saçma sapan şey yapacağının gayet iyi farkındaydı. Madeleine'i düşündüğü anda soğukkanlılığını tümden kaybediyordu. Laleli kadın! Nehre doğru eğilmiş kadını genel hatlarıyla resmetmeye çalıştı. Sonra kâğıdı yakıp iki hap yuttu.

III

Madeleine, önünde bir askerin süngü takılmış tüfeğiyle volta attığı temsilciler meclisi binası boyunca ilerledi. Önceki gün gibi, Gévigne gittikten hemen sonra evden çıkmıştı. Fakat bu sefer hızlı hızlı yürüyordu, Flavières ise bir kazadan korkarak onu yakından takip ediyordu, çünkü Madeleine'in caddelerde karşıdan karşıya geçerken arabalara dikkat ettiği yoktu. Nereye koşturuyordu böyle? Gri tayyörünün yerine gayet sıradan kahverengi bir takım giymiş, başına da bir bere takmıştı. Altı düz ayakkabıları yürüyüşünü değiştirmişti. Kolunun altındaki çantasıyla daha da genç, hatta biraz oğlan çocuğu gibi görünüyordu. Yüksek bina cephelerinin gölgesine sığınmaya çalışarak Saint-Germain Bulvarı'na girdi. Lüksemburg Bahçeleri'ne mi gidiyordu? Yoksa Coğrafya Derneği salonuna mı? Bir okültizm seansı olabilir miydi?.. Flavières bir anda idrak etti. Daha da emin olmak için biraz daha yaklaştı. Madeleine'in parfümünün kokusunu alıyordu, bilhassa solmuş çiçek demetini, yağlı toprak kokusunu çağrıştıran, adlandırılması zor bir şeydi... Peki bu kokuyu daha önce nerede duymuştu?.. Önceki gündü, Passy Mezarlığı'nın ıssız yollarında... Bu koku hoşuna gidiyordu; Saumur yakınlarında, büyükannesinin bir tepenin yamacına inşa edilmiş evini hatırlatmaktaydı. Çevredeki insanlar kayalıklarda yaşıyorlardı. Evlerine, tıpkı Robinson gibi, bir el merdive-

niyle tırmanıyorlardı. Sarp kayalığın orasından burasından soba boruları uç vermekteydi. Her borunun üstünde, çizgi halinde kara bir leke, beyaz taşı kirletiyordu. Flavières tatil dönemlerinde gidip oralarda dolanır, mobilyaların ışıldadığı bu tuhaf barınakların içine bir göz atardı. Ev miydi bunlar? Taşocağı mı? Pek bilinmezdi. Bir defasında, sahibi tarafından terk edilmiş bu oyuklardan birine girmişti. Hafif bir gün ışığı evin dip tarafını aydınlatmaktaydı. Duvarlar, bir mezarın iç çeperleri gibi soğuk ve pütürlü, sessizlik korkunçtu. Geceleri, toprağın altında köstebeklerin ufak ufak ilerleyişini duyuyor olmalıydılar, belki de ara sıra tavandan kıvrıla büküle solucanlar düşüyordu. Arka tarafta, kırık dökük bir kapı, küf kokusunun geldiği bir yeraltı geçidine açılmaktaydı. Ötesinde ise şüphesiz, kayalığın bağrında biteviye çoğalan yeraltı yollarının, dehlizlerin, geçitlerin yasak âlemi vardı. Esas korku, şişkin gri mantarların bittiği bu kapı eşiğinde başlıyordu. Toprağın her bir tarafından gelen koku, o koku... Madeleine'in parfümüydü. İşte orada, taze yaprakların uzatılmış ellerin gölgeleri gibi kıpırdandığı bu günlük güneşlik bulvarda, Flavières yeniden karanlığın çekimini hissediyor ve Madeleine'in kendisini niçin hemen heyecanlandırdığını anlamaya başlıyordu. Gözünün önüne başka görüntüler de geliyordu, bilhassa bir tanesi. On iki yaşındayken, uçsuz bucaksız girift öbekler halinde otlaklar, üzüm bağları ve bulutların gözler önüne serildiği bu dik kayalığın gölgesinde, Kipling'in unutulmaz bir kitabını okumuştu: *Sönen Işık**... İlk sayfada, bir kız çocuğu ile bir oğlan çocuğunu resmeden bir gravür vardı. Bir tabancanın üstüne eğilmişlerdi. Bir de, onu daima gözyaşlarına boğulacak kadar içlendirebilen saçma bir cümle mevcuttu: *Güney Afrika'ya doğru yol alan, Barralong'du*... Siyahlar içindeki küçük kız Madeleine'e benziyordu, bundan emindi şimdi; geceleri uykuya dalmadan önce düşündüğü ve bazen uykusunun arasında ayak seslerini duyduğu o kız. Evet, bütün bunlar gülünçtü, en azından Gévigne gibi bir adam için. Fakat bütün bunlar başka bir

* Rudyard Kipling'in 1891'de *Lippincott's Monthly Magazine*'de yayımlanan *The Light That Failed* adlı romanı. (e.n.)

biçimde, başka bir düzlemde gerçekti aynı zamanda; kaybedilip tekrar bulunmuş ve esrarengiz bir hakikat taşıyan bir rüya gibi gerçekti. Madeleine incecik, siyahlar içinde, gölgelere bürünmüş, krizantem kokarak önü sıra yürüyordu. Saints-Pères Caddesi'ne döndü ve Flavières bir bakıma bundan buruk bir tatmin duydu. Bunun da hiçbir anlamı yoktu, ama yine de...

Gévigne'in bahsettiği ev oradaydı. Muhakkak o ev olmalıydı, çünkü Madeleine içeri giriyordu, çünkü binanın altında bir antika eşya dükkânı vardı. Fakat Gévigne bir konuda yanılmıştı: Bu bina bir oteldi. *Family-Hotel*. En fazla yirmi odalıydı. Takıntılı taşralıların, öğretmenlerin ve yüksek idari görevlilerin müdavimi olduğu şu küçük, rahat müesseselerden biriydi. Kapıda bir ilan asılıydı: *Dolu*. Flavières, kapının kanadını itti; resepsiyonda, bir masa lambasının ışığında örgü ören yaşlı bir hanım başını kaldırıp gözlüğünün üzerinden ona baktı.

— Hayır, dedi Flavières kısık bir sesle, oda için gelmedim... sadece benden hemen önce giren hanımın adını öğrenmek istiyorum.

— Kimsiniz siz?

Flavières eski müfettiş kimliğini lambanın altına doğru uzattı; eski pipoları, kullanılmaz olmuş dolmakalemleri, süresi geçmiş faturaları, yani her şeyi sakladığı gibi bu kimliği de saklamıştı... Cüzdanı sararmış belgeler, posta makbuzları, havale koçanlarıyla doluydu, şimdi bir defa olsun haklı çıktığına seviniyordu. Yaşlı kadın hâlâ yan yan bakarak onu inceliyordu.

— Madeleine Gévigne, dedi.

— Bu onu ilk görüşünüz değil herhalde.

— Ha, yok, dedi yaşlı kadın. Sık sık gelir.

— Odasına... birini kabul ediyor mu?

— Edepli bir kadın o.

Yaşlı kadın bakışlarını elindeki işe indirmiş, kurnaz bir tavırla gülümsüyordu.

— Cevap verin, diye üsteledi Flavières. Birini kabul ediyor mu odasına?.. Mesela bir hanım arkadaşını ağırlayabilir.

— Hayır, hiç ziyaretçisi olmadı.

— Öyleyse ne yapıyor?

— Bilmem... Müşterilerimin yaptıklarıyla ilgilenmem.

— Hangi odada kalıyor?

— Üçüncü katta, 19 numaralı odada.

— Güzel bir oda mı?

— Derli toplu bir odadır. Daha iyi odalarımız var, ama orası ona kâfi geliyor. Ben 12 numaralı odayı teklif etmiştim... 19 numaralı oda için ısrar eden o oldu. İlle de avluya bakan, üçüncü kattaki odayı istiyordu.

— Niçin?

— Söylemedi. Belki güneş yüzündendir.

— Doğru anladıysam, odayı kiralamış olmalı.

— Evet, aylık. Daha doğrusu bir aylığına kiraladı.

— Ne zaman kiraladı?

Yaşlı kadın şişlerini oynatmayı bırakıp bir ajandaya göz attı.

— Sahi ya, dedi, üç hafta olmuş bile. Nisan başında...

— Genellikle yukarıda uzun süre kalıyor mu?

— Gününe göre değişiyor. Bazen bir saat, bazen daha az.

— Valiz getirdiği oluyor mu?

— Hayır... asla.

— Her gün gelmiyor, değil mi?

— Gelmiyor. İki ya da üç günde bir sadece.

— Halinde tavrında hiç... bir tuhaflık hissettiniz mi?

Yaşlı kadın gözlüğünü alnına itti ve kırışık gözkapaklarını usulca ovdu.

— Herkeste tuhaflık vardır, dedi... Hayatınızı bir otel resepsiyonunda geçirseydiniz, bu soruyu sormazdınız.

— Ara sıra telefonla konuştuğu oldu mu?

— Hayır.

— Bu otel uzun zamandır mı burada?

Etrafı kırışmış gözler tekrar açıldı ve kindar bir ifadeyle Flavières'i süzdü.

— Bir elli senesi var.

— Peki önceden... burada ne vardı?

— Sanırım diğerleri gibi bir ev.

— Pauline Lagerlac diye birinden bahsedildiğini duydunuz mu hiç?

— Hayır. Fakat o kadın burada kalmışsa, arayabilirim... defterlerde...

— Gerek yok.

Tekrar bakıştılar.

— Teşekkür ederim, dedi Flavières.

— Bir şey değil, diye karşılık verdi yaşlı kadın.

Şişleri yeniden örme hareketine koyuldu. Flavières dirseklerini dayamış vaziyette duruyor, gayriihtiyarı cebindeki çakmakla oynuyordu. "Paslanmışım," diye düşündü. "Soruşturma yapmayı beceremiyorum artık..." Yukarı çıkma, gözünü odanın anahtar deliğine yapıştırma isteği duyuyor, fakat hiçbir şey görmeyeceğini peşinen biliyordu. Veda edip çıktı.

Niçin avluya bakan, üçüncü kattaki oda? O oda şüphesiz Pauline'in odasıydı! Ama Madeleine'in bu ayrıntıdan haberi yoktu. Tıpkı intihardan haberi olmadığı gibi... Peki öyleyse?.. Hangi esrarengiz çağrı onu bu otele getiriyordu? Flavières'in zihninden telkin, kehanet, kişilik bozukluğu gibi birkaç açıklama geçiyor, ama hiçbiri aklına yatmıyordu. Madeleine her zaman normal, dengeli biri olmuştu. Üstelik uzmanlar tarafından titizlikle incelenmişti... Hayır. İşin içinde başka bir iş vardı.

Geri döndü, neredeyse koşacaktı. Madeleine otelden çıkmış ve rıhtım tarafına yönelmişti. Odada olsa olsa yarım saat kalmıştı. Yine telaşlı adımlarla Orsay Garı'nın önünden yürüdü, bir taksiye el etti. Flavières de kendini bir arabaya atacak zamanı zor buldu.

— Şu Renault'yu takip edin!

Simca'sıyla* gelmesi gerekirdi. Az kalsın Madeleine'i gözden kaçıracaktı... Genç kadın bir sapaktan dönecek olsa... Fakat Concorde Köprüsü'nün üzerinde trafik yoğunluğu vardı ve Champs-Elysées'de savaş öncesinin en hummalı saatlerindeki gibi kalabalıktan geçilmiyordu. Madeleine'in bindiği taksi

* 1934 senesinde kurulmuş Fransız otomotiv şirketi ve onun ürettiği araba. (ç.n.)

Etoile'e doğru yol almaktaydı. "Belli ki evine gidiyor!" Tıpkı bir 14 Temmuz günü gibi, dört bir yanda üniformalılar, flamalı limuzinler vardı. Bu durum hafif bir hengâme yaratıyordu. Flavières, fıkır fıkır kaynayan ve belli belirsiz bir tehlike içeren bu hayatın verdiği histen rahatsız olmuyordu. Renault Zafer Takı'nın etrafından dolandı ve Maillot Kapısı'na doğru ilerledi. Neuilly Bulvarı, güneş ışınlarının altın zerreleri arasında dümdüz uzanmaktaydı. Arabalar sayıca daha azdı ve camları inik, tavanları ardına kadar açık, acele etmeden yol alıyorlardı.

— Görünen o ki benzini yine karneye bağlayacaklar, hatta taksilerde bile, dedi şoför.

Flavières, Gévigne sayesinde istediği kadar karneye sahip olacağını düşündü. Bu düşüncesinden ötürü kendisine kızdı, ama bunca yakıt israfı içinde ha on litre fazla ha on litre eksik, ne fark ederdi ki!

— Şurada durun, diye buyurdu.

Madeleine, Neuilly Köprüsü'nün en ucunda iniyordu. Flavières zaman kaybetmekten öylesine korkuyordu ki, banknotları, bozuk paraları önceden hazırlamıştı. Madeleine'in bir gün önceki gibi, ağır adımlarla uzaklaştığını görünce şaşırdı. Sırf yürüme isteğiyle, amaçsızca Sen kıyısı boyunca ilerliyordu. Saints-Pères Caddesi'ndeki otel ile bu Courbevoie rıhtımı arasında görünür hiçbir bağ yoktu. Peki bu gezintinin anlamı neydi? Paris'teki rıhtımlar çok daha güzeldi! Kalabalıktan mı kaçıyordu yoksa? Düşünmek ya da hayal kurmak için, sakin suların akışını izlemeye mi ihtiyaç duyuyordu? Flavières, Loire'ın adacıklarını, ayakları yakan kumsal şeritlerini, kurbağaların kısa aralıklarla neşeli itiraz sesleri yükselttiği söğüt ağaçlarını hatırlıyordu. Madeleine'in kendisine benzediği hissine kapılıyor ve adımlarını sıklaştırıp ona yanaşma isteği duyuyordu. Konuşmaya ihtiyaç duymazlardı. Suda süzülen mavnalara bakarak yan yana yürürlerdi. İşte yine zırvalamaya başlıyordu. Kasten durdu ve Madeleine'in uzaklaşmasını bekledi. Hatta eve dönmeyi bile düşündü. Fakat bu iz sürme işinde, vazgeçemediği, biraz mest edici, biraz karanlık bir yan vardı. Devam etti...

Kum yığınları, taş yığınları, kum yığınları... Arada sırada derme çatma bir yük iskelesi, bir maçuna, paslanmış dar bir kızak üstünde küçük vagonlar. Karşıda, bir tekdüzelik içinde, Grande-Jatte Adası. Hiçbir cazibesi olmayan bu banliyöde Madeleine'in ne işi vardı? Kendisini nereye kadar peşinden sürükleyecekti? Biri ötekinin ardında, yalnızdılar. Madeleine arkasına dönmeden, hep nehirden tarafa bakarak yürüyordu. Vakit geçtikçe Flavières'i belli belirsiz bir korku sarmaktaydı. Hayır, artık bu bir gezinti değildi... Öyleyse bir kaçış mıydı? Yoksa bir hafıza kaybı nöbeti miydi? Vaktiyle, sersemlemiş ve bitap vaziyette yollarda bulunmuş, bir uyurgezer gibi konuşan, hafıza kaybından mustarip bu insanlardan bazılarını görmüştü. Yaklaştı. O esnada Madeleine yolun karşısına geçip küçük bir denizci meyhanesinin taraçasına oturdu: Rengi atmış büyük bir tentenin altında üç demir masa vardı. Fıçıların arkasına gizlenen Flavières, Madeleine'in tek bir hareketini bile gözden kaçırmıyordu. Madeleine çantasından bir kâğıt, bir dolmakalem çıkardı, elinin tersiyle masanın üstünü temizledi. Meyhanenin sahibi ortalıkta görünmüyordu. Yüzü hafifçe kasılmış vaziyette itinayla yazıyordu Madeleine. "Birini seviyor," diye düşündü Flavières, "o kişi de silah altına alınmış." Fakat bu varsayım diğerlerinden daha makul değildi. Kimsenin gözü üstünde olmadan kendi evinde yazmanın rahatlığı varken neden buralara kadar gelmiş olsundu ki? Madeleine, hiç tereddüt etmeden, çalakalem, hızla yazıyordu; mektubunu yürürken kafasında tasarlamış olmalıydı. Ya da otelde geçirdiği yarım saat içinde. Bütün bunlar biraz çılgıncaydı. Ya bir ayrılık mektubu söz konusuysa peki?.. Bu gidip gelmelerin nedeni çok daha iyi açıklanmış olmaz mıydı?.. Ama bu durumda Madeleine, Pauline Lagerlac'ın mezarını ziyaret etmezdi!

Kimse Madeleine'e hizmet etmeyi düşünmüyordu. Meyhanenin sahibi de, diğerleri gibi, cephede olmalıydı. Madeleine mektubunu katladı, zarfı itinayla yapıştırdı. Etrafına bakındı, el çırptı. Mekânda hafif bir hareket bile olmadı. Bunun üzerine, mektubunu elinde tutarak ayağa kalktı. Geri mi dönecekti? Te-

reddüt ediyordu; Flavières ise onun omzunun üstünden zarftaki adresi okuyabilmek için neyi varsa verirdi. Hâlâ kararsız olan Madeleine kıyıya doğru indi, fıçıların çok yakınından geçti. Flavières bir kez daha onun parfümünün kokusunu aldı. Ilık bir esinti çıkmış, Madeleine'in eteğini dalgalandırıyordu. Yandan görünen yüzü kıpırtısız, sıkıntı dışında ifadesizdi. Başını eğdi, zarfı parmaklarının arasında döndürdü ve bir çırpıda yırtıp ikiye, sonra dörde, derken bir sürü parçaya böldü, küçük tutamlar halinde rüzgâra savurdu. Parçalar havada uçuşuyor, taşların üzerinde yuvarlanıyor, suya doğru sürükleniyor, ardından yüzeye konup çırpıntılı sulara gömülüyordu. Madeleine batmakta olan minnacık parçaları seyrediyordu. Sanki ele gelmeyen bir tozdan arındırmaya, istenmeyen bir temastan kurtarmaya çalışır gibi, parmaklarını birbirine sürtüyordu. Ot tutamlarının arasına sıkışmış birkaç kâğıt parçasını ayakkabısının burnuyla yerlerinden çıkarıp rıhtımın kenarına itti. Parçalar gözden kayboldu. Madeleine sakince öne doğru bir adım daha attı, fıskiye halinde fışkıran su rıhtımı ıslattı, sıçrayan bazı damlalar neredeyse Flavières'in ellerine ulaşacaktı.

— Madeleine!

Fıçıların gerisinde ayakta duran Flavières anlamadan bakıyordu. Zarftan geriye sadece bembeyaz tek bir parça kalmıştı; tıpkı küçük bir fare gibi, duraklamalarla, ani kaçışlarla çakıl taşlarının arasına sokuluyordu.

Madeleine!

Flavières ceketini ve yeleğini parçalar gibi üstünden çıkardı, öne doğru atıldı. Suda hâlâ, üç geniş halka açığa doğru sürükleniyordu. Flavières suya daldı. Soğuk ciğerlerine işledi. Yine de, bir çeşit hezeyan içinde, ta en derininden, "Madeleine... Madeleine..." diye haykırmaktan vazgeçmiyordu. Kollarını ileri uzatmış; vıcık vıcık, karanlık suyu elleriyle yokluyordu. Bir topuk darbesiyle yukarıya doğru yükseldi, büyük bir gürültüyle beline kadar suyun yüzeyine çıktı. Madeleine'i birkaç metre ötede, suda sırtüstü salınırken gördü; bütün vücudu şimdiden, boğulmuş birininki gibi gevşek ve ağırlaşmış duruyordu. Flavières onu

belinin altından kavramak için, derine inmeden suya daldı; karşılaştığı tek şey, otlar gibi parmaklarının etrafına dolanan hafif akıntılar oldu, nehir suyunun tazyikine karşı bacakları ve uyluklarıyla mücadele ediyordu. Yanan ciğerleriyle güç bela nefes aldı, kendi etrafında döndü, gözlerine yaşlar ve nehir suyu dolmuştu, usul usul suya gömülen koyu renkli bir kütle görür gibi oldu. Bir anlık dinlenmenin ardından balıklama daldı, bir kumaş yakaladı; yaklaşık bir tahminle, parmaklarını kumaşın üstünde çabucak gezdirdi... çabuk... boyun, boyun neredeydi... başı kolunun altına sıkıştırdı, daha hızlı yukarı çıkabilecekmiş gibi öbür elini suyun yüzeyine doğru savurdu. Vücut müthiş ağırdı, sanki bir çukurdaymış gibi çekip çıkarmak, bütün kökleriyle birlikte sudan söküp almak gerekiyordu. Flavières hızla yer değiştiren kıyıyı gördü, pek uzakta değildi, ama gücü şimdiden tükenmekteydi. Zorla nefes alıp veriyordu, vücudu idmansız kalmıştı. Havayı derince içine çekti, akıntıyı çaprazlama keserek, bir kayığın bağlanmış olduğu merdivene doğru yüzdü. Omzu zincire çarptı, asıldı; kendini serbest bırakıp kıyı boyunca ilerledi. Ayakları suyun altında kalmış basamakları hissetti. Zinciri bıraktı, taşa sımsıkı tutundu, Madeleine'i kendi vücuduna bastırarak bir basamak çıktı, sonra bir basamak daha. Sular üzerlerinden sel gibi boşanıyor, onları yavaş yavaş hafifletiyordu. Madeleine'i bir basamağın üstüne koydu, tutuş şeklini değiştirdi ve sırt kaslarından kuvvet alarak onu kucaklayıp yukarıya kadar taşıdı. Orada, bir dizinin üstüne çöktü, gücü tükenmiş vaziyette yana devrildi. Rüzgâr yüzünü donduruyordu. İlk kımıldayan Madeleine oldu. Bunun üzerine Flavières doğrulup oturdu ve ona baktı. Madeleine acınacak durumdaydı, saçları yanaklarına yapışmıştı, cildi mermer gibi soluktu. Gözleri açıktı. Dalgın dalgın gökyüzüne dikilmişlerdi. Bir şeyi tanımaya çalışıyorlardı.

— Ölmediniz, dedi Flavières.

Gözler ona doğru döndü. Bakışları çok uzaktan geliyordu.

— Bilmem, diye mırıldandı Madeleine. Ölmek acı vermez.

— Budala! diye bağırdı Flavières... Hadi ama! Silkinip kendinize gelin!

Madeleine'i koltukaltlarından kavrayıp ayağa kaldırdı, genç kadın üzerine yığıldığı için onu omzuna attı. Madeleine ağır olmadığı gibi, meyhane de uzak değildi. Yine de, kapıya vardığında baldırları yorgunluktan titriyordu.

— Hey!.. Kimse yok mu?!

Tezgâhın önünde Madeleine'i ayaklarının üstüne dikti. Madeleine sendeliyordu, dişleri takırdamaya başladı.

— Hey!

— Geldim, geldim işte, diye karşılık verdi bir ses.

Mutfağın arka bölmesinden, kucağında küçük bir çocukla bir kadın çıktı.

— Bir kaza oldu, diye açıklamada bulundu Flavières... Bize verebileceğiniz eski giysileriniz var mı, ne olursa? Sırılsıklam haldeyiz.

Kadını rahatlatmak için, asabi bir tavırla gülüyordu.

Yumurcak ağlamaya başladı, annesi onu kucağında salladı.

— Diş çıkarıyor da, dedi.

— Sadece üstümüzü değiştirmemiz için bir şeyler, diye üsteledi Flavières. Sonra bir taksi çağırırım... Gidip ceketimi bulayım.... Cüzdanımı içinde bıraktım. Hanımefendi için bir kadeh konyak... şöyle sert bir şeyler hazırlar mısınız!

Madeleine'in tekrar kendine güvenmesini ve kadının başlarına gelen aksilikle ilgilenmesini sağlamak için biraz sıcak ve içten bir hava yaratmaya çalışıyordu. Kendisinin neşe, güç ve istekle dolup taştığını hissediyordu.

— Oturun, diye bağırdı Madeleine'e.

Bomboş rıhtımdan geçti, fıçı yığınına kadar koştu, ceketiyle yeleğini yerden aldı. Bu mevsimde nehir banyosu çok da feci değildi, ama kılpayı kurtarmıştı Madeleine'i... Flavières'i daha da fazla altüst eden, çektiği zahmet ve korkudan ziyade, Madeleine'in sakin sakin kıyıdan suya atlarkenki görüntüsüydü. Ardından, çırpınıp kurtulmaya çalışmak yerine, korkunç bir tevekkülle kendini lahzada koyuvermişti. Ölümü düşünmemişti bile. Flavières bundan böyle gözünü Madeleine'in üzerinden ayırmamaya, onu kendisinden dahi korumaya yemin etti, çün-

kü onun tamamen normal olmadığından artık emindi. Isınmak için koşarak geri döndü. Kadın, kucağında çocukla, iki kadehe içki koyuyordu.

— Nerede o?

— Yan tarafta... Üstünü değiştiriyor.

— Peki ya telefon?.. Bir taksi çağırayım.

— Şurada.

Kadın çenesiyle bar tezgâhının ucundaki telefonu işaret etti.

— Sadece bir iş tulumu bulabildim, işinizi görür mü?

Flavières telefonu kapattığında, sorusunu tekrarladı.

— Gayet iyi, dedi Flavières.

O esnada Madeleine mutfaktan çıktı ve Flavières yeni bir sarsıntı yaşadı. Madeleine'in üzerinde eski püskü bir basma elbise, çorapsız ayaklarında da espadriller vardı; bir başka Madeleine'di bu, bu haliyle hiç de göz korkutucu değildi.

— Hemen gidip kurulanın, dedi Madeleine... Gerçekten üzgünüm... Bir dahaki sefere dikkatli olurum...

— Bir dahaki sefer diye bir şey olmaz umarım, diye homurdandı Flavières.

Kendini teşekkürlere, az çok dokunaklı cümlelere hazırlamıştı, gel gör ki Madeleine işi şakaya vurmaya çalışıyordu işte. Büyük bir öfkeyle, kendisine çok büyük gelen iş tulumunu üzerine geçirdi. Üstüne üstlük, bir de gülünç görünecekti. Kahve salonunda iki kadın fısır fısır konuşuyorlardı, hemen ahbap oluvermişlerdi; sevinci kursağında kalmış olan Flavières ise nafile bir çabayla giysisinin kol ucunu bulmaya çalışıyordu; dehşet içinde, tulumun makine yağı lekesi içinde olduğunu fark etti. Öfkesi Gévigne'e yöneldi. Hesap pusulasını ödeyecekti beyefendi! Ayrıca işine gelirse, karısına muhafızlık edecek başka birini bulabilirdi! Flavières aniden, taksinin korna sesini işitti. Sakar tavırlar ve kıpkırmızı bir suratla kapıyı itti.

— Hazır mısınız?

Madeleine bebeği kucağına almıştı.

— Bu kadar yüksek sesle konuşmayın, diye fısıldadı. Onu uyandıracaksınız.

Bebeği yavaşça annesine uzattı ve bu ilgi Flavières'in tepesini attırdı. Neredeyse öfkesini kusacaktı, ıslak giysileri topladı, konyak dolu kadehin ayağının altına bir banknot sıkıştırıp dışarı çıktı. Madeleine koşarak ona yetişti.

— Sizi nereye bırakayım? diye soğukça sordu Flavières.

Madeleine arabaya bindi.

— Size gidelim, diye teklifte bulundu. Tahminimce doğru dürüst giyinmek için acele ediyorsunuz... Ben... benim için önemli değil.

— Yine de nerede oturduğunuzu söyleyin.

— Kléber Bulvarı'nda... Ben Madam Gévigne... Kocam gemi inşaat işleriyle uğraşıyor.

— Ben de avukatım. Avukat Flavières.

Flavières şoför mahalliyle aralarındaki camı indirtti.

— Maubeuge Sokağı'na gidelim, Lamartine Sokağı'nın köşesine.

— Bana kızgın olmalısınız, diye tekrar söze girdi Madeleine. Ne olup bittiğini sahiden bilmiyorum...

— Ama ben biliyorum, dedi Flavières. Kendinizi öldürmek istediniz.

Bir cevap, bir itiraz bekleyerek biraz durdu.

— Bana güvenebilirsiniz, diye devam etti. Anlamaya hazırım... Bazen bir keder... Hayallerin yıkılışı...

— Hayır, dedi Madeleine alçak sesle, sandığınız gibi değil.

Yine tiyatrodaki yabancı, yelpazeli kadın, öteki Madeleine'di, önceki gün metruk bir mezara doğru eğilen Madeleine...

— Kendimi suya atmak istedim, diye sözünü sürdürdü, ama yemin ederim nedenini bilmiyorum.

— Ama... ya mektup!

Madeleine kızardı.

— Mektup kocam içindi. Fakat ona anlatmaya çalıştığım, öyle inanılmayacak bir şeydi ki, tercihim...

Başını Flavières'e doğru çevirdi ve elini onun koluna koydu.

— Hayata tekrar gelinebileceğine inanıyor musunuz beyefendi?.. Yani... insanın ölüp de, sonra... bir başkası olarak tek-

rar doğabileceğine?.. Görüyorsunuz ya!.. Cevap vermeyi göze alamıyorsunuz... Beni deli yerine koyuyorsunuz...

— Yapmayın canım...

— Halbuki ben deli değilim, hayır... Ama bana öyle geliyor ki geçmişim çok gerilere uzanıyor... Çocukluk hatıralarımın ötesinde başka bir şey daha var, farkına vardığım başka bir hayat gibi... Bütün bunları niçin size anlatıyorum bilmem...

— Devam edin, dedi Flavières, kekeler gibi. Devam edin!

— Hiç görmediğim şeyler gözümün önüne geliyor... yüzler de görüyorum... hafızamın dışında var olmayan yüzler. Bazen de bana, bir ihtiyarmışım, yaşlı bir kadınmışım gibi geliyor.

Kontraltolara has derinden gelen bir sesi vardı ve Flavières kıpırdamadan dinliyordu.

— Hasta olmalıyım, diye devam etti Madeleine... Ama hasta olsaydım hatıralarım bu derece açık seçik olamazdı. Karmakarışık, tutarsız olurlardı.

— Fakat biraz önce, ya ani bir içgüdüye kapıldınız ya da önceden düşünülüp alınmış bir kararı uyguladınız.

— Daha ziyade bir karar diyebiliriz... ama zihnimde pek bariz değil. Gittikçe bir yabancıya dönüştüğümü, gerçek hayatımın benim geçmişimde olduğunu hissediyorum... öyleyse... niye devam edeyim?.. Sizin için, herkes için ölüm yaşamın zıddı... Ama benim için...

— Böyle konuşmayın, dedi Flavières. Rica ediyorum... Kocanızı düşünün.

— Zavallı Paul! Eğer bilseydi!

— Bilmesine gerek yok aslında. Bütün bunlar aramızda sır olarak kalacak.

Flavières'in sesi, elinde olmadan müşfik bir hal almıştı. Madeleine birdenbire şaşırtıcı bir canlılıkla gülümsedi.

— Meslek sırrı, dedi. İşte şimdi rahatladım... Oradan geçmeniz benim için çok büyük bir şans oldu.

— Evet, öyle. Görüşmem gereken bir müteahhit vardı, şantiyesi biraz ötede; hava bu kadar güzel olmasaydı arabamı almış olurdum muhakkak.

— Ben de ölmüş olurdum, diye mırıldandı Madeleine.

Taksi durdu.

— Geldik, dedi Flavières. Dairemdeki dağınıklığın kusuruna bakmayın. Bekârım, üstelik de çok meşgulüm.

Apartmanın giriş holünde kimse yoktu. Merdivenlerde de öyle. Kiracılardan biri kendisini bu halde görse Flavières utanıp sıkılırdı. Kapıyı açıp Madeleine'i içeri buyur ederken telefonunun çaldığını işitti.

— Bir müvekkildir muhakkak. Siz oturun. İşim bir dakika sürer.

Çalışma odasına koştu.

— Alo!

Arayan Gévigne'di.

— Seni daha önce iki kere aradım, dedi Gévigne. Pauline'in intiharı konusunda aklıma bir şey geliverdi... Kendisini suya atmıştı... Bu bilgi ne işine yarar pek bilmiyorum ama her ihtimale karşı aktarayım dedim... Peki ya sende ne var ne yok?

— Sonra anlatırım, dedi Flavières. Şu anda çalışma odamda biri var.

IV

Flavières ihtiyatlı bir tavırla not defterini inceledi. *6 Mayıs.* Üç görüşmesi vardı, iki miras işi ve bir boşanma davası. Bu ahmakça meslekten bıkmış usanmıştı. Kepenk indirip, üzerinde *Seferberlik* veya *Vefat...* veya bilmem ne *sebebiyle kapalı* yazan bir ilan da asamazdı. Bütün gün yine telefon çalıp duracaktı. Orléans'daki müvekkili bir kere daha uğramasını isteyecekti. Nazik olmak, notlar almak zorunda kalacaktı. İkindi vakti Gévigne arayacak ya da gelecekti. Kolay tatmin olmayan biriydi Gévigne. Her şeyi ona en ufak ayrıntısına kadar anlatmak gerekiyordu. Flavières çalışma masasının başına oturdu, Gévigne dosyasını açtı. *27 Nisan, Bois'da gezinti. 28 Nisan, öğleden sonra Paramount'a uğrama. 29 Nisan, Rambouillet ve Chevreuse Vadisi. 30 Nisan, Marignan. Galeries Lafayette'in taraçasında çay. Yükseklik yüzünden fenalaştım. Aşağı inmek mecburiyetinde kaldım. Madeleine çok güldü. 1 Mayıs, Versailles'da gezinti. Madeleine'in durumu iyi. Bununla birlikte Simca epeyce sorunlu. 2 Mayıs, Fontainebleau Ormanı. 3 Mayıs, onu görmedim. 4 Mayıs, Lüksemburg Bahçeleri'nde kısa bir gezinti. 5 Mayıs, Beauce'ta uzun gezinti. Uzaktan görünen Chartres Katedrali...*

6 Mayıs tarihinde, *Onu seviyorum. Artık ondan vazgeçemiyorum* mu yazmalıydı acaba? Çünkü bundan böyle söz konusu olan basbayağı aşktı. Metruk bir maden ocağındaki ateş

misali, için için kor gibi yakan hüzünlü bir aşktı. Madeleine hiçbir şeyin farkında değil gibiydi. Flavières bir ahbaptı sadece, rahatça muhabbet edilebilecek iyi bir arkadaştı. Onu Paul ile tanıştırmak söz konusu değildi elbette! Flavières, boş zamanlarını değerlendirmek için çalışan, fakat güzel bir kadına sıkıntısını gidermede yardımcı olmaktan memnuniyet duyan varlıklı bir avukat rolüne soyunmuştu. Courbevoie kazası unutulup gitmişti. Flavières'e, Madeleine üzerinde bir hak tanımıştı, o kadar. Madeleine, sıcak tavırlarıyla Flavières'e hayatını kurtardığını hatırlatmayı beceriyordu; ona, sadece bir amcaya, bir vaftiz babaya ya da bir vasiye gösterebileceği kibar bir yakınlık ve saygıyla davranmaktaydı. Aşkla ilgili herhangi bir laf akıl almaz bir kabalık olurdu. Hem sonra Gévigne vardı! Bu yüzden her akşam Flavières, gayet ayrıntılı eksiksiz bir rapor vermeyi haysiyet meselesi olarak görüyordu. Gévigne, çatık kaşlarla, onu sessizce dinliyordu. Sonra lafı, Madeleine'in tuhaf hastalığına getiriyordu...

Flavières dosyanın kapağını kapattı, bacaklarını uzatıp parmaklarını birleştirdi... Madeleine'in hastalığı!.. Günde yirmi kere bu soruna kafa yoruyordu. Günde yirmi kere Madeleine'in tavırlarını ve sözlerini zihninde tek tek evirip çeviriyor, onları polis fişleri gibi sıraya diziyor, inceden inceye tetkik ediyor, marazi bir itinayla mukayese ediyordu. Madeleine hasta değildi, bununla birlikte tümden normal de değildi. Hayatı, hareketliliği, kalabalığı seviyordu; neşeliydi, hatta bazen kabına sığmaz oluyordu; çok zekiydi... Görünüşte kadınların en eğlencelisiydi. Bu onun aydınlık, ışık saçan yanıydı. Ama bir de öbür yanı vardı; karanlık, esrarengiz yanı. Soğuktu, bencil değil ama hesapçıydı... Ta derinlerinde soğuk, umursamazdı, istek ve tutkudan azadeydi. Gévigne haklıydı; onu oyalamayı, hayatın kıyısında tutmayı bıraktığın zaman, bir çeşit uyuşukluğa gömülüyordu; ne hülyalara dalma ne de kedere gark olma haliydi bu, daha ziyade anlaşılması zor bir durum değişikliğiydi, sanki ruhunun birazı bedeninden dışarı sızıyor ve boşlukta buharlaşıyordu. Flavières onu birçok sefer, yanı başında böyle görmüştü;

Madeleine sessizce kaçıp gidiyor, bir hayal gibi görünmez oluyor ve güçlü bir çağrıya boyun eğen bir medyum gibi kayboluyordu.

— Ters giden bir şey mi var? diye sormuştu Flavières.

Madeleine yavaşça kendine gelmişti, yüzü canlanmıştı; kaslarını, sinirlerini deniyor gibi görünmüş, kararsızca tebessüm etmişti; gözlerini defalarca kırpıştırdıktan sonra başını çevirmişti.

— Hayır. Gayet iyiyim.

Gözleri Flavières'i yatıştırıyordu. Belki bir gün, başka sırlarını da açacak raddeye gelirdi. O zamana kadar Flavières, arabanın direksiyonunu ona bırakmaktan kaçınıyordu. Madeleine arabayı büyük bir ustalıkla, ama aynı zamanda bir tür kadercilikle kullanıyordu... Öte yandan, bu doğru tabir değildi. Flavières intibaını boş yere tanımlamaya çalışıyordu... Madeleine kendini korumuyor, rıza gösteriyordu. Flavières düşük tansiyon tedavisi olduğu dönemi hatırladı. Eh işte, durum aynıydı. En ufak hareket ona pahalıya mal oluyordu. Yerde bin franklık bir banknot görse, eğilip almaya karar veremezdi. Aynı şekilde, Madeleine'in içinde de kırık bir zemberek vardı... Flavières onun, bir engelle karşılaşsalar tepki vermeye, frene basmaya, direksiyonu kırmaya yeltenmeyeceğinden emindi. Daha evvel Courbevoie'da da mücadele etmemişti... İlginç bir başka ayrıntı: Dolaşmaya çıkılacaksa, asla bir hedef teklif etmiyordu.

— Versailles'a ya da Fontainebleau'ya gitmek ister misiniz? Yoksa Paris'te kalmayı mı tercih edersiniz?

— Benim için fark etmez... Veya: İsterim.

Hep aynı cevap. Yine de beş dakika sonra gülüyor, açıkça eğleniyordu; yanaklarına renk geliyor, Flavières'in kolunu sıkıca kavrıyordu; Flavières onun hayat dolu bedenini kendi bedeninin yanı başında hissediyordu. Kimi zaman onun kulağına şöyle fısıldamaktan kendini alamıyordu:

— Çok hoşsunuz!

— Sahi mi? diyordu Madeleine, bakışlarını yukarı kaldırarak.

Flavières gün ışığının her daim biraz kamaştırır gibi göründüğü bu son derece berrak mavi gözlere ne zaman baksa, aynı

ani kalp sıkışmasını hissediyordu. Madeleine çabuk yoruluyordu. Sürekli açtı. Saat dörtte, ikindi kahvaltısını etmesi gerekiyordu: Çörek, çay, reçel. Flavières onunla birlikte pastanelere ya da çay salonlarına gitmekten pek hoşlanmıyordu; bu yüzden onu mümkün olduğu kadar sıkça kırlara götürüyordu. Romlu pasta ya da ekler yediğinde, savaş yüzünden, şüphesiz ki kocaları ya da yavukluları Kuzey Denizi ile Vosges arasında bir yerlerde bulunan satıcı kadınlar yüzünden, iliklerine kadar suçluluk duyuyordu. Fakat Madeleine'in haklı olarak bu boşluğu, bu hiçliği, her an gömülmeye hazır olduğu bu karanlığı alt etmek için bu yiyeceklere ihtiyacı olmasını anlıyordu.

— Vergilius'u düşündürüyorsunuz bana, diye itiraf etmişti Flavières.

— Niçin peki?

— Aeneas'ın Pluton'un yeraltı ülkesine inişini hatırlıyor musunuz? Aeneas her tarafı kan içinde bırakmaktadır, ölülerin gölgeleri gelip bu kanın kokusunu içlerine çekerler, onun buğusuyla beslenirler; bir süreliğine biraz yoğunluk kazanırlar ve konuşurlar, konuşurlar; yaşayanların ışığına nasıl da özlem duymaktadırlar!

— Evet de ne ilgisi olduğunu anlamıyorum...

Flavières kruvasan dolu tabağı Madeleine'in önüne itmişti.

— Yiyin... Hepsini yiyin... Bana öyle geliyor ki sizde de yoğunluk, gerçeklik eksik. Yiyin!.. Küçük Eurydike!

Madeleine dudağının kenarında bir yiyecek kırıntısıyla gülümsemişti.

— Bütün bu mitoloji hikâyelerinizle kafamı karıştırıyorsunuz! Uzun bir süre sonra, fincanını masaya koyarak ilave etmişti:

— Eurydike!.. Ne kadar da hoş... Beni sahiden de Ölüler Ülkesi'nden çekip çıkardınız!

Flavières'in gözünde Sen Nehri, çamurlu rıhtım canlanmamış; bunun yerine, Loire yakınlarında kayalara oyulmuş barınakları, hep aynı olan bir su damlasının sesi dışında bir şeyin duyulmadığı yeraltı geçitlerini düşünmüş ve elini Madeleine'in elinin üstüne koymuştu.

O günden sonra, takılmak için Madeleine'i Eurydike diye çağırıyordu. Ona Madeleine diye seslenmeye cüret edemezdi. Gévigne yüzünden. Hem sonra Madeleine evli kadındı, ötekinin karısı. Eurydike ise, aksine, bütünüyle kendisine aitti; üzerinden sel gibi sular boşanırken, gözleri kapanmış, avurtlarına ölümün gölgesi düşmüşken onu kollarının arasında tutmuştu. Gülünçtü, olsun. Daimi bir işkence, ıstıraplı bir duygu karmaşası içinde yaşıyordu. Olabilir! Fakat en derininde, bu eksiksiz huzuru; korkuları ve pişmanlıklarıyla birlikte yakın geçmişine sünger çeken bu saf neşeyi şimdiye kadar hiç tanımamıştı; öyle uzun zamandır onu, bu büyülü genç kadını bekliyordu ki! On üç yaşından beri. Toprağın bağrına, hayalet ve perilerin karanlık diyarına doğru eğildiği dönemden beri...

Telefon çaldı. Flavières çabucak telefonu açtı. Arayanın kim olduğunu biliyordu.

— Alo, siz misiniz?.. Müsait misiniz?.. Her şeye açığım... Evet, çok işim var, ama hiçbiri çok acil değil... Hoşunuza gider mi?.. Emin misiniz?.. Öyleyse anlaştık. Yeter ki saat beşte dönmüş olayım... Sahi, hadi ama... Siz karar verin... Çok naziksiniz, ama beni güç durumda bırakıyorsunuz... Bir müze olabilir... Çok değişik bir teklif değil ama yine de... Peki ya Louvre'da kısa bir romantik gezintiye ne dersiniz?.. Hayır, her şey kaldırılmadı. Hâlâ epeyce şey var... Elimizi çabuk tutmak için bir sebep daha... Anlaştık, teşekkür ederim... Birazdan görüşürüz.

Sevilen sesin son bir yankısı kablolarda geziniyormuş gibi, ahizeyi usulca yerine koydu. O gün nelere gebeydi kim bilir? Şüphesiz öncekilerden bir farkı olmayacaktı. Durum çaresizdi. Madeleine asla iyileşmeyecekti. Kendini kandırmanın ne anlamı vardı? Onunla ilgilendiğinden beridir intiharı biraz daha az düşünüyordu belki, ama ta derininde saplantısını korumaktaydı. Gévigne'e ne diyecekti peki? Fikrini olduğu gibi söylemeli miydi?.. Flavières kendisini kapana kısılmış hissediyordu. Aynı düşünceleri kafasında evirip çevirdikçe, kendisini duyarsızlaşmış, kupkuru, en ufak zihinsel çabayı gösterecek güçten uzak hissediyordu.

Şapkasını alıp çıktı. Müvekkiller daha sonra gelirler ya da hiç gelmezlerdi. Ne önemi vardı! Zira belki de Paris bombalanacaktı. Zira savaş biraz daha uzarsa, kendisini silah altına alacaklarını düşünüyordu. Zira her halükârda gelecek tüyler ürpertecek kadar belirsizdi. Aşkın, yaşanmakta olan anların, yapraklara vuran güneşin dışında hiçbir şeyin anlamı yoktu. İçgüdüsel olarak, bulvarları, gürültüyü, kalabalıkla teması aradı. Madeleine'i biraz unutmak ona iyi geliyordu; Opera civarında dolanırken, genç kadının kendi üzerinde acayip bir etki yarattığını anladı; kelimenin tam anlamıyla, bütün gücünü emiyordu; Flavières onun yanında, kan bağışçısı rolünü değil, bir bakıma ruh bağışçısı rolünü oynamaktaydı. Yalnız olduğunda, kaybettiği kuvvetini toplamak için insan deryasına dalma ihtiyacı duyması da bunun açık ispatıydı. Bu durumda artık hiçbir şey düşünmüyor, sadece ara sıra, hayatta kalma şansının olabileceğini tahayyül ediyordu... Bazen hayallere dalıyordu... Gévigne ölüyordu. Madeleine serbest kalıyordu... Flavières imkânsızı hayal etmekten, kısa bölümler halinde mantık dışı hikâyeler kurgulamaktan hoşlanıyordu. Çok geçmeden, bir afyon bağımlısı gibi, harikulade bir serbestliğe ulaştı. Kalabalık onu yavaşça sürüklüyordu. Flavières kendini salıyor, sürükleyip götürmelerine izin veriyordu. İnsan olmanın yorgunluğundan sıyrılıyordu.

Lancel'in vitrinlerinin önünde durdu. Bir şey satın almak istediği yoktu. Mücevherleri, koyu renkli kadifelerin üzerinde altının parıltısını seyretmekten hoşlanıyordu. Ansızın, Madeleine'in çakmağını kırdığı aklına geldi. Bir cam tabla üstünde çakmaklar görüyordu; ayrıca gözüne, kıymetli bir malzemeden yapılma sigara tabakaları da çarptı. Madeleine rencide olmazdı herhalde; içeri girdi, uçuk sarı altından küçük bir çakmak, bir de Rusya derisinden bir tabaka seçti. Harcama yapmak ilk defa hoşuna gitmişti. Bir kartın üzerine, *Tekrar hayata dönen Eurydike'ye* yazdı, kartı tabakanın içine koydu. Küçük paketi Madeleine'e ya Louvre'da ya da biraz daha sonra, ayrılmadan önce bir şeyler yerken verecekti. Sabah saatleri bu alışverişle güzelleşti. Flavières, mavi kurdeleyle bağlanmış paket kâğıdını

parmaklarının altında hissedince gülümsüyordu. Sevgili, sevgili Madeleine!

Saat ikide, onu Etoile Meydanı'nda bekliyordu. Madeleine buluşmalara hep tam vaktinde gelirdi.

— Bakın hele, dedi Flavières, bugün siyahlara bürünmüşsünüz.

— Siyahı çok seviyorum, diye itirafta bulundu Madeleine. Bana kalsa, kıyafetlerimde siyahtan başka renk kullanmam.

— Neden peki? Siyah iç karartıcı bir renk.

— Hiç öyle değil. Aksine, düşündüğümüz her şeye önem katar. Kendimizi ciddiye almamız lazım.

— Mavi ya da yeşil giyseniz ne olur bu durumda?

— Bilmem. Kendimi bir dere veya bir kavak ağacı gibi hisseder dim belki... Küçükken, renklerin efsunlu bir gücü olduğunu zannederdim... Bu yüzden resim yapmak istedim.

Madeleine Flavières'in koluna girdi, tam bir teslimiyet içeren bu hareket, her seferinde Flavières'i duygulandırarak allak bullak ediyordu.

— Ben de resim yapmayı denedim, dedi. Ama resimlerim kötü oluyor.

— Ne önemi var ki! Önemli olan renktir.

— Tuvallerinizi görmek isterdim.

— Aman canım! Pek ahım şahım şeyler değil. Bir şeye benzemiyorlar. Rüyalar sadece... Rüyalarınızı renkli görür müsünüz?

— Hayır. Sadece gri görürüm... tıpkı sinemadaki gibi.

— Öyleyse anlayamazsınız. Siz körsünüz!

Madeleine güldü, şaka yaptığını göstermek için Flavières'in kolunu sıktı.

— Gerçeklik denen şeyden çok daha güzel bu, diye tekrar söze girdi. Becerebilirseniz, birbirine dokunan, birbirini yutan, birbirini içen, içinize bütünüyle nüfuz eden renkler hayal edin. O zaman insan, üzerlerinde durdukları yapraklarla bütünleşen şu böceklere, mercanları andıran şu balıklara benzer. Her gece rüyamda, öteki ülkeyi görüyorum.

— Siz de ha, dedi fısıldar gibi Flavières.

Birbirlerine iyice sokulmuş vaziyette, kimseye bakmadan, Concorde Meydanı'nın etrafından dolaşıyorlardı. Flavières istikamet duygusunu zar zor korumaktaydı. Bu iç döküşler sayesinde tam bir sükûnete kavuşmuştu, aynı zamanda da zihninin bir yanı tetikte bekliyor, sorunu gözden kaçırmıyordu.

— Ben çocukken, diye tekrar söze girdi, şu bilinmeyen ülkeye kafayı takmıştım. Hatta size, sınırının nerede başladığını bile gösterebilirim haritada.

— Aynı ülkeden bahsetmiyoruz.

— Olur mu, aynısı. Benimki karanlıklar içinde; sizinki ışıl ışıl, ama bir yerde buluşup birleştiklerini gayet iyi biliyorum.

— Peki artık inanmıyor musunuz?

Flavières tereddüt etti. Fakat Madeleine ona öyle bir güvenle bakıyordu ki! Vereceği cevaba büyük bir önem atfediyor gibiydi!

— Tabii ki hâlâ inanıyorum. Bilhassa da sizi tanıdığımdan beri.

Kısa bir süre sessizlik içinde gezintilerine devam ettiler. Adımlarının uyumlu temposu, zihinlerinde müşterek düşüncelere yol vermekteydi. Kocaman avluyu geçip, daracık, karanlık ve az basamaklı bir merdiveni tırmandılar. Çok geçmeden, bir katedral serinliğinde, Mısır tanrılarının arasında ilerlediler.

— Bense inanmıyorum, diye tekrar söze girdi Madeleine. Var olduğunu biliyorum... Bizimki kadar gerçek. Ama bunu dillendirmemek lazım.

Heykeller, boş bakan iri gözleri, biri diğerinin arkasında duran ayaklarıyla, onların geçişine bakıyorlardı. Orada burada selofan rengi lahitler, anlaşılmaz işaretlerle kuşatılmış taş kütleleri vardı; boş salonların görkemli derinliklerinde ise şekli bozulmuş kelleler, zamanın etkisiyle derisi soyulmuş somaklar, çömelmiş mahluklar, yani canavarsı ve donup kalmış bütün bir hayvan topluluğu göze çarpıyordu.

— Daha önce de bir erkeğin kolunda buraya gelmiştim, diye fısıldadı Madeleine. Uzun zaman önce, çok uzun zaman önce... Yanımdaki adam size benziyordu, ama favorileri vardı.

— Şüphesiz ki yanılsama bu. *Déjà vu* yanılsaması. Çok sık rastlanır.

— Yok, öyle değil... Size ürkütücü bir kesinlikle ayrıntıları verebilirim... Bakın mesela, sık sık adını bilmediğim küçük bir şehir görüyorum... Fransa'da olup olmadığını dahi bilmiyorum, halbuki hep orada yaşamışım gibi rüyamda o şehirde geziniyorum... Şehrin içinden geçen bir nehir var... Sağ tarafta, kıyıda, Gallo-Romen üslubunda bir zafer takı görüyorum... iki yanında ulu çınar ağaçlarının bulunduğu bir caddeden yukarı doğru yürürsen, solda amfiteatr... birkaç kemer, yıkık dökük merdivenler var. Amfiteatrın sonunda üç kavak ağacı ve koyun sürüsü görüyorum...

— İyi de... ben tanıyorum bu şehri! diye bağırdı Flavières. Saintes'ten bahsediyorsunuz. Nehir de, Charente.

— Belki de!

— Fakat amfiteatr boşaltıldı... Artık kavak falan yok.

— Benim zamanımda vardı... peki ya küçük çeşme, hâlâ duruyor mu? Genç kızlar çeşmeye iğne atıp o sene evlenmek için dilek tutarlardı.

— Sainte-Estelle Çeşmesi!

— Amfiteatrın arkasında kilise vardı bir de... çok eski bir çan kulesi olan yüksek bir kilise... O eski kiliseler hep hoşuma gider.

— Saint-Eutrope!

— Gördüğünüz gibi işte.

Dalga dalga gelen bir mum kokusu eşliğinde, esrarengiz harabeler boyunca ağır ağır yürümekteydiler. Ara sıra, dikkatli, bilmiş tavırlı, düşüncelere dalmış bir ziyaretçiyle karşılaşıyorlardı. Aslanlar, sfenksler ve kanatlı boğaların art arda geçip gittiğini gördükleri halde, zihinleri sadece kendileriyle meşguldü.

— O şehrin adı ne demiştiniz? dedi Madeleine.

— Saintes... Royan yakınlarında.

— Orada yaşamış olmalıyım... vaktiyle.

— Vaktiyle mi?.. Küçükken mi yani?

— Hayır canım, dedi Madeleine sakince. Öteki hayatımda.

Flavières itiraz etmedi. Madeleine'in söyledikleri, içinde fazlaca yankı buluyordu.

— Nerede doğdunuz? diye sordu.

— Ardennes'de, sınırın hemen yakınında. Savaş bizim oralardan hiç eksik olmadı. Peki ya siz?

— Ben Saumur yakınlarında, büyükannemin evinde büyüdüm.

— Ben tek çocuğum, dedi Madeleine. Annem genellikle hastaydı. Babam bütün vaktini fabrikada geçirirdi. Pek neşeli bir çocukluğum olmadı.

Duvarları tablolarla donatılmış bir salona giriyorlardı; tabloların çerçeveleri, ayna oyunlarıyla çoğalmış gibi, pırıl pırıl parlıyordu. Portrelerin gözleri üzerlerine dikilip, uzun bir süre onları takip ediyordu. Bunlar, kâh suratları bir deri bir kemik kalmış asilzadeler; kâh elleri kılıçlarında, arkalarında şaha kalkmış bir atla resmedilmiş şık giyimli subaylardı.

— Küçükken de, diye fısıldadı Flavières, yine rüyalar görmüyor muydunuz... önsezileriniz yok muydu?

— Hayır. Yapayalnız, suskun, küçük bir kızdım.

— Peki o zaman... nasıl başladı?

— Birdenbire, çok uzun zaman olmadı... Evimde olmadığımı... bir yabancının evinde yaşadığımı hissettim... siz de bilirsiniz... insanın uyanıp da odayı tanımadığı zaman yaşadığı o duyguyu.

— Evet... Sizi gücendirmeyeceğimden emin olsam, diye ekledi Flavières, bir soru sormak isterdim.

— Benim gizlim saklım yok ki, dedi Madeleine, düşünceli bir ifadeyle.

— Sorabilir miyim peki?

— Rica ederim, buyurun.

— Hâlâ düşünüyor musunuz... ölmeyi?

Madeleine durdu ve başını kaldırıp Flavières'e baktı, o bakışlarda her zaman yalvarır gibi bir ifade olurdu.

— Anlamamışsınız, diye mırıldandı.

— Bana cevap verin.

Küçük bir ziyaretçi topluluğu bir tablonun önünde toplanmıştı. Flavières bir haç, rengi balmumuna dönmüş bir vücut

seçer gibi oldu; baş omza devrilmişti, sol göğsün üstünde bir kan sızıntısı vardı. Biraz ötede, bir kadın yüzü gökyüzüne doğru dönmüştü. Madeleine'in, Flavières'in kolunda bir gölgeden daha fazla ağırlığı yoktu.

— Hayır... Israr etmeyin.

— Maalesef ısrar edeceğim... bu benim yararıma olduğu kadar sizin de yararınıza.

— Roger... Sizden rica ediyorum.

Madeleine sesini çok az yükselttiği halde Flavières allak bullak oldu. Kolunu Madeleine'in omzuna dolayıp, onu kendisine çekti.

— Demek sizi sevdiğimi anlamıyorsunuz. Siz kaybetmek istemediğimi!

Meryem Ana'ların ve Pieta'ların,* soluk renkli Golgotha** tasvirlerinin arasında iki robot gibi yürüyorlardı. Madeleine Flavières'in elini uzun uzun sıktı.

— Beni korkutuyorsunuz, dedi Flavières. Ama size ihtiyacım var... Belki de korkmaya ihtiyacım var... sürdürdüğüm bu hayatı hiçe saymak için. Yanılmadığınızdan emin olsaydım hiç değilse!

— Gidelim buradan.

Bir çıkış kapısı arayarak boş salonları geçtiler. Madeleine Flavières'in kolunu bırakmamıştı. Gitgide daha da sıkı tutunuyordu. Hızla merdivenden indiler, kendilerini nefes nefese kalmış vaziyette bir çimenliğin kenarında buldular, çimenlikteki döner fıskiye bir gökkuşağını da kendisiyle birlikte sürüklemekteydi. Flavières durdu.

— Biraz kaçık olabilir miyiz diye düşünüyorum... Biraz önce size söylediklerimi hatırlıyor musunuz?

— Evet, dedi Madeleine.

— Sizi sevdiğimi itiraf ettim... Anladınız değil mi?

— Evet.

— Sizi sevdiğimi tekrar söylesem, kızmaz mıydınız?

— Hayır.

---

* İsa'nın cansız bedenini kucağında taşıyan Meryem tasviri. (ç.n.)

** Kudüs surlarının dışında yer alan, İsa'nın çarmıha gerildiği tepe. (ç.n.)

— Harika!.. Biraz daha dolaşmamızı ister misiniz... Birbirimize söyleyecek o kadar çok şey var ki daha.

— Hayır... Yorgunum. Eve döneceğim.

Yüzü solmuştu ve ürkmüş görünüyordu.

— Bir taksi çağırayım, diye teklifte bulundu Flavières. Ama önce, bu küçük hediyeyi kabul eder misiniz?

— Nedir bu?

— Açın! Açın!

Madeleine kurdelenin düğümünü çözdü, kâğıdı açtı, sigara tabakasını ve çakmağı açık avcuna koyup başını salladı. Sonra tabakayı açarak, kartın üzerinde yazan dört kelimeyi okudu.

— Zavallı dostum, dedi.

— Gelin!

Flavières onu Rivoli Caddesi'ne doğru sürükledi.

— Bana teşekkür etmeyin, diye tekrar söze girdi. Bir çakmak istiyordunuz, biliyorum... Yarın görüşecek miyiz?

Madeleine başını eğdi.

— Tamam. Kırlara gideriz... Hayır, hayır. Bir şey söylemeyin. Bırakın da bu öğleden sonranın hatırasıyla kalayım... Bakın, işte bir taksi... Eurydike, hayatım, bana nasıl bir mutluluk bahşettiğinizi bilemezsiniz.

Flavières Madeleine'in elini tutup, dudaklarını onun eldivenli parmaklarına bastırdı.

— Sakın arkaya bakmayın, dedi, arabanın kapısını kapatırken.

Tıpkı eskisi gibi, bütün gün Loire kıyılarında koşturduğu zamanki gibi, bitkin ve huzurluydu.

V

Bütün sabah Flavières, Madeleine'in aramasını boş yere bekledi. Saat ikide, her zamanki buluşma yerleri olan Etoile Meydanı'na koşturdu. Madeleine gelmedi. Flavières Gévigne'i aradı. Gévigne Havre'a gitmişti ve ertesi gün saat ondan önce dönmeyecekti.

Flavières berbat bir gün geçirdi. Uyumadı. Şafak sökmeden çok önce ayaktaydı, kendisini yavaş yavaş yiyip bitiren görüntülerin saldırısı altında, çalışma odasında dört dönüyordu. Hayır, Madeleine'in başına bir şey gelmemişti. Mümkün değildi bu! Ama yine de... Yumruklarını sıkıyor, panikle mücadele ediyordu. Madeleine'e asla böyle bir itirafta bulunmamalıydı! İkisi birlikte Gévigne'i aldatmışlardı. Vicdan azabı, onun gibi sinirleri zayıf, dengesiz birini kim bilir nereye vardırırdı! Flavières kendinden tiksiniyordu. Çünkü nihayetinde, Gévigne'in kızılacak bir tarafı yoktu. Gévigne ona güvenmişti. Gévigne Madeleine'i kollama görevini vermişti ona. Bu ahmakça hikâyeye bir son vermek gerekiyordu... Hem de derhal!.. Fakat Flavières ne zaman hayata Madeleine'siz tahayyül etmeye çalışsa, içinde bir şey düğümleniyordu; ağzını açıyor, çalışma masasının kenarına, bir koltuğun arkalığına dayanmak zorunda kalıyordu. İçinden, şartları bu kadar merhametsizce düzenleyen Tanrı'ya, alın yazısına, kadere, gizli güce –adının pek önemi yoktu– sövüp say-

mak geliyordu. Demek hep bir sürgün olacaktı. Savaş bile onu istememişti. İlk akşam Gévigne'in yerleştiği koltuğa oturdu. Mutsuzluğunu abartmıyor muydu? Bir tutku, hakiki bir tutku iki haftada gelişmezdi ya. Çenesi ellerinin arasında, aklını başına devşirerek, iç dünyasını gözden geçiriyordu. Aşk hakkında ne biliyordu ki? Şimdiye kadar kimseyi sevmemişti. Ha, tabii ya, bir vitrinin önündeki fukara gibi, mutluluğun bütün görünümlerine içi gitmişti. Fakat kendisiyle dış dünya arasında her zaman soğuk ve sert bir engel olagelmişti. Nihayet müfettiş olarak atandığında, bu parıltılı, talihli, yasak dünyanın savunmasıyla görevlendirildiği hissine kapılmıştı. Bu da onun kendi vitriniydi. Çekin arabanızı!.. Madeleine'e gelince, hayır... Hakkı yoktu... Hırsızların tarafında olamazdı. Ne yapalım! O da vazgeçerdi!.. Korkak! Sefil herif! Böylece ilk engelde çark ediyordu demek! Belki de Madeleine ona âşık olmak üzereyken hem de...

"Yeter artık!" dedi yüksek sesle. "Yeter! Bana rahat huzur verin artık!"

Silkinmek için kendisine çok sert bir kahve yaptı, bir süre mutfaktan çalışma odasına, çalışma odasından sofaya gidip geldi. Bedeninde ve zihninde yer eden, dolu dolu nefes almasını, alışkın olduğu gibi sakince akıl yürütmesini engelleyen bu tanımadığı ıstırap, basbayağı aşktı. Kendisini her türlü hataya, her türlü budalalığa hazır hissediyor, bunaldığı halde saçmalamasıyla neredeyse iftihar ediyordu. Nicedir çalışma odasında o kadar insan kabul edip, o kadar dosya inceleyip, o kadar itiraf dinleyip de hiçbir şey anlamamayı, gözlerini inatla hakikate kapamayı nasıl becerebilmişti? Bir müvekkil gözyaşları içinde, "İyi de onu seviyorum!" diye haykırdığında omuz silkmişti. İçinden ona, "Hadi ama! Şu aşk meşk meseleleriniz beni güldürüyor. Aşk bir çocukluk rüyasıdır! Çok hoş, çok saf bir şeydir ama ulaşılmazdır. Aşna fişneleriniz beni ilgilendirmiyor!" demek geliyordu. Ahmak kafa!

Saat sekizde hâlâ üzerinde ropdöşambrı, ayaklarında terlikleri vardı, saçı başı dağınık, gözleri çakmak çakmaktı. Hiçbir karara varamamıştı. Madeleine'e telefon etmesi imkânsızdı.

Hizmetkârlar yüzünden Madeleine bunu yasaklamıştı ona. Öte yandan, belki de artık Flavières'i görmek istemiyordu. O da korkuyor olabilirdi...

Dalgın dalgın tıraş olup giyindi. Sonra, kendisine vazgeçme fırsatı tanımadan, acilen Gévigne'i görmesi gerektiğini anladı. Ansızın içten olmaya ihtiyaç duymuştu, aynı zamanda da gizli bir kurnazlıkla, ikileminin sahte olduğunu ve Madeleine'le görüşmeye devam ederken bir yandan da Gévigne'e güvence vermenin pekâlâ mümkün olduğunu düşünüyordu. Bunun üzerine, hafif bir neşe, içinde debelendiği pusu dağıttı. Açmayı ihmal ettiği kepenklerin arasından güneş ışıklarının sızdığını fark etti. Elektrik lambasını söndürdü ve güneşin çalışma odasına alabildiğine dolmasına izin verdi. Belli bir sebep yokken, sadece hava güzel olduğu ve savaş henüz zincirlerinden boşanmadığı için, kendine güveni yerine geliyordu. Evden çıktı, temizlikçi kadın için anahtarı paspasın altına koydu, kapıcı kadını sevecenlikle selamladı. Şimdi her şey gözüne kolay görünüyordu. Korkularına bir güzel gülüp geçebilirdi. Muhakkak ki değişmemişti. İçinde sürekli korkudan umuda, neşeden hüzne, şüpheden cesarete gidip gelen şu esrarengiz sarkacın oyuncağı olacaktı daima. Hiç huzur bulamayacaktı. Bir gün olsun gerçek bir sükûnete, manevi bir dengeye kavuşamayacaktı. Halbuki Madeleine'in yanındayken... Tekrar bunalım yaşamamak için Madeleine'i zihninden uzaklaştırdı. Paris bir serap gibi önünde serilmekteydi. Işık hiç daha yumuşak, hiç daha şehvet uyandırıcı olmamıştı. İnsan ağaçlara dokunmak, gökyüzüne dokunmak, güneşte yıkanan ve gevşeyip yayılan şehri bağrına basmak istiyordu. Flavières yol boyunca ağır ağır yürüdü. Saat onda Gévigne'in ofisinden içeri giriyordu. Gévigne de yeni gelmişti.

— Otursana dostum... Hemen seninle ilgileneceğim. Müdür yardımcıma bir şey söylemem lazım sadece.

Gévigne yorgun gibiydi. Birkaç sene içinde, gözlerinin altında torbalar oluşacak, yanakları kırışıklıklarla dolup sarkacaktı. Ellili yaşları onu adamakıllı hırpalayacak gibi görünüyordu. Flavières ofis iskemlelerinden birine yaklaşırken, bundan anlık

bir sevinç duydu. Gévigne gelmişti bile, geçerken Flavières'in omzuna hafif bir şaplak indirdi.

— Sana imreniyorum, biliyor musun, dedi işi şakaya vurarak. Ben de öğleden sonralarımı hoş bir hanımla geçirmek isterdim doğrusu, bilhassa da o hanım benimkiyse... Beni perişan eden bir hayatım var.

Bütün ağırlığını vererek oturdu ve koltuğunu Flavières'den tarafa çevirdi.

— Eee, ne var ne yok?

— Eee'si, hâlâ hiçbir şey yok. Önceki gün Louvre'a gittik. Dün onu görmedim. Beni arayacağını umuyordum. Sana itiraf etmeliyim ki bu sessizlik...

— Önemli değil, dedi Gévigne. Madeleine biraz rahatsızlanmış. Biraz önce eve döndüğümde, onu yatakta buldum. Yarın ayaklanır. Alışkın olduğum bir durum, boş ver!

— Sana gezintisinden bahsetti mi?

— Bir iki kelimeyle. Satın aldığı ıvır zıvırı gösterdi... sanırım bir çakmak almış... Kısacası, bayağı iyi görünüyordu.

— Aman iyi. Çok memnun oldum.

Flavières bacak bacak üstüne attı, bir kolunu ağır ağır iskemlesinin arkalığından aşırdı. Tekrar kavuştuğu emniyet hissinin neredeyse marazi hazzını yaşıyordu.

— Bu gözetim işini sürdürmek sahiden faydalı mı diye düşünüyorum, dedi tekrar söze girerek.

— Nasıl yani! İstediğin şey?.. Hayatta olmaz, mümkün değil! Neler yapabileceğini kendi gözlerinle gördün!

— Evet, evet, dedi Flavières bocalayarak. Ama... işte... Karına eşlik etmek canımı sıkıyor... Beni anlıyorsun ya... Sanki şey gibi görünüyorum... olmadığım biri gibi... Sonuç olarak, erdemli bir durum değil diyelim istersen.

Gévigne eline bir mektup açacağı almış, kesici kısmını eğip bükerek oyalanmaktaydı. Başını hızlı hızlı iki yana sallıyordu.

— Peki ya ben, diye homurdandı, bu durum benim hoşuma mı gidiyor sanıyorsun! Tedirginliğini anlıyorum. Ama başka çaremiz yok. Madeleine'e ayıracak daha fazla zamanım olsaydı,

durumu tek başıma idare etmeye çalışırdım elbette. Maalesef işim giderek beni daha fazla esir alıyor.

Mektup açacağını bir kenara attı, kollarını kavuşturdu ve başını omuzlarının arasına gömerek gözlerini Flavières'e dikti.

— Bana on beş gün daha ver dostum, hadi bilemedin üç hafta. Görünen o ki, bakanlığın desteğiyle tersanelerimi genişletecek ve dolayısıyla Havre'a yerleşmek zorunda kalacağım. İşler umduğum gibi sonuçlanırsa, Madeleine'i de götürmeyi başarabilirim belki. O zamana kadar ona göz kulak ol! Senden bütün istediğim bu... Ne hissettiğini gayet iyi anlıyorum. Sırtına büyük bir angarya yüklediğimi biliyorum. Fakat on beş gün kadar kafamın rahat olmasına ihtiyacım var.

Flavières tereddüt ediyormuş gibi yaptı.

— Eğer işini sahiden iki haftada halledeceğine inanıyorsan...

— Sözüm söz.

— Öyle olsun bakalım. Yine de benim görüşümü bilmen iyi olur. Bu gezintileri tasvip etmiyorum. Hassas bir adamım ben; çok fazla kuruntu yapıyorum... Görüyorsun ya, senden hiçbir şey saklamıyorum...

Gévigne'in suratında sert bir ifade vardı, şüphesiz yönetim kurulu toplantılarında takındığı ifadeydi bu. Yine de gülümsedi.

— Teşekkür ederim, dedi. Senin gibi adamların nesli tükendi artık. Fakat Madeleine'in emniyeti her şeyden önce gelir.

— Herhangi bir şeyden korkmak için sebeplerin var mı?

— Hayır.

— Eğer karın geçen günkü gibi ani bir girişimde bulunursa, zamanında yetişemeyebilirim, bunu düşündün mü peki?

— Evet... Her şeyi düşündüm.

Gévigne başını öne eğip ellerini sımsıkı kavuşturdu.

— Hiçbir şey olmayacak, diye mırıldandı... Ama bir şey olursa da, ne diyeyim, en azından sen de orada bulunacak, gördüklerini bana anlatacaksın. Dayanamadığım şey, belirsizlik... Madeleine'in sahiden hasta olmasını bin kere tercih ederdim. Ameliyat masasına yattığını, kaderinin bir cerrahın ellerinde ol-

duğunu bilmeyi tercih ederdim. Lanet olsun, o durumda insan, önünü ardını görebilir. İyi ihtimalleri, kötü ihtimalleri hesap edebilir. Ama bu sis perdesi!.. Bakıyorum, pek anlamış gibi görünmüyorsun.

— Yok canım, anlıyorum.

— Eee öyleyse?

— Ona göz kulak olacağım... Korkma!.. Yeri gelmişken sorayım, daha önce Saintes'te yaşayıp yaşamadığını biliyor musun?

— Saintes'te mi? dedi Gévigne, şaşkınlık içinde... Hayır. Kesinlikle hayır... Bunu düşünmene sebep ne?..

— Orada yaşamış gibi bahsetti de bana Saintes'ten.

— Ağzında neler geveliyorsun böyle?

— O şehrin fotoğraflarını görmüş olabilir mi?

— Tabii ki hayır. Tekrar söylüyorum, batıya hiç seyahat etmedik! Bölgeye ait bir el kılavuzu bile yok evimizde.

— Peki ya Pauline Lagerlac?.. Hiç Saintes'te yaşadı mı?

— İyi de dostum, benden çok fazla şey istiyorsun. Nasıl bilebilirim ki!

— Lagerlac... Eski bir Saintonge* ismi bu... Cognac, Chermignac, Gemozac mesela, ses uyumu olan yirmi isim sayabilirim bunlar gibi.

— Evet... olabilir... Ama arada bağlantı kuramıyorum.

— Çok bariz halbuki!.. Karın, kendisinin hiç görmediği, ama muhtemelen Pauline Lagerlac'ın gayet iyi bildiği yerleri tasvir edebiliyor... Dur bak!.. Daha önemlisi de şu... Bana amfiteatrı tasvir etti, üstelik de bugünkü durumuyla değil de yüz sene önceki haliyle.

Gévigne kaşlarını çatmış, anlamaya çalışıyordu.

— Ne düşünüyorsun peki? dedi.

— Hiçbir şey, diye cevap verdi Flavières, henüz hiçbir şey... O kadar inanılmaz olurdu ki!.. Pauline ve Madeleine...

— Yok artık! diye Flavières'in sözünü kesti Gévigne. Yirminci yüzyılda yaşıyoruz. İddia ettiğin şey, Pauline ile Madeleine'in...

---

* Merkezi Saintes olan eski Fransa eyaleti. (ç.n.)

Madeleine'in aklından ninesi hiç çıkmıyor, bunu kabul ediyorum... Fakat bunun bir açıklaması olmalı. Hatta senden bu yüzden yardım istedim. Eğer tahmin etseydim ki sen...

— Sana vazgeçmeyi teklif etmiştim.

Flavières aralarında doğmakta olan ani gerilimi hissetti. Biraz bekleyip, sonra ayağa kalktı.

— Sana zaman kaybettirmek istemiyorum...

Gévigne başını iki yana salladı.

— Önemli olan, Madeleine'i kurtarmak. İster hasta, ister deli, ister meczup, isterse de cinlere karışmış olsun, umurumda değil. Öncelik, onun yaşaması!

— Bugün dışarı çıkacak mı?

— Hayır.

— Ne zaman çıkacak peki?

— Yarın elbette... Bugün tavsiyene uyacağım. Günü onunla geçireceğim.

Flavières sesini çıkarmadı, fakat içini adeta kin bürüdü. "Ondan nasıl da nefret ediyorum," diye düşündü. "Tiksindiriyor beni!"

— Yarın, dedi... Yarın serbest olup olmayacağımı bilmiyorum.

Gévigne de ayağa kalktı, çalışma masasının etrafından dolanarak Flavières'in koluna girdi.

— Özür dilerim, dedi göğüs geçirerek. Fevri ve asabi biri olup çıktım... Benim hatam değil bu. Sonunda bana keçileri kaçırtacaksın. Dinle bak. Bugün bir girişimde bulunmak istiyorum. Ona Havre konusundan bahsetmeye başlamam lazım ve bunu nasıl karşılayacağını hiç bilmiyorum... O halde, tereddüde mahal yok: Yarın onu gözlemlemek için serbest olmalısın. Bu benim için önemli. Yarın akşam da bana telefon eder ya da buraya uğrarsın. Gözlemlediğin her şeyi bana aktarırsın... Senin değerlendirmelerine çok güveniyorum. Anlaştık mı?

Peki ama Gévigne, bu ciddi, sıcak, etkileyici ses tonuyla konuşmayı nereden öğrenmişti?

— Evet, dedi Flavières.

Onu Gévigne'in üstünlüğünü kabullenmiş durumuna düşüren bu çok hızlı evet yüzünden kendisine sinirlendi, ama en ufak iyi niyet belirtisinde Flavières'in bütün direnci kırılırdı.

— Teşekkür ederim... Benim için yaptıklarını unutmayacağım.

— Ben kaçıyorum, diye mırıldandı Flavières, utanarak... Rahatsız olma. Yolu biliyorum.

Saatler onun için, yeniden bomboş, son derece yeknesak biçimde akıp geçmeye başladı. Artık Madeleine'i, yanında Gévigne olmadan düşünemiyor ve hep aynı yerde yüreği yerinden sökülüyormuş gibi hep aynı inatçı ıstırabı duyuyordu. Nasıl bir adamdı böyle? Madeleine'e ihanet ediyordu. Gévigne'e ihanet ediyordu. Kıskançlık, öfke, arzu ve ümitsizlikten kahroluyordu. Yine de kendisini saf ve samimi hissetmekteydi. İyi niyetli olmaktan hiç vazgeçmemişti!

Gün geçmek bilmiyordu; Flavières kâh kendisini ispiyoncu gibi görüyor, kâh bitkinliğe yenik düşüp rastgele banklara ya da kafe taraçalarına oturmak zorunda kalıyordu. Madeleine Paris'ten çekip giderse hali nice olurdu? Gitmesini engellemeli miydi? Peki nasıl?

Kapağı merkezdeki bir sinemaya attı, dalgın dalgın güncel haberleri izledi. Yine askeri birlikler, teftişler, ordugâhlar, manevralar. Çevresinde insanlar sessiz sakin şekerleme emiyorlardı. Böyle sahneler artık kimsenin ilgisini çekmiyordu. Herkes Almanların hapı yuttuğunu gayet iyi biliyordu! Flavières, bekleme salonunda kaybolmuş bir yolcu gibi, bitkin düşürücü bir uyuşukluğa gömüldü. Uyuyup kalmaktan korktuğu için film bitmeden çıktı. Ensesi sancıyor, gözleri yanıyordu. Yıldızlarla dolu bir gökyüzünün altında ağır ağır evine doğru yürüdü. Ara sıra karşısına, başında kepi, boynunda düdüğüyle, bir araba geçiş kapısının altında kaçamak sigara tüttüren bir adam çıkıyordu. Fakat bir taarruz uyarısı pek mümkün görünmüyordu. Almanların güçlü savaş uçakları olması lazım gelirdi. Halbuki bu konuda çok yetersizlerdi!

Flavières yatağına uzandı, bir sigara yaktı, uyku öyle ani geldi ki soyunma gayretini bile gösteremedi. Kıpırdamasına engel

olan, Louvre'daki heykeller gibi yavaş yavaş taş kesilmesine yol açan bir uyuşukluğa gömüldü... Madeleine...

Uyandı, zihni açıktı, sesi derhal tanıdı... Sirenler! Çatıların üstünde hep birlikte kıyamet koparıyorlardı, karanlık şehir alelacele tahliye edilen bir yolcu gemisine benziyordu. Binada kapılar çarpıyordu. Telaşlı ayak sesleri işitilmekteydi. Flavières başucu lambasını yaktı; saat üçtü. Yan tarafına dönüp tekrar uyudu. Saat sekizde esneyerek haberlere göz gezdirirken, Alman taarruzunun başladığını öğrendi, tuhaf bir rahatlama hissetti. Nihayet savaş! Kendi sıkıntılarını bir tarafa bırakabilecek, ötekilerin endişesini paylaşabilecek, coşturucu ve meşru bir tasada onlarla birleşebilecekti. Kendi başına son vermeyi göze alamadığı mücadeleyi, şu veya bu şekilde çözüme bağlayacak olaylar yaşanacaktı. Savaş imdadına yetişiyordu. Tek yapması gereken, kendisini onun akışına bırakmaktı. İçi yaşama heyecanıyla doldu. Acıkmıştı. Artık zerre kadar yorgunluk hissetmiyordu. Madeleine telefonla aradı. Saat ikide onu bekleyecekti.

Bütün sabah çalıştı, müvekkilleri kabul etti, telefonlara cevap verdi. Konuştuğu insanların sesinde, kendisininkine benzer bir coşku hissediyordu. Fakat tek tük haber vardı. Basın ve radyo, en ufak bir kanıt olmaksızın, ilk başarılardan bahsediyordu. Öte yandan bu son derece tabiiydi. Bir meslektaşıyla adalet sarayının yakınlarında öğle yemeği yiyip uzun uzadıya sohbet etti; tanımadığı kişiler birbirlerine yanaşıyor, çene çalıyor, Fransa haritaları açıyorlardı. Flavières bu kendini salma halinden keyif alıyor, curcunayı adeta bütün gözenekleriyle içine çekiyordu. Son anda Simca'sına atlayıp Etoile'e yollandı. Konuşmalardan, gürültüden, güneşten mest olmuştu.

Madeleine onu bekliyordu. Neden yine kısa kahverengi takımı giymişti, hani o gün de üstünde olan o takımı?.. Flavières Madeleine'in eldivenli elini avcuna aldı.

— Beni korkudan öldürdünüz, dedi.

— Biraz rahatsızdım. Özür dilerim... Arabayı ben kullanabilir miyim?

— Memnuniyetle! Bu sabahtan beri diken üstündeyim. Adamlar taarruza geçti. Biliyor musunuz?

— Evet.

Madeleine Victor-Hugo Caddesi'ne girdi, Flavières onun henüz tam düzelmediğini derhal anladı. Vitesi gıcırdatarak değiştiriyor, sert fren yapıyordu, kalkışları ani ve süratliydi. Marazi bir solgunluk yüz hatlarını bozmaktaydı.

— Arabayla dolaşmak istiyorum, diye açıkladı... Belki de bu son buluşmamızdır.

— Neden?

— Olayların nasıl gelişeceğini biliyor muyuz? Paris'te kalacağımdan emin miyim?

Demek Gévigne konuyu açmıştı. Belki de münakaşa etmişlerdi. Flavières, cadde kalabalık olmadığı halde, onun dikkatini dağıtmamak için bir şey demedi. Muette Kapısı'ndan Paris'in dışına çıkıp, Boulogne Ormanı'na girdiler.

— Niçin buradan gidesiniz ki? diye söze girdi Flavières. Bombardıman tehlikesi altında değiliz, bu sefer Almanlar Marne'a kadar gelemezler.

Madeleine karşılık vermediği için, Flavières üsteledi:

— Yoksa... benim yüzümden mi gitmeyi düşünüyorsunuz?.. Hayatınızı altüst etmek istemiyorum Madeleine... Artık size Madeleine diye hitap etmeme izin verirsiniz herhalde... Yırttığınız o mektup benzeri bir mektubu bir daha asla yazmayacağınızdan emin olmak istiyorum sadece... Beni anlıyor musunuz?

Madeleine dudaklarını sıkıyordu, görünüşte bütün dikkatini askeri bir kamyonu sollamaya vermiş gibiydi. Longchamp Hipodromu çok geniş bir otlağa benziyor ve gözler ister istemez orada bir hayvan sürüsü arıyordu. Suresnes Köprüsü tıkalıydı; adım adım ilerlemek zorunda kaldılar.

— Artık bunlardan bahsetmeyelim, diye mırıldandı Madeleine. Savaşı, hayatı biraz olsun unutamaz mıyız?

— Fakat siz keyifsizsiniz Madeleine, bunu gayet iyi görüyorum.

— Ben mi?

Madeleine'in yüzünde, Flavières'in yüreğini sızlatan hüzünlü ama metanetli bir tebessüm belirdi.

— Her zamanki gibiyim, diye sözünü sürdürdü Madeleine. Yemin ederim. Hayattan hiç bugünkü kadar keyif almamıştım... Hiçbir şey düşünmeden arabada amaçsızca gitmek, önünüze çıkan ilk yolu takip etmek hoş değil mi sizce! Hiçbir şey düşünmemek isterdim. Niçin hayvan değiliz bizler?

— Yapmayın! Saçmalıyorsunuz!

— Yok, hayır... Hayvanların acınacak bir durumu yok. Otlarlar, uyurlar, masumdurlar! Ne geçmişleri vardır ne de gelecekleri.

— Alın size bir felsefe!

— Felsefe mi değil mi bilmem ama onlara imreniyorum.

Bir saati geçkin bir süre çok nadir konuştular. Bougival'de tekrar Sen kıyısına çıkmış, bir süre nehir boyunca yol almışlardı; biraz sonra Flavières Saint-Germain Şatosu'nu tanımıştı. Issız ormanda Madeleine arabayı çok süratli sürmüş, ancak Poissy'nin girişinde hız kesmiş, gözünü bir noktaya dikip yola dümdüz devam etmişti. Meulan çıkışından biraz sonra, bir kadının kullandığı, kereste taşıyan bir yük arabası yolu tıkamış, Madeleine de Simca'yı kestirme bir yola sokmuştu. İnşaatı tamamlanmak üzere olan ama terk edilmiş gibi görünen bir bıçkı atölyesinin etrafından dolanmışlar; ham kerestelerin şekerli kokusu uzun süre onları takip etmişti. Kendilerini iki yola ayrılan bir kavşağın ağzında bulmuşlardı; Madeleine sağdaki yolu seçmişti; yol kenarı boyunca uzanan, çiçeklenmiş çift taraflı çit yüzündendi mutlaka.

Alnında beyaz bir leke olan bir at, bir çit duvarının üzerinden onlara baktı. Madeleine, sebepsiz yere hızlandı ve eski püskü araba tekerlek izlerinin üzerinde sarsıldı. Flavières belli etmeden kol saatine baktı. Biraz sonra duracaklar, yan yana yürüyeceklerdi; o zaman Madeleine'in ağzını arayacaktı, çünkü Madeleine açıkça bir şeyler saklıyordu. Evlenmeden önce bir hata yapmış ve bunun vicdan azabından bir türlü kurtulamamış olabilir, diye düşündü Flavières. Madeleine ne hasta ne de

yalancı. Sadece saplantılı. Kocasına açılmayı hiç göze alamamış. Bu varsayıma tutundukça, Madeleine'in hali tavrı ona daha makul geliyordu. Genç kadının davranışları bir suçlunun davranışlarıydı. İyi de suç neydi? Hayli ciddi bir şey olmalıydı...

— Bu kiliseyi biliyor musunuz? diye sordu Madeleine. Neredeyiz?

— Efendim?.. Özür dilerim!.. Bu kilise mi?.. İnanın bilmiyorum... Size itiraf edeyim, en ufak fikrim yok... İsterseniz duralım; saat üç buçuk olmuş bile.

Issız kilise avlusunda durdular. Aşağı tarafta, ağaçların gerisinde, birkaç kurşuni çatı görünüyordu.

— İlginç, dedi Madeleine. Kilisenin bir kısmı antik Roma tarzında. Gerisi ise modern. Pek güzel değil.

— Çan kulesi çok yüksek, diye belirtti Flavières. Kapıyı itti. Kutsal su havuzunun üzerindeki bir duyuru dikkatlerini çekti.

Muhterem Peder Gratien, birden fazla kilise bölgesinde hizmet vermek zorunda olduğu için, ayin pazar günü saat 11.00'de yapılmıştır.

— İşte bu yüzden terk edilmiş gibi görünüyor, diye fısıldadı Madeleine.

Hasır iskemlelerin arasında ağır ağır yürüdüler. Uzak olmayan bir yerde gıdaklayan tavukların sesini duyuyorlardı.

Haç yolu tablolarının boyaları kavlamıştı. Mihrabın etrafında bir yabanarısı vızıldamaktaydı. Madeleine istavroz çıkardı ve üstü tozlanmış bir dua iskemlesine diz çöktü. Onun yanı başında ayakta duran Flavières, kıpırdamayı göze alamıyordu. Madeleine hangi kabahatinden ötürü af diliyordu? Boğulsaydı, cehennemlik mi olacaktı? Flavières artık bunun üzerinde durmadı.

— Madeleine, diye fısıldadı, sahiden inanıyor musunuz?

Madeleine başını hafifçe çevirdi. Benzi öyle soluktu ki Flavières onun hastalandığını sandı.

— Neyiniz var?.. Madeleine, cevap verin!

— Bir şey yok, dedi Madeleine, fısıltı gibi bir sesle... Evet, inanıyorum... Hiçbir şeyin burada son bulmadığına inanmak zorundayım. Korkunç olan da bu.

Uzun bir süre yüzünü avuçlarının arasına sakladı.

— Hadi! dedi nihayet.

Ayağa kalktı, mihrabın karşısında istavroz çıkardı. Flavières onun koluna girdi.

— Çıksak iyi olur; sizi bu durumda görmek hoşuma gitmiyor.

— Evet... Açık hava bana iyi gelecek.

Yıkık dökük bir günah çıkarma bölmesinin önünden geçtiler. Flavières Madeleine'i oraya sokamadığına üzüldü. Genç kadının ihtiyacı olan şey, bir rahipti. Rahipler unutur. Ama ya o, Madeleine ona itirafta bulunursa unutur muydu? Madeleine'in loş ışıkta eliyle yoklayarak kapının kolunu aradığını işitti. Bir kapı, kıvrıla kıvrıla yükselen bir merdivene açıldı.

— Yanıldınız Madeleine... Çan kulesinin merdiveni bu.

— Görmek istiyorum, dedi Madeleine.

— Daha fazla oyalanamayız, vaktimiz kalmadı.

— Sadece bir dakika!

Madeleine tırmanmaya başlamıştı bile. Artık Flavières tereddüt edemezdi. Tırabzan vazifesi gören kir pas içindeki bir ipe tutunarak tiksintiyle ilk basamakları çıktı.

— Madeleine!.. O kadar hızlı çıkmayın!

Flavières'in sesi uğuldayarak, daracık merdiven boşluğunun duvarlarında kısa süreli yankılar yaptı. Madeleine karşılık vermedi, fakat küçük ayakkabıları basamaklarda takırdıyordu. Flavières dar bir sahanlığı geçti; çatının bir açıklığından, Simca'nın tavanını ve bir dizi kavak ağacının ötesinde, başlarında başörtüleriyle kadınların çalıştığı bir tarla gördü. Ani bir mide bulantısıyla boğazı kasıldı. Mazgal deliğinden uzaklaştı, hızını düşürerek tırmanmayı sürdürdü.

— Madeleine!.. Beni bekleyin!..

Flavières hızlı hızlı nefes alıp veriyordu. Şakakları zonklamaktaydı. Bacakları ona zar zor itaat ediyordu. İkinci bir sahanlık. Boşluğu görmemek için elini gözlerine siper etti, fakat boşluğu solunda, çanların iplerinin sarktığı kuyunun içinde hissediyordu. Kuzgunlar havalanıp sıcak taşların etrafında gakladılar. Flavières tekrar aşağı inmeyi asla başaramayacaktı.

— Madeleine!

Sesi kısıldı. Karanlıkta kalmış bir çocuk gibi haykıracak mıydı? Basamaklar gittikçe yükseliyordu, ortaları aşınıp çukurlaşmıştı. Başının üstündeki üçüncü bir açıklıktan hafif bir gün ışığı giriyordu. Bu yeni sahanlıkta, baş dönmesi pusuya yatmış onu kolluyordu. Kendisini bir göz atmaktan alıkoyamayacak ve bu sefer ağaçların tepelerini görecekti; Simca yalnızca bir lekeden ibaret olacaktı. Dört bir yandan giren esinti üzerine çullanacak, onu bir dalga gibi havaya kaldıracaktı. Bir adım daha attı, ardından ikinci bir adım daha. Bir kapıya tosladı. Merdiven öbür yanda devam ediyordu.

— Madeleine!.. Açın!

Flavières kapının kolunu zorluyor, ahşap yüzeye elinin ayasıyla güm güm vuruyordu. Madeleine niçin bu kapıyı kilitlemişti?

— Hayır, diye haykırdı. Hayır... Madeleine... Sakın yapmayın... Dinleyin beni!

Çanlar kuyunun üst tarafında çın çın ötmekteydi. Flavières'in sesine madeni bir tını kazandırıyor, bir insana ait olamayacak pes bir sesle BENİ diye tekrarlayıp duruyorlardı. Flavières, çılgına dönmüş vaziyette, açıklığa şöyle bir göz attı. Kapı bu açıklığı ikiye bölüyordu. Dışarıya çıkıp bu kapının etrafından dolanmak mümkün olabilir miydi? Evet. Çan kulesini çepeçevre saran dar bir çıkıntı vardı. Flavières, manzaranın maviliğini kucaklayan bu çıkıntıyla büyülenmiş, kesik kesik nefes alıyordu. Bir başkası oradan geçebilirdi... Ama o... mümkün değildi... Aşağı düşerdi... paramparça olurdu. Off!.. Madeleine... Taştan kafesinde uluyordu. Madeleine'in çığlığı ona karşılık verdi. Pencerenin önünden bir gölge geçip boşluğa düştü. Flavières yumruklarıyla ağzını kapatarak, küçük bir çocukken şimşek ile gök gürültüsü arasında geçen sürede nasıl içinden sayıyorsa, yine öyle saydı. Ta aşağıdan, boğuk, kısa bir çarpma sesi geldi; gözlerine terler dolmuş olan Flavières, can çekişen birinin sesiyle, "Madeleine... Madeleine... Hayır..." diye sayıklayıp duruyordu. Oturmak zorunda kaldı. Bayılacak gibi oldu. Basamaktan

basamağa emekleyerek aşağı inmeye koyuldu. Dehşet ve ümitsizlik içinde, elinde olmadan inliyordu. İlk sahanlıkta dizlerinin üzerinde açıklığa yaklaşıp, başını dışarı uzatmayı göze aldı. Altında, çan kulesinin solunda, eski bir mezarlık uzanmaktaydı ve müthiş kaygan görünen, dimdik duvarının dibinde, kahverengi bir giysi yığını duruyordu. Flavières gözlerini sildi, çünkü ne pahasına olursa olsun görmek istiyordu. Çakıl taşlarının üstünde kan vardı, bir de içindekilerin dışarıya saçıldığı siyah bir el çantası. Altın çakmak, döküntülerin arasında ışıldamaktaydı. Flavières ağlıyordu. Aklına, Madeleine'e yardım etmek için yanına inmek bile gelmiyordu. Madeleine ölmüştü. Flavières de onunla birlikte ölmüştü.

VI

Flavières uzaktan yerdeki bedeni inceliyordu. Kilisenin etrafından dolanmış, mezarlıktan geçmişti ve şimdi yerinden kıpırdamaya cesaret edemiyordu. Aklına Madeleine'in "Acı vermez" diye fısıldayan sesi geliyor ve çaresizlikle şu fikre tutunuyordu: Madeleine'in acı çekecek vakti olmamıştı. Aynı şeyi Leriche için de söylemişlerdi. Leriche, tıpkı Madeleine gibi baş aşağı düşmüştü. Acı çekecek vakti olmamış mıydı yani? Nasıl bilebilirlerdi ki? Leriche kaldırıma çakılıp da kanı dört bir yana saçıldığında... Flavières bayılacak gibiydi. Hastanede arkadaşından geriye kalanları görmüştü. Hekimin raporunu ellerinin arasında tutmuştu. Üstelik çan kulesi, Leriche'in çatısından düştüğü evden çok daha yüksekti. Flavières korkunç çarpmayı, parçalanmayı, bilincin tuz buz olup sağa sola savrulan kırılgan ve billur bir ayna gibi yok olduğu bir çeşit patlamayı tahayyül edebiliyordu. Duvarın dibine bir bostan korkuluğu misali fırlatılmış gibi görünen o hareketsiz nesnede Madeleine'e ait hiçbir şey yoktu artık. Flavières korka korka yaklaştı, kendisini bakmaya ve acıya katlanmaya mecbur hissediyordu, çünkü her şeyin sorumlusu oydu. Gözyaşlarının arasından cesedi, tahrip olmuş ısırgan otlarını, kısmen dağılıp kana bulanmış, enseyi açıkta bırakan o kızıl hareli güzelim saçları bulanık bir biçimde görüyordu; bir el şimdiden balmumu rengini almıştı, parmak-

taki alyans ve... çantadan saçılanlar arasındaki çakmak ışıl ışıl parlıyordu. Flavières çakmağı yerden aldı. Cesaret edebilseydi, yüzüğü de alıp kendi parmağına geçirirdi.

Bahtsız küçük Eurydike! Kaybolmayı istediği hiçlikten asla çıkamayacaktı!

Flavières, sanki Madeleine'i kendisi öldürmüş gibi, geri geri giderek, yavaşça uzaklaştı. Etrafından karaltı halindeki kuzgunların geçtiği bu korkunç şekilden ansızın ürkmüştü. Altın çakmağı avcunda sımsıkı tutup, mezarların arasından koşarak kaçtı. Madeleine'le bir mezarlıkta karşılaşmıştı. Onu yine bir mezarlıkta bırakıyordu. İşte bu kadardı. Sona gelinmişti. Madeleine'in kendisini niçin öldürdüğünü kimse bilmeyecekti. Kimse Flavières'in o esnada orada bulunduğunu da bilmeyecekti. Merdiven kapısının etrafından dolanmaya cesaret edemediğini de. Kilise avlusuna vardı, arabasına girip saklandı. Ön camdaki yansıması midesini bulandırıyordu. Kendi hayatından tiksinmekteydi. Cehennem azabı tekrar başlıyordu. Uzun süre araba kullandı, yanlış yollara saptı, şaşkınlık içinde Pontoise Garı'nı tanıdı, bir jandarma karakolunun önünden geçti. İçeri girmeli, durumu bildirmeli, adalete teslim olmalı mıydı? Fakat kanunlar nezdinde hiçbir suçu yoktu. Ona deli gözüyle bakarlardı. Peki öyleyse? Ne yapmalıydı? Kafasına bir kurşun mu sıkmalıydı? Mümkün değildi. Asla o gücü bulamazdı. Artık ödlek olduğunu, baş dönmesinin hiçbir şeyi mazur gösteremeyeceğini basbayağı kabullenmeliydi. Hasta olan, iradesiydi. Ah, Madeleine nasıl da haklıydı! Bir hayvan olmak vardı! Mezbahaya gidip satırın altına yatana kadar sakin sakin geviş getirmek!

Asnières kapısından geçerek Paris'e döndü. Saat altıydı. Her halükârda Gévigne'e rapor vermeliydi. Flavières Malesherbes Bulvarı'ndaki bir kafede durdu. Tuvalete kapandı, mendilini ıslatarak yüzünü temizledi, saçını taradı. Sonra telefon etti. Tanımadığı bir sesten, Gévigne'in yerinde olmadığını ve büyük bir ihtimalle ofisine tekrar uğramayacağını öğrendi. Bir konyak söyleyip bar tezgâhında içti. Duyduğu keder onu adeta sarhoş

ediyordu; bir akvaryumda hareket eder gibiydi, insan yüzleri ise balıklar misali etrafında yüzmekteydi. İkinci konyağı içti. Ara sıra "Madeleine öldü!" diye tekrarlayıp duruyordu ve işin aslı buna şaşırmıyordu da. Onu bu şekilde kaybedeceğini en başından beri biliyordu. Madeleine'i hayata alıştırmak için çok büyük bir kuvvet, çok büyük bir hayatiyet gerekirdi.

— Garson, aynısından!

Madeleine'i bir defa kurtarmıştı. Daha fazlası elinden gelebilir miydi? Hayır, suçlanmayı hiç hak etmiyordu. Kapının etrafından dolanabilmiş olsaydı bile çok geç kalacaktı. Madeleine ölmeye fazlasıyla kararlıydı. Gévigne yanlış adama başvurmuştu. Hepsi buydu, nokta. Çok cazip, sanattan anlayan, çevresine ışık saçan birini bulmalıydı. Sürekli kendisiyle meşgul, geçmişinin esiri, vasat bir adam seçmişti... Çok yazık! Flavières hesabı ödeyip çıktı. Ya Rabbi, nasıl da yorgundu! Arabayı Etoile'e doğru ağır ağır sürdü. Arada sırada elleri, Madeleine'in tutmuş olduğu direksiyonu dalgın dalgın yoklamaktaydı. Sırf bir mendile, bir zarfa dokunarak en gizli düşüncelerinizi okuyabilen falcılara imreniyordu. Madeleine'in son kaygılarını nasıl da bilmek isterdi. Daha ziyade, kayıtsızlığının sırrını. En ufak tereddüt göstermeden hayatı terk etmişti; sanki daha iyi nüfuz etmek, bütünüyle gömülmek ister gibi başı önde, kolları iki yana açık, toprağa doğru düşmüştü. Kaçmıyordu. Bir şeye geri dönüyordu. Flavières, onun, sanki ikinci bir çıkışı kullanarak, kendisinden ansızın gizlendiği hissini taşıyordu. İçmekle hata etmişti. Kulaklarında ıslık çalan rüzgârla birlikte, düşünceler zihninde dağılıyor, yırtılmış bir mektubun parçaları gibi savrulup uçuşuyordu. Kléber Bulvarı'na saptı ve Simca'yı Gévigne'in kocaman siyah otomobilinin arkasına park etti. Artık Gévigne'den korkmuyordu. Bu onunla son görüşmesi olacaktı. Kırmızı halısı ve beyaz taş basamaklarıyla fazlaca fiyakalı olan merdivenden çıktı. İki kanatlı kapının üstünde, Gévigne'in isminin bulunduğu levha pırıl pırıl parlıyordu. Flavières kapıyı çaldı, kapı açılmadan önce de şapkasını çıkardı. Mütevazı bir tavır takındı.

— Mösyö Gévigne'le görüşecektim... Avukat Flavières dersiniz.

Madeleine'in dairesi!.. Mobilyalara, duvar kaplamalarına, biblolara yönelttiği bakışa bir elveda eklemek isterdi; bilhassa salondaki tablolar tuhaf yaşantılarıyla onu allak bullak ediyordu. Aşağı yukarı hepsinde tek boynuzlu atlar, kuğular, cennet kuşları gibi hayvanlar vardı, ele alınış tarzlarıyla da Gümrük Memuru Rousseau'yu* akla getiriyorlardı. Flavières yaklaştı, imza yerindeki ismi okudu: *Mad. Gév.* Bunlar *öteki ülke*'nin ev sahipleri miydi? Bu siyah gölcüğü, zehir dolu kadehlere benzeyen şu nilüferleri nerede görmüştü Madeleine? Ağaç gövdeleri ve sarmaşıklardan oluşmuş zırhıyla, dans eden sinekkuşlarının etrafında nöbet tutan şu orman hangisiydi? Şöminenin üstünde, bir genç kadının portresi duruyordu; incecik boynu, dizilmiş taşlardan sarı bir kolyeyle süslenmişti: Pauline Lagerlac'ın portresi. Saç tuvaleti Madeleine'inkiyle aynıydı. Fakat kederini zarafetle taşıyan yüzünde, hem hazin hem de mecalsiz bir çeşit dalgınlık ifadesi vardı, sanki ruhu bir tek kendisinin bildiği bir engelle zedelenmiş gibiydi. Allak bullak olan Flavières bu resme dalıp gitmişken, arkasında bir kapı açıldı.

— Sen ha, nihayet! diye haykırdı Gévigne.

Flavières ondan tarafa döndü ve içgüdüsel olarak doğru ses tonunu bulup sordu:

— O burada mı?

— Nasıl yani?.. Ona ne olduğunu bilmesi gereken kişi sensin.

Flavières bezginlikle bir koltuğa oturdu. Bunalmış görüntüsü vermek için kendisini zorlaması gerekmiyordu.

— Birlikte değildik, diye mırıldandı. Onu saat dörde kadar Etoile'de bekledim... Sonra Saints-Pères Caddesi'ndeki otele, ardından da Passy Mezarlığı'na uğradım. Daha yeni döndüm. Burada olmadığına göre, öyleyse...

Başını kaldırıp Gévigne'e baktı: Beriki, boğazlanan bir insan gibi sapsarı kesilmiş, gözleri dışarı uğramış, ağzı aralanmıştı.

---

* Ressam Henri Rousseau, gümrük memuru olarak da çalıştığı için bu lakapla bilinir. (ç.n.)

— Olmaz ama... diye kekeledi... hayır Roger... yapamazsın...

Flavières kollarını iki yana açtı.

— Tekrar söylüyorum, onu her yerde aradım.

— İmkânsız, diye bağırdı Gévigne. Sen farkında mısın ki...

Ellerini birleştirmiş, halıda tepiniyordu; sonunda, bir kanepenin ucuna çöktü.

— Onu bulmak lazım, dedi. Derhal!.. Derhal!.. Asla dayanamam...

Kanepenin kolunu yumrukladı; bu harekette öfke ve ıstırap vardı; şiddetin bulaşıcı etkisiyle Flavières'in de tepesi attı.

— Bir kadın kaçıp gitmek isterse, deyiverdi hınç dolu bir sesle, ona engel olmak çok zordur.

— Kaçıp gitmek, kaçıp gitmek ha! Sanki Madeleine kaçıp gidecek bir kadınmış gibi! Of, keşke öyle olsaydı. Fakat bu saatte, belki de o...

Gévigne ayağa kalktı, bir sehpayı devirdi, duvara kadar yürüdü; gardını almış bir güreşçi gibi boynu omuzlarının arasına gömülü, başı öne eğik vaziyette oraya yaslandı.

— Bu durumda ne yapılır? diye sordu. Senin bilmen lazım. Polise mi haber vermeliyiz?.. Ya Rabbim, bir şey söylesene.

— Yüzümüze gülerler, diye homurdandı Flavières. Karın kaybolalı iki üç gün olsa, o zaman tamam.

— İyi ama seni tanıyorlar Roger... Madeleine'in daha önce de kendini öldürmeye kalktığını... senin onu kurtardığını... bugün tekrar bir girişimde bulunmuş olabileceğini söylersen sana inanırlar...

— Öncelikle, ümitsizliğe kapılmayı gerektirecek herhangi bir durum yok, dedi Flavières sinirli sinirli. Akşam yemeği vaktinde dönecektir mutlaka.

— Peki ya dönmezse?

— Eh, o zaman da bir girişimde bulunmak bana düşmez.

— Yani sorumluluğu üstünden atıyorsun.

— Olur mu canım... Fakat genellikle... hadi ama, anlamaya çalış... karakola gidecek olan bizzat kocalardır.

— Tamam... Gidiyorum.

— Budalalık olur. Her halükârda kimse parmağını kıpırdatmaz. Eşkalini kayda geçirir, gerekeni yapacaklarını söyler ve olayların gelişmesini beklerler. İşleyiş böyledir.

Gévigne usulca ellerini ceplerine soktu.

— Beklemek gerekiyorsa, diye homurdandı, aklımı kaçıracağım.

Birkaç adım attı, şöminenin üstündeki bir gül demetinin önünde durdu, karamsar bir tavırla demete baktı.

— Eve dönmek zorundayım, dedi Flavières.

Gévigne kıpırdamıyordu. Çiçeklere bakıyordu. Yanağında bir kas seğirmekteydi.

— Senin yerinde olsam çok telaşlanmazdım yine de, dedi Flavières alelacele. Saat daha yedi. Bir dükkânda oyalanmış ya da bir tanıdığa rastlamış olabilir.

— Senin umurunda bile değil, dedi Gévigne. Tabii ya!

— Kafanda neler kuruyorsun böyle!.. Diyelim ki kaçtı... Uzağa gidemez.

Flavières salonun ortasına kadar gelip Gévigne'e polisin kaçan bir şahsı yakalamak için kullandığı yöntemleri sabırla anlattı. Bitkinliğine rağmen coşuyordu. Bir anda, Madeleine'in sahiden de kaçamayacağı hissine kapıldı, aynı zamanda da halıya uzanıp kendi ümitsizliğinin geçmesini beklemek istiyordu. Hâlâ kıpırdamadan duran Gévigne ise çiçek demetinin karşısında hülyalara dalmış gibiydi.

— Eve gelir gelmez bana telefon et, diye sözünü noktaladı Flavières.

Kapıya yöneldi. Artık yüzüne gözüne hâkim olamıyordu. Hakikatin içinden fırlayacağını, kendisinin de "O öldü!" diye haykırıp yere yığılacağını hissediyordu.

— Burada kal, diye mırıldandı Gévigne.

— Dostum, çok isterdim... Fakat ne kadar çok işim olduğunu bilsen... Masamın üstünde belki on dosya duruyor!

— Kal! diye yalvardı Gévigne... Onu getirdiklerinde tek başıma olmak istemiyorum.

— Paul, hadi ama... Saçmalıyorsun.

Gévigne'in hareketsizliği ürkütücüydü.

— Yanımda olursun, dedi... Onlara açıklarsın... İkimizin de mücadele ettiğini söylersin.

— Evet, elbette... Ama kimse onu getirmeyecek, bana inanabilirsin.

Flavières'in sesi çatladı. Mendilini derhal ağzına götürüp öksürdü, zaman kazanmak için sümkürdü.

— Yapma Paul... Her şey yoluna girecek... Bana bir alo dersin.

Flavières eli kapının kolunda, öylece durdu. Gévigne çenesi göğsünde, taş kesilmiş gibiydi. Flavières dışarı çıkıp kapıyı usulca kapadı. Parmak uçlarında sofadan geçti. Müthiş bir tiksinti duyuyordu, yine de işin en zor tarafı sona erdiği için hafiflemişti. Artık Gévigne davası diye bir şey yoktu. Gévigne'in ıstırabına gelince!.. Kendisi daha fazla acı çekmiyor muydu? Otomobilin kapısını çarparak kapatırken, ta başından beri kendisini gerçek koca saydığını kabullenmek zorunda kaldı. Gévigne bir gaspçıydı sadece. İnsan bir gaspçı için kendini feda etmez. Polise, eski meslektaşlarına, cesaret gösteremediği için bir kadının kendini öldürmesine göz yumduğunu söylemeyecekti... Şerefini ikinci defa beş paralık etmeyecekti, hem de böyle bir adam için... Hayır! Sessiz kalacaktı. Sessiz sakin. Şu Orléans'lı müvekkil Paris'i terk etmek için bir fırsat değil miydi?.. Flavières Simca'yı otoparka kadar nasıl sürdüğünü hiç bilemedi. Şimdi, akşamın, masmavi, çok hazin bir taşra akşamının, bir savaş akşamının çökmekte olduğu bir cadde boyunca öylesine yürümekteydi. Bir kavşakta, tepesine iki şiltenin bağlı olduğu bir arabanın etrafında insanlar toplanmış, büyük bir kalabalık meydana gelmişti. Dünya giderek tuhaflaşıyordu. Şehir bütün ışıkları sönmüş, en ufak uğultu olmaksızın, usulca akşam karanlığına gömülmekteydi. Sessizlikleri yürek burkan neredeyse bomboş meydanlar göze çarpıyordu. Her şey ölü kadını çağrıştırmaktaydı. Flavières Saint-Honoré Caddesi'ndeki küçük bir lokantaya girip en dipte bir masaya oturdu.

— Fiks mönü mü, yoksa alakart mı? diye sordu garson.

— Fiks mönü.

Bir şeyler yemesi lazımdı. Önceki gibi, yaşamaya devam etmeliydi. Flavières elini cebine sokup çakmağa dokundu. Madeleine'in görüntüsü önünde, gözleri ile beyaz örtü arasında belirivердi. "Beni sevmiyordu," diye düşündü. "Kimseyi sevmiyordu."

Çorbasını robot gibi içip bitirdi; bir çileci misali her şeyden kopuktu. Bir yoksul gibi yaşayacak, matemiyle yoğurulacak, kendisini cezalandırmak için ağır işkencelerden geçecekti. Bir kırbaç alıp her akşam kendisini kırbaçlamak isterdi; artık kendisinden nefret etmeye hakkı vardı. Özsaygısına layık olabilmek için çok uzun bir süre kendisinden nefret etmeliydi.

— Liège cephesini yarıp geçmişler, dedi garson. Görünen o ki Belçikalılar 1914'teki gibi geri dönmeye başlıyor.

— Tevatür bunlar, diye karşılık verdi Flavières.

Lièges çok uzaktı, haritanın en tepesinde. Bu onu hiç mi hiç ilgilendirmiyordu. Bu savaş, onun yüreğini paramparça eden savaşın bir safhasından ibaretti.

— Concorde civarında kevgire dönmüş, delik deşik bir araba görülmüş, dedi garson sır verir gibi.

— Ana yemeği alayım, dedi Flavières.

Onu rahat bırakamazlar mıydı yani! Belçikalılar ha! Niçin Hollandalılar değildi? Salak herif! Etini alelacele yedi. Et sertti, ama itiraz etmedi, çünkü bundan böyle şikâyet etmemeyi, rahat rahat acı çekmek için mutsuzluğuna gömülmeyi kafasına koymuştu. Yine de yemeğin sonunda iki kadeh daha konyak içti ve düşünceleri saatlerdir içinde yüzdüğü sis bulutundan yavaş yavaş sıyrıldı. Dirseklerini masaya dayayarak altın çakmakla bir sigara yaktı, içine çektiği dumanın biraz da Madeleine'in özü olduğu hissini taşıyordu. Flavières onu içinde tutuyordu. Onun tadına varıyordu. Madeleine'in evlenmeden önce kötü hiçbir şey yapmamış olduğunu açıkça anlamaktaydı. O varsayım budalacaydı. Gévigne, hakkında bilgi toplamadan onunla evlenmiş olamazdı. Öte yandan, Madeleine'in duyduğu vicdan azabı çok sonra ortaya çıkmış olmalıydı, çünkü senelerce normal biri gibi görünmüştü. Her şey şubatın başında başlamıştı. İşin içinden çıkmak mümkün değildi... Flavières çakmağı çaktı.

Bir an için ince aleve baktı, sonra üfleyip söndürdü. Avcundaki metal sıcaktı. Hayır, Madeleine'in gerekçeleri bayağı gerekçeler değildi. Esas Flavières, niçine nasıla takılarak kabalık yapmıştı. Fakat ruhunu kızgın demirle dağlayacak, arınacaktı. Ve bir gün gelecek, Lagerlac sırrını çözmeye layık olacaktı. Bir aydınlanma yaşayacaktı. Kendisini, bir hücrede, sert toprağa diz çökmüş bir keşiş olarak hayal etti; fakat duvardan sarkan bir haç değildi, Madeleine'in fotoğrafıydı. Gévigne'in ofisindeki fotoğraf. Flavières gözlerini, alnını ovuşturdu ve hesabı istedi. Lanet olsun! Hani ağzına geleni söylemeyecekti!.. Şikâyet yasağı vardı. Cezanın bir parçasıydı bu. Dışarı çıktı. Gece olmuştu. Yüksek evlerin arasında gökyüzü yıldız akınına uğramıştı. Ara sıra, uzun madeni bir siperliğin altında kısa farları yanan bir otomobil geçiyordu. Flavières eve dönmeye bir türlü karar veremiyordu. Cesedin bulunduğunu bildirecek bir telefon gelmesinden korkuyordu. Ayrıca, başına yeni bir yorgunluk çıkarmayı, bunca felaketin tek ve gerçek sorumlusu bedenini dermansız bırakmayı da dert etmiyordu. Bir çeşit sersemlik hali içinde rastgele yürüyordu. Uykusuz geçecek bu kasvetli geceyi şafak sökene kadar uzatması lazımdı. Bu bir haysiyet meselesiydi. Belki daha da fazlası. Madeleine, gittiği yerde, bir dostunun onu düşünmesine ihtiyaç duyabilirdi. Küçük Eurydike!.. Gözlerine yaş hücum etti. Hiç değilse bu ilk gece onun yanında olabilmek için, hiçliği zihninde canlandırmak isterdi. Fakat gele gele, ışıktan mahrum bu şehre benzeyen bir yeraltı mezarlığı geliyordu gözünün önüne. Önünden gölgeler kayar gibi geçiyor, sokak içlerinde gözden kayboluyorlardı; siyah sularını kıyılar boyunca sürükleyen nehrin de adı yoktu artık. Bu karanlıklar içinde başıboş dolaşmak iyi geliyordu. Yaşayanların toprağı uzaktaydı. Burada sadece ölüler, geçmişle yatıp kalkan yapayalnız varlıklar vardı. Hepsi eski bir mutluluk anını düşünerek gidiyor, geliyordu. İçlerinden bazılarının durduğu, suya doğru eğildiği görülüyordu; kimileri de sebepsiz yere hızlı hızlı yürümekteydi. Topyekûn bir kıyamet gününe hazırlanıyorlardı belki de. Biraz önce ne demişti garson peki? "Liège cephesini yarıp geçmişler..." Flavières bir banka

oturup, kolunu bankın arkalığına attı. Yarın çekip gidecekti... Başı öne doğru düştü; gözlerini kapadı, "Salak herif, uyuyorsun!" diye düşünecek vakti ancak buldu. Bir polis karakolundaki kerevetin üstünde yatan bir berduş gibi ağzı açık uyuyordu. Çok daha sonra soğuk yüzünden uyandı. Bacağına kramp girdi, sevişiyormuş gibi inledi, ardından topallayarak uzaklaştı. Zangır zangır titriyordu. Kurumuş ağzı muazzam bir sıkıntıyla açılıp kapanıyordu. Doğan günle birlikte kayalık tepeler, yamaçları, dorukları ve dik keçiyollarındaki tuhaf kalıntılar karaltı halinde belirmekteydi. Flavières, yeni açılan bir kafeye sığındı. Radyo, durumun karışık olduğunu ve piyade sınıfının cephede açılan birkaç gediği kapamakla uğraştığını bildiriyordu. Flavières, kahveye batırarak iki kruvasan yedi ve metroyla eve döndü.

Kapıyı henüz kapatmıştı ki telefon çaldı.

— Alo... Roger, sen misin?

— Evet.

— Biliyor musun, haklıymışım... Kendini öldürmüş.

Susup konuşmanın devamını beklemek daha doğru olacaktı. Kulak tırmalayan, bu kesik kesik nefes sesi rahatsız ediciydi.

— Dün akşam aldım haberi, diye devam etti Gévigne. Yaşlı bir kadın, Saint-Nicolas Kilisesi'nin çan kulesinin dibinde bulmuş onu...

— Saint-Nicolas mı, dedi Flavières. Nerede bu kilise?

— Mantes'ın kuzeyinde... Sailly ile Drocourt arasında, son derece önemsiz, küçük bir köy. İnanılır gibi değil!

— Orada ne işi vardı acaba?

— Dur bak... En fecisini bilmiyorsun. Kendisini çan kulesinden atmış ve düşüp mezarlığa çakılmış. Cesedi Mantes Hastanesi'ne götürülmüş.

— Zavallı dostum, diye mırıldandı Flavières. Oraya mı gidiyorsun?

— Yine oraya dönüyorum. Tahmin edersin ki duyar duymaz gittim. Seni telefonla aradım ama yoktun. Biraz önce eve döndüm. Acilen hale yola koymam gereken bir iki iş var, sonra hemen yola çıkacağım. Jandarma soruşturma başlattı.

— İster istemez. Fakat intihar olduğu bariz.

— Yine de niçin bu kadar uzağa gittiği, neden o çan kulesini seçtiği bir muamma. Halbuki onlara, Madeleine hakkında anlatmak istemediğim...

— Meseleyi o kadar deşmezler.

— Olsun! Biliyor musun, sen de yanımda olsan sevinirdim.

— Mümkün değil! Orléans'da çok büyük bir davam var, sonsuza kadar erteleyemem. Ama döner dönmez seni görmeye gelirim.

— Uzun süre mi olmayacaksın burada?

— Hayır. Sadece birkaç gün. Zaten bana ihtiyacın da olmayacak.

— Seni yine ararım. Ayrıca cenaze töreninde bulunmanı da isterdim.

Hattın öbür ucunda Gévigne, hâlâ uzun süre koşmuş biri gibi nefes alıp vermekteydi.

— Zavallı Paul'cüğüm, dedi Flavières içtenlikle... Zavallı Paul'cüğüm!

Sesini alçaltıp sordu:

— Umarım durumu fazla...

— Olmaz mı, tabii ki!.. Fakat yüzü o kadar da tanınmayacak halde değil!.. İçler acısı yüzü... Bir görseydin!

— Metin olmalısın! Ben de çok üzgünüm.

Flavières telefonu kapattı. Sonra, bir eliyle duvardan destek alarak, "Ben de... Ben de..." diye tekrarlaya tekrarlaya yatağına kadar gitti, lahzada uykuya yenik düştü.

Ertesi gün, ilk trenle Orléans'a gidiyordu. Otomobiline binmeyi göze alamıyordu artık. Cepheden gelen haberler pek iç açıcı değildi. Gazeteler koca koca manşetler atıyordu: *Alman taarruzu durduruldu — Liège dolaylarında şiddetli çarpışmalar*... Fakat edinilen bilgiler kesinlikten uzak, muğlaktı, insanlar endişenin şimdiden törpülediği bir iyimserlik hali sergilemekteydiler. Flavières kompartımanın bir köşesinde kestirdi. Sağlıklı bir görüntüsü vardı, fakat içten içe kendisini bir yangında viraneye dönmüş, mahvolmuş, kapkara kesilmiş hisse-

diyordu. Moloz yığınının etrafında dört duvarı ayakta kalmış bir harabeden ibaretti artık. Bu tahayyül ıstırabını besliyor, katlanılabilir kılıyordu. Başından geçen felakete saygı duymaya başlamıştı. Orléans'da, garın karşısındaki bir otelde bir oda tuttu. İlk mülteci arabasını sigara almak için aşağı indiğinde gördü; toz toprak içinde, denkler yüklenmiş kocaman bir Buick'ti. İçinde kadınlar uyuyordu. Flavières müvekkilini ziyaret etti, fakat konuşmaları bilhassa savaş etrafında dönüp durdu. Adalet Sarayı'nda, General Corap'ın ordusunun geri çekildiği fısıldanıyordu. Belçikalıları paniğe kapıldıkları için kınıyorlardı. Marne Muharebesi'nde* üç gün boyunca ufukta gürleyen topu da yâd etmeden geçmiyorlardı. Flavières Orléans'ı seviyordu. Akşamları rıhtımlarda dolaşarak, menekşe rengi suyun yüzeyine teğet geçen kırlangıçları seyrediyordu. Bütün evlerde radyolar açıktı. Kafelerin taraçalarında insanlar, topyekûn gizli bir hastalıktan mustaripmiş gibi görünüyorlardı, halbuki yaz mevsimi Loire Nehri'nin üstünde gökyüzünü tutuşturuyor ve ah çektirecek güzellikte, uzayan günbatımları sunuyordu. Paris'te neler oluyordu acaba? Madeleine toprağa verilmiş miydi? Gévigne tekrar Havre'a gitmiş miydi? Ara sıra Flavières, yarasının durumuna bakmak için sargısını çözen nekahet dönemindeki biri gibi, kendisine ihtiyatla o soruyu soruyordu. Evet, hâlâ acı çekiyordu. Başlangıçtaki korkunç kıvranmalar yerini, kimi zaman kasılmalar ve zonklamaların da eşlik ettiği ürpertici bir uyuşukluğa bırakmıştı. Bereket versin ki savaş zihnini oyalamaktaydı. Şimdi Alman zırhlı birliklerinin Arras'a doğru hızla ilerlediği ve ülkenin geleceğinin tehlikede olduğu biliniyordu. Her gün şehirden, köprüyü, güney yolunu arayan başka arabalar geçiyordu. İnsanlar, ruhsuzca, tek kelime etmeden onların geçişini izliyordu. Arabalar gittikçe daha fazla kir pas içinde, daha ağır aksak ilerliyordu. Kimileri firarilerin ağzını aramak için sinip beklemekteydi.

* Birinci Dünya Savaşı'nda 6-12 Eylül 1914 tarihleri arasında meydana gelen muharebe. Komutan Helmuth von Moltke'nin komutası altındaki Alman ordusunun, Fransız-İngiliz ordusuna yenilmesiyle sonuçlanmıştır. (ç.n.)

Flavières her yerde kendi felaketinin suretini görüyordu. Geri dönmeye gücü yoktu artık.

Kısa yazıyı tesadüfen gördü. Kahvesini yudumlarken, dalgın dalgın gazete okuyordu. Gözüne dördüncü sayfadaki başlık çarptı. Polis Madeleine'in ölümünü soruşturuyordu. Gévigne sorgulanıyordu. İlk sayfadaki haberlerden, bombalanmış köylerin fotoğraflarından sonra bu haber öyle şaşırtıcı, öyle yersizdi ki Flavières yazıyı bir daha okudu. Hiç şüphe yoktu. Polis intihar ihtimalini bertaraf etmiş görünüyordu. Mülteci akınıyla yollar tıkanmışken, emniyet güçlerinin vazife edindiği konu buydu demek. Flavières Gévigne'in suçsuz olduğunu bal gibi biliyordu. Durum elverdiği anda, gidip bunu polise söyleyecekti. Şimdilik, tren seferleri aksıyor, uzun gecikmeler yaşanıyordu. Günler akıp geçti, gazeteler bütün sütunlarını, kuzey düzlüklerini kasıp kavuran mantıksız savaşa ayırmaktaydılar. Artık Almanların, Fransızların, İngilizlerin, Belçikalıların nerede olduklarını kimse bilmiyordu. Flavières Gévigne'i gittikçe daha az düşünür oldu. Bununla birlikte, ilk fırsatta hakikatin ortaya çıkmasını sağlamakta kararlıydı. Bu karar, kendine olan güvenini biraz olsun pekiştiriyor ve herkesin ortak telaşını daha fazla paylaşmasına imkân tanıyordu. Katedralde Jeanne d'Arc'a saygı sunmak amacıyla yapılan ayinlere katıldı. Fransa için, Madeleine için dua etti. Milli felaket ile kendi felaketi arasında fark gözetmiyordu artık. Fransa, bir duvarın dibinde paramparça olmuş, kanlar içindeki Madeleine'di.

Derken bir sabah, denklerini arabalarına yükleme sırası Orléans sakinlerine geldi. Flavières'in müvekkili ortadan kayboldu. "Sizi burada alıkoyan hiçbir şey olmadığına göre, güneye gitseniz çok iyi edersiniz," diyorlardı ona. Cesaretini topladığı bir sırada Gévigne'i telefonla aramaya kalktı. Cevap veren olmadı. Saint-Pierre-des-Corps Garı bombalandı. İçi kan ağlayarak, istikameti Toulouse olan, şehirlerarası bir otobüse bindi. Dört seneliğine çekip gittiğinden haberi yoktu.

İKİNCİ BÖLÜM

I

— Nefes alın!.. Öksürün!.. Nefes alın!.. Tamam! Kalbi tekrar dinlemek istiyorum... Nefesinizi tutun... Hımm!.. Çok iyi denemez... Giyinebilirsiniz.

Doktor, gömleğini üstüne geçiren ve pantolonunun önünü iliklemek için beceriksizce arkasını dönen Flavières'e bakıyordu.

— Evli misiniz?

— Hayır, bekârım... Afrika'dan döndüm.

— Esir miydiniz?

— Hayır. 1940'ta gittim. 1938'de yakalandığım ağır bir zatülcenp yüzünden beni çürüğe çıkarmışlardı.

— Paris'te yaşamayı mı tasarlıyorsunuz?

— Bilmiyorum. Dakar'da bir hukuk bürosu açtım. Ama burada tekrar büro açmayı düşünüyorum.

— Avukat mısınız?

— Evet. Fakat dairemde başkaları yaşıyor. Bir şey bulmak için de...

Doktor hafifçe kulağını ovuştururken, kravatını bir türlü doğru dürüst bağlayamayan ve asabileşen Flavières'i süzüyordu.

— İçki içiyorsunuz, değil mi?

Flavières omuz silkti.

— Belli oluyor mu sahiden?

— Sizin bileceğiniz iş, dedi doktor.

— Evet, içtiğim oluyor, diye itirafta bulundu Flavières. Hayat o kadar hoş değil.

Doktor muğlak bir el hareketi yaptı. Masasının başına geçip, dolmakaleminin kapağını açtı.

— Genel durumunuz çok iyi değil, diye teşhisini bildirdi. İstirahata ihtiyacınız var. Yerinizde olsam, yaşamak için güneye giderdim... Mesela Nice'e... Cannes'a... Saplantılarınıza gelince... bir uzmana görünmeniz lazım. Meslektaşım Doktor Ballard'a götürmeniz için bir yazı yazacağım.

— Sizce durum çok mu ciddi? diye sordu Flavières, fısıltılı bir sesle.

— Gidip Ballard'ı görün.

Kalemin ucu kâğıdın üstünde gıcırdadı. Flavières cüzdanından para çıkardı.

— Erzak tedarik birimine gideceksiniz, dedi doktor, bir yandan yazarken. Bu belgeyle, ilave et ve yağlı gıda alacaksınız. Ama bilhassa sıcağa, istirahata ihtiyacınız var. Dertten tasadan uzak durun. Yazışma yok. Okuma yok. Ücret üç yüz frank. Teşekkürler.

Flavières'in önü sıra kapıya yönelmişti bile, o sırada içeri yeni bir hasta giriyordu. Flavières, keyifsizce merdivenden indi. Bir uzman! Bütün sırlarını ağzından alacak, Madeleine'in ölümü hakkında bildiklerinin hepsini itiraf ettirecek bir psikiyatr. İmkânsız! Karabasanlarıyla yaşamayı, her gece rüyasında, haşaratla dolu bir âlemin labirent gibi dehlizlerinde kaybolmayı, zifiri karanlıkta birine seslenmeyi tercih ederdi... Orada onu bunaltan şey, sıcak ve aşırı ışıktı. Şimdi kurtulmuştu.

Pardösüsünün yakasını kaldırıp, Ternes Meydanı'na doğru ilerledi. Yine kış mevsiminin sisleri içine gömülmüş bu Paris'i, bu bomboş geniş alanları, sadece ciplerin geçtiği bu caddeleri artık tanıyamıyordu. Kıyafetini fazla şık bulduğu için az çok utanç duyuyor ve herkes gibi hızlı hızlı yürüyordu. Keyfince dolaşmak hâlâ bir lükstü. Zafer Takı'nın kemerli girişi pusun

içinde belli belirsizdi. Her şey geçmişin renginde, hatıranın rengindeydi; hangi hazin Toussaint Yortusu'nu* kutlamaya gelmişti? Orada kalsaydı daha iyi olmaz mıydı? Bu kutsal ziyaretten ne bekliyordu ki? Başka kadınlar tanımış, yaralar kapanmıştı. Madeleine artık bir hayalet bile değildi...

Dupont'a girdi, camın kenarına oturdu. Dairesel mekân öyle büyüktü ki içerideki birkaç subay göze çarpmıyordu. Hiç ses yoktu, sadece kahve makinesinin ıslığı duyuluyordu. Asık suratlı bir garson, Flavières'i dikkatle süzüyor, pardösünün kumaşını, kauçuk tabanlı süet ayakkabıları inceliyordu.

— Bir konyak, dedi kısık sesle Flavières. Hakikisinden!

Kafelerde, lokantalarda alçak sesle ve hızlı konuşmayı âdet edinmişti. Böylece insanların üzerinde muazzam bir güce sahip oluyordu, belki de yüz hatlarını geren dayanılmaz azap yüzündendi. İçkiyi bir dikişte bitirdi.

— Fena değil, dedi... Bir tane daha.

Önüne kâğıt paralar attı. Yine Dakar'da edindiği bir alışkanlıktı bu. Buruşmuş paraları masaya atarken, sanki dünyanın öbür ucundan geliyormuş gibi, sanki bütün insanların ona asla ödeyemeyecekleri bir borçları varmış gibi, bezgin bir tavır takınıyordu. Kollarını kavuşturup, hayaletleri bal gibi de uyandıran içkiye bakmaktaydı. Hayır, Madeleine ölmemişti. Flavières garda trenden indiğinden beri, Madeleine aklından hiç çıkmamıştı. Unutulan yüzler vardır, eskiyip maziye gömülürler; zaman onları katedrallerin önündeki; alınları, yanakları yavaş yavaş biçimlerini, hayatiyetlerini kaybetmiş şu taş heykeller gibi aşındırıp yıpratır. Madeleine ise Flavières'in zihninde hiç değişmeden duruyordu. Geçmiş günlerin ikindi güneşi onun etrafında bir hale gibi parlıyordu. O son kanlı görüntü, mezarlıktaki suret silinip gitmişti; uzaklaştırılması kolay, rahatsız edici bir düşünceden ibaretti artık. Fakat diğer görüntüler, hem de hepsi, mucizevi bir biçimde taze, yepyeni, cezbediciydi. Kadehi avcunda sımsıkı tutan Flavières hiç kıpırdamıyordu. Mayıs ayının sıcaklığını

* Hıristiyanların 1 Kasım'da kutladığı azizler günü. (ç.n.)

hissediyor, Zafer Takı'nın çevresini peş peşe dolanan arabalara bakıyordu. Kolunun altında çantasıyla Madeleine geliyordu, gözleri tülün ardında gizlenmiş gibiydi... köprüden aşağı doğru eğiliyor, kırmızı gülü elinden bırakıyordu... bir mektubu yırtıyor, parçaları havada uçuşuyordu... Flavières içkisinden içti, bütün ağırlığıyla masasına abandı. Artık yaşlıydı. Gelecek kendisine ne vaat ediyordu ki? Yalnızlık mı? Hastalık mı?.. Hayatta kalanlar yuvalarının enkazını derleyip toplamaya, yeniden dostluklar kurmaya, bir gelecek inşa etmeye çabalarken, onun elinde eşeleyeceği küller vardı sadece. Öyleyse niçin vazgeçecekti ki şu...

— Aynısından!

Bu kadarla yetinecekti. Alkolü sevmiyordu. Yüreğindeki ufacık kor ateşini yeniden canlandırmaya, böylece biraz umut ışığına kavuşmaya çalışıyordu sadece. Dışarı çıktı, soğuk hava onu öksürttü. Fakat şehir artık onu ürkütmüyordu. Nefesinin buğusunun gerisinde, sudaki bir yansımaya, gölgelerin sadece yaşayanların düşünceleriyle beslendiği batık bir Is* şehrine benziyordu. Etoile'e vardı, kaldırım kenarında bekler gibi yaptı. Çiseleyen şubat yağmuru ince bir toz halinde havada savruluyor, pırıl pırıl parlayan caddeleri kül rengi bir bulut gibi yalayıp geçiyordu. Madeleine bir daha gelmeyecekti. Gévigne de Paris'i terk etmişti belki... Flavières Kléber Bulvarı'na girdi ve gözleriyle evi aradı. İkinci katın kepenkleri kapalıydı. Talbot'ya bir genel komutanlık el koymuştu şüphesiz. Peki tablolar... şöminenin üstündeki hülyalı genç kadın... cennet kuşları... bütün bunlara ne olmuştu?.. Flavières kapı sundurmasının altına girdi. Kapıcı kadın yerleri süpürüyordu.

— Mösyö Gévigne lütfen!

— Mösyö Gévigne mi?!

Kadın anlamadan Flavières'e bakıyordu.

— Zavallı beyefendi, diye sözünü sürdürdü... Öleli uzun zaman oldu.

---

* Kelt mitolojisine göre, Bretonya kıyısında okyanus tarafından yutulmuş şehir. (ç.n.)

— Paul öldü ha! diye mırıldandı Flavières.

Devam etmenin ne faydası vardı. Her adımda göreceği şey işte buydu. Ölüm! Yine ölüm!

— Girin bari, dedi kapıcı kadın.

Süpürgesini silkeledi, kapıcı odasının kapısını açtı.

— 1940'ta buradan ayrıldım, diye açıkladı Flavières.

— Demek o yüzden.

Pencerenin yanında, demir çerçeveli gözlüğü burnunun üstünde duran ihtiyar bir adam vardı; içine elini soktuğu bir ayakkabıyı düşünceli düşünceli incelemekteydi. Başını kaldırdı.

— Rica ederim, dedi Flavières, rahatsız olmayın.

— İnsan ayakkabısını şöyle yalapşap tamir etmek için mukavva bile bulamıyor artık, diye homurdandı ihtiyar.

— Mösyö Gévigne'in arkadaşı mıydınız? diye tekrar lafa girdi kapıcı kadın.

— Çocukluk arkadaşıydım. Karısının ölümünü bildirmek için bana telefon etmişti. Fakat aynı gün Paris'ten ayrılmak zorundaydım.

— Talihsiz adam! Eve tek başına girmeyi göze alamıyordu... Çevresinde kimsesi de yoktu. Ona eşlik eden, o zavallı hanımefendiyi giydirmesine yardım eden de ben oldum, zira tahmin edersiniz ki...

Az kalsın "Hangi kıyafeti giydirdiniz?" diye soracaktı Flavières. "Gri tayyörünü mü?.."

— Otursanıza, dedi kapıcı kadın... Bir dakikanız vardır herhalde.

— Bu arada, hakkında soruşturma açıldığını öğrendim.

— Evet ya, açıldı... Az kalsın tutuklanacaktı.

— Paul... tutuklanacaktı ha! Hadi canım... karısının intihar ettiğini sanıyordum.

— Kendisini öldürdü tabii ki. Ama polisi bilirsiniz! Zavallı beyefendiyi çekemeyenler vardı... Eh, insanların hayatını kurcalamaya başladılar mı da!.. Kim bilir kaç defa geldiler buraya. Onun hakkında, hanımı hakkında sonu gelmeyen sorular sordular... Araları iyi miydi, facianın yaşandığı gün Mösyö

Gévigne burada mıydı, falan filan... Ya Rabbim, hatırlıyor musun Charles?

İhtiyar, bir kutu kapağının içinde, mutfak bıçağıyla bir ayakkabı tabanını yontuyordu.

— Evet, bayağı bir hengâme yaşanmıştı... Şimdiki gibi, diye homurdandı.

— İyi de Mösyö Gévigne nasıl öldü peki? diye sordu Flavières.

— Mans tarafında, yolda öldürüldü. Bir sabah onun aşağı indiğini gördük, çok sinirliydi. "Şurama kadar geldi," dedi. Bizden çekinmezdi. "Çekip gidiyorum! Beni deliğe tıkmak istiyorlarsa, peşime düşmeleri lazım." Böyle deyip, bavullarını arabasına koydu ve gitti... Sonradan öğrendik... Otomobili taranmış. Zavallı beyefendi hastaneye götürülürken yolda ölmüş... Kesinlikle bunu hak etmiyordu!

"Eğer burada olsaydım," diye düşünüyordu Flavières, "gitme gereği duymazdı, uçak bir yabancıyı tarardı, onu değil. Şimdi onunla konuşabilir, ona açıklayabilirdim..." Ellerini sımsıkı birbirine bastırdı. Hiç geri dönmemeliydi.

— Şanssız insanlardı, diye lafını sürdürdü kadın. Halbuki ikisi gayet iyi anlaşıyordu!

— Hanım biraz... hasta değil miydi? diye sordu Flavières, çekinerek.

— Hayır... Hüzünlü bir havası vardı, böyle koyu renk giysiler giyiyordu ya, ama bu onun kişiliğiydi... Aksine, beyefendiyle dışarı çıkabildiği zamanlar nasıl da keyifli olurdu!

— Pek sık olmuyordu bu, dedi ihtiyar.

Kadın ona doğru döndü:

— İçinde bulunduğu durumu düşünürsen, zavallı beyefendinin hiç boş zamanı yoktu. Sürekli burası ile Havre arasında mekik dokuyordu. Bunu da hesaba katmak lazım!

— Hanımı nereye gömdüler peki? diye sordu Flavières.

— Saint-Ouen Mezarlığı'na. Ama kötü kaderi orada da peşini bırakmadı. Amerikalılar La Chapelle'i bombaladığında, yolun kenarına denk düşen mezarlık bölümünün olduğu gibi

altı üstüne geldi. Dört bir yanda taşlar ve kemikler bulundu. Sanıyorum bir tören bile yapıldı hatta.

Flavières, kalkık yakası yüzünün neredeyse tamamını gizleyen pardösüsünün içinde tir tir titriyordu.

— Peki ya onun mezarı? dedi Flavières, fısıltı gibi çıkan bir sesle.

— O köşede mezar namına bir şey yok artık. Toprak getirip, krater dedikleri çukurları doldurdular. İleride mezarları yeniden inşa edecekler.

— Ölülerin şikâyet edecek halleri yok, dedi ihtiyar, dert etmeyin!

Flavières zihninde korkunç görüntülerle savaşıyordu; ta içinde, akmayacak olan gözyaşlarının saldırgan yükselişini hissetmekteydi. Kesinkes bitmişti. Sayfa çevrilmişti. Madeleine bir yangında tutuşup kül olmuştu. İlk çağlardaki gibi ateşe verilmiş, külleri patlamaların rüzgârıyla havada uçuşmuştu. Hâlâ Flavières'i ziyarete gelen bu yüzün artık hiçbir anlamı yoktu, hem de hiç. Onu gecenin karanlığına iade etmek ve özgür kalarak yaşamaya çalışmak lazımdı.

— Daire peki? diye sordu.

— Şimdilik kapalı. Hanımefendinin uzak bir kuzenine miras kaldı. Bütün bunlar çok hazin.

— Evet, dedi Flavières.

Ayağa kalktı, pardösüsüne sıkıca sarındı.

— İnsan beklemediği bir anda dostlarının ölümünü öğrenince allak bullak oluyor, diye kabullendi kapıcı kadın.

İhtiyar, dizlerinin arasına sıkıştırdığı ayakkabı tabanına çiviler çakmaktaydı, çekiç her inişinde muşta sesi gibi korkunç bir ses çıkarıyordu. Flavières neredeyse caddeye kadar koştu. Yağmur çisentileri yüzünü yapışkan bir maskeyle kapladı. Kanının damarlarında yine alevleneceğini hissetti. Caddenin karşısına geçti, bir zamanlar Madeleine'i beklerken oturduğu küçük kafeye girdi.

— Sert bir şey olsun, diye rica etti.

— Tamam, dedi kafenin sahibi. Keyfiniz yok gibi.

Bakışlarını etrafta gezdirip, sesini alçalttı:

— Viskiye ne dersiniz?

Flavières dirseklerini bar tezgâhına dayadı. Şimdi göğsüne bir sıcaklık dalgası yayılıyordu. Kaygı dağılıyor, bir buz parçası gibi erimeye başlıyor, hüzünlü bir sükûnete dönüşüyordu. Doktor haklıydı; ölçülü bir yaşantı, güneş, iç huzuru, önemli olan bunlardı işte. Bilhassa da iç huzuru. Artık Madeleine'i düşünmemek. Paris'e gelirken niyeti, mezarını çiçeklerle süslemekti. Eh, artık mezar da yoktu! Böylesi çok daha iyiydi. Son bağ da kopmuştu. Kutsal ziyareti bu meyhanede, güneş gibi ışıldayan bu yarısı dolu kadehin başında sona ermekteydi. Sevmiş olduğu her şey, portredeki kadın, elinden tutup, içinde kaybolacağı gölgelerden uzağa sürüklediği güzelim yabancı kadın, hepsi bu viski kadehinde son buluyordu. Bir sarhoşluk esnasında kurgulanmış bir rüya! Halbuki öyle değildi, çünkü çakmak gerçekti. Dudaklarına bir sigara götürdü, altın çakmağı çıkardı, elinde tartıp avcunda tuttu. Onu atmalı mıydı, vazgeçilmiş bir hayvan gibi götürüp kalleşçe bir yere bırakmalı mıydı? Daha sonra. Şimdilik... Kararını vermişti; daha doğrusu, her zamanki gibi, biri onun adına karar vermişti. Boş kadehi masaya koydu, cömertçe bir ödeme yaptı. Suratlarda beliren köle ifadesini yakalamak hoşuna gidiyordu.

— Bir taksi bulabilir miyiz?

— Hımm! Kolay olmaz, dedi adam. Uzağa mı gideceksiniz?

— Mantes tarafına.

— Denemekte fayda var.

Adam Flavières'e gülümsemeyi sürdürerek bir iki yere telefon etti, sonra ahizeyi yerine koydu.

— Gustave sizi götürecek, dedi. Belki biraz pahalı olur... Karaborsada benzinin fiyatını biliyorsunuzdur!

Çok geçmeden taksi geldi, neredeyse hurdaya çıkacak eski bir C4'tü. Gitmeden önce Flavières bir yolluk isteyip parasını ödedi. Kafasına koyduğu bir şeyi yapmak istediği zaman, kibirli halinden eser kalmazdı. Gustave'a sabırla açıkladı:

— Mantes'ın kuzeyine gidiyoruz, Sailly ile Drocourt arasına... Orada, çok küçük bir köy var, bir de çan kulesi... Size yolu tarif ederim... Sonra en kısa yoldan geri döneriz. İşim uzun sürmeyecek.

Yola koyuldular. Kış yolları kasvetli bir hikâye naklediyordu sadece; savaşlar, yıkımlar, yaylım ateşler ve bombardımanlara dair bir hikâyeydi bu. Arabanın içinde buz kesmiş olan Flavières, camları kaplayan buğunun gerisinden, peş peşe geçip giden kararmış tarlalara bakıyor; çiçeklenmiş ağaçları, iri papatyalarla beyazlara bürünmüş bayırları boşu boşuna gözünde canlandırmaya çalışıyordu. Bu defa Madeleine uzaklaşıyor, sahiden ölmeye başlıyordu. Hadi ama, ha gayret! Flavières, kalbini hiç kaptırmadığını gayet iyi biliyordu. Kendi duygularını o esnadaki kadar açık seçik tahlil edememişti hiç. İçmeye başlamasının asıl sebebi, evvel ezel her şeyle dalga geçen, onu kendisine maval okumakla; mutsuzluk, yalnızlık ve âcizliğe yatkınlığını teşvik için ağıtlar yakmakla suçlayan şu şüpheci, sinsi şahidi susturmaktı. Fakat ahkâm kesen bu şahidi hiçliğe püskürtmek için, kadeh sayısını gittikçe artırmak gerekiyordu. Uyuşukluk Flavières'in uzuvlarını ele geçirdiğinde, başı ağırlaştığında, işte o zaman yumuşak, affedici Madeleine tekrar ortaya çıkıyordu. Ona yaşamış olabilecekleri hayattan bahsediyor, Flavières de mutluluktan ölüyordu. Öbür Flavières ise sabah olunca, kırıcı, hakaretler savurmaya hazır, yeniden doğuyordu.

— İşte Sailly, diye bağırdı Gustave.

Flavières parmak uçlarıyla camı sildi.

— Sağa dönün, dedi. İki üç kilometre kalmış olmalı.

Taksi, tekerlek izlerinin oyuklar açtığı bir yolda ilerliyordu. Yağmurun kararttığı ağaçlardan, kurumuş yapraklarla dolu çukurlara sular damlıyordu. Arada sırada, bacasından mavi bir duman tüten bir evi geride bırakıyorlardı.

— Büyük bir çan kulesi görüyorum, diye haber verdi Gustave.

— İşte orası... Beni kilisenin önünde beklersiniz.

Araba eskiden olduğu gibi dönüş yaptı. Flavières arabadan indi; başını kaldırıp, kulenin çatısını çepeçevre dolanan geçide

baktı. Heyecanlı değildi, fakat çok üşüyordu. Uzaklaşarak, merdivende baş dönmesiyle mücadele ederken damlarını gördüğü evlere bakındı. Orada, aşağı taraftaydılar, dalları çıplak kalmış kestane ağaçlarının altına sığınmışlardı... etraflarında sessizce tavukların dolandığı on kadar gri kulübe. Camekânının üstünde harfleri silinmiş bir yazıyla, basık bir dükkân vardı. Flavières kapıyı itti. İçerisi mum ve gazyağı kokuyordu. Bir rafın üzerinde sararmış birkaç kartpostal duruyordu.

— Neye bakmıştınız? dedi dükkânın arka tarafından çıkıveren yaşlı bir kadın.

— Yumurta bulunur mu sizde acaba? diye sordu Flavières. Ya da biraz et. Hastayım ve Paris'te gerekli gıda maddelerini bulmak mümkün olmuyor.

Ne sesinde yeterince bir kurnazlık tınısı, ne de tavrında yeterince mütevazılık vardı. Daha en başta, kadının olumsuz cevap vereceğinden emindi. Dalgın bir havayla, kartpostalları inceliyordu.

— Ne yapalım, diye mırıldandı. Gidip başka yerlere bakayım bari. Yine de şu kilise manzarasını satın alayım... Saint-Nicolas mıydı?.. Bu isim bana bir şey hatırlatıyor... Neydi, ha, 1940'ta, 1940 senesinin Mayısında... gazeteler bir intihardan bahsetmemişler miydi?

— Evet, dedi kadın... Bir kadın çan kulesinden düşmüştü.

— Tamam işte... Şimdi hatırladım. Parisli bir sanayicinin eşiydi, değil mi?

— Evet. Madam Gévigne. Adı aklımda. Cesedi bulan bendim. O zamandan beri köprünün altından çok sular aktı... Fakat o talihsiz kadını unutmadım.

— Belki biraz alkollü içeceğiniz vardır ha? dedi Flavières. Bir türlü ısınamıyorum.

Kadın, savaşın iniş çıkışlarını görmüş olan ve artık hiçbir ifade taşımayan gözlerini ona çevirdi.

— Olabilir, dedi.

Flavières kartpostalı cebine soktu ve tezgâha biraz bozuk para bıraktı, o esnada kadın gidip bir şişeyle bir bardak getirdi. İçki berbattı ve gırtlağı yakıyordu.

— Tuhaf bir düşünce, diye belirtti Flavières, yani kendini bir çan kulesinden atmak.

Kadın ellerini usulca şalının altına gizledi. Bu düşünceyi o kadar da mantıksız bulmuyordu belki de.

— Başarısız olmayacağından eminmiş, diye karşılık verdi. Çan kulesinin yüksekliği yirmi metreden fazla. Kafa üstü düşmüş.

Flavières neredeyse "Anlıyorum" diyecekti. Nefesi biraz hızlanmıştı, fakat acı çekiyor gibi değildi. Sadece, Madeleine'in ondan adamakıllı uzaklaştığını, kesinkes yok olup gittiğini hissediyordu. Yaşlı kadının her sözü, henüz tam kapanmamış bir mezara atılan bir kürek dolusu toprak gibiydi.

— Köyde bir başımaydım, diye sözünü sürdürdü kadın. Tek bir erkek yoktu. Hepsi silah altına alınmıştı. Kadınlar da tarlalardaydı. Saat altıda, bir milis birliğinde olan oğlumdan dolayı kiliseye gittim...

Bir an için sustu. Siyah giysileri içinde daha da cılız duruyordu.

— Ayin eşyalarının bulunduğu bölmeden çıktım. Kilisenin arka tarafına açılan bir kapı var... Mezarlıktan geçersem, evime daha kestirme bir yoldan dönebiliyorum... Onu o sırada gördüm... Jandarmayı haberdar edene kadar uzun zaman geçti...

Eşiğin etrafında yemlenen tavuklara bakıyordu. Şüphesiz o akşam yaşadığı korkuyu ve yorgunluğu, nihayet haber verilen jandarmaları, mezarlıktaki koşuşturmaları, toprak zemini tarayan el fenerlerini, bir süre sonra, ağzına kapattığı bir mendille gelen kocayı hatırlıyordu...

— Çok zor anlar, dedi Flavières.

— Evet. Hele de jandarmaların tam bir hafta buradan ayrılmadığı düşünülürse. Zavallı kadının biri tarafından itildiğini düşünüyorlardı...

— İtildiğini ha?.. Niçin?

— Çünkü o öğleden sonra Sailly tarafında insanlar, bu istikamete doğru gelen bir otomobilde bir erkekle bir kadın görmüşler.

Flavières bir sigara yaktı. Demek mesele buydu. Şahitler onu koca sanmışlardı. Ve bu yanılgı Gévigne'i ölüme götürmüştü.

Artık itiraz etmenin ne faydası vardı! Bu yaşlı kadına o adamın Gévigne olmadığını, bütün bunların korkunç bir hata olduğunu anlatmak neye yarardı! Bu hikâye artık kimseyi ilgilendirmiyordu. İçkisini bitirdi, satın alabileceği bir şey arandı, fakat süpürgeler, çalı çırpı demetleri ve iplik makaraları dışında hiçbir şey yoktu.

— İçki için teşekkürler, diye mırıldandı.

— Bir şey değil, dedi yaşlı kadın.

Flavières dışarı çıktı, kendisini öksürten sigarasını attı. Kilisenin önüne gelince tereddüt etti. Bir defa daha mihrabın önünde durup, Madeleine'in dua ettiği iskemleye diz çökmeli miydi? Çünkü onun duası bir işe yaramamıştı! Çünkü Madeleine kâinat boşluğunda ufalanıp yok olmuştu! Öldükten sonra yeniden doğmaya dair Hıristiyan inancını düşündü. Kıyamet gününde, Madeleine'in bedeni o dağılmış, en küçük parçacıklarına ayrılmış atomlardan nasıl tekrar can bulabilirdi? "Elveda Madeleine," diye fısıldadı, çevresinde kuzgunların gakladığı haça bakarak.

— Dönüyor muyuz patron? diye sordu şoför.

— Evet, dönüyoruz.

Taksi yola koyulduğunda, Flavières arka camdan çan kulesinin uzaklaştığını görünce, geçmişin de giderek geride kaldığından, yolun dönemecinde ebediyen kaybolduğundan emin oldu. Gözlerini kapatıp, Paris'e kadar uyukladı.

Öğleden sonra kendine söz geçiremedi: Doktor Ballard'ı görmeye gitti, bir rahibe günah çıkarır gibi hikâyesini anlattı, sadece Gévigne'in adını ve facianın adli kovuşturma faslını kendisine sakladı. Dayanacak hali kalmamıştı. Konuşurken neredeyse ağlıyordu.

— Esasında, dedi psikiyatr, onu hâlâ arıyorsunuz. Sonra da öldüğünü kabul edemiyorsunuz.

— Tam olarak öyle değil, diye itiraz etti Flavières. Öldü elbette. Bundan eminim. Ama düşünüyorum da... evet, isterseniz saçmalık deyin... ninesi Pauline Lagerlac'ı düşünüyorum... Neticede ne demek istediğimi anlıyorsunuz... ikisi tek bir kişiden ibarettiler.

— Başka bir deyişle, bu genç kadın, yani Madeleine, daha önce de ölmüştü. Bunu mu kastediyorsunuz? İnandığınız şey sahiden bu mu?

— Bu bir inanç değil doktor. Ben neyi işittiğimi, neyi gördüğümü biliyorum...

— Kısacası, Madeleine'in, bir defa ölümü alt ettiğine göre, tekrar hayata dönebileceğini sanıyorsunuz.

— Eğer meseleyi bu şekilde ele almak isterseniz...

— Olup bitenler zihninizde bu kadar açık ve net değil elbette. Bilinçsizce, her şeyi silikleştirmeye çalışıyorsunuz... Lütfen yatağa uzanın.

Doktor uzun uzadıya Flavières'in reflekslerini kontrol etti, suratını buruşturdu.

— Önceden içki içiyor muydunuz?

— Hayır. Dakar'da başladım, yavaştan yavaştan.

— Hiç uyuşturucu kullandınız mı?

— Hayır, hiç.

— Doğrusu merak ediyorum, iyileşmek istiyor musunuz siz?

— Tabii ki, dedi Flavières, bocalayarak.

— Artık içki içmeyeceksiniz... o kadını unutacaksınız... kendinize tekrar tekrar onun öldüğünü... insanın hayatta sadece bir kere öldüğünü hatırlatacaksınız. Duyuyor musunuz: Sadece bir kere... İyileşmek için var gücünüzle çabalayacak mısınız?

— Evet.

— Öyleyse tereddüt etmek yok. Dostlarımdan biri Nice yakınlarında bir sağlık yurdu yönetiyor, ona götürmeniz için kısa bir yazı yazacağım.

— Beni kapatmazlar değil mi?

— Yok canım. O kadar da hasta değilsiniz. İklim nedeniyle yolluyorum sizi oraya. Sizin gibi sömürgelerden gelen biri bol bol güneşe ihtiyaç duyar. Paranız var mı?

— Evet.

— Söylemedi demeyin, uzun sürecek.

— Ne kadar gerekiyorsa kalırım.

— Çok iyi.

Flavières oturdu; bacakları pelteleşmiş, onu taşımıyordu. Artık hekimin söylediklerine de, kendi hareketlerine de dikkat etmiyordu. Sadece içinden "İyileşmek... İyileşmek..." diye tekrarlayıp duruyordu. Madeleine'e olan aşkı tehlikeliymiş gibi, onu sevmiş olduğu için pişmanlık duyuyordu. Ah, tekrardan yaşayabilse, baştan başlayabilseydi keşke; ileride başka kadınlara yaklaşabilse, öteki insanlar gibi olabilseydi, Ya Rabbi!.. Doktor, tavsiyelerine yenilerini ekliyordu. Flavières her şeyi kabul ediyor, her şeye söz veriyordu. Evet, hemen bu akşam yola çıkacaktı... Evet, içmeyi bırakacaktı... Evet, istirahat edecekti... evet... evet...

— Taksi çağırmamı ister misiniz? diye sordu hemşire.

— Biraz yürümeyi tercih ederim.

Flavières bir seyahat acentesine gitti. Rezervasyon gişesinde, bir hafta boyunca hiçbir trende yer olmadığını bildiren bir yazı asılıydı. Flavières cüzdanını çıkardı, hemen o akşam için bir bilet alabildi. Geriye, adalet sarayına, bankasına telefon etmek kalmıştı. İşlerini yoluna koyduktan sonra, bir yabancıya dönüştüğü şehirde dolaştı. Treni saat dokuzda hareket edecekti. Akşam yemeğini otelinde yerdi. Öldürmesi gereken dört saati vardı daha. Bir sinemaya girdi. Programda ne olduğu pek önemli değildi. Ballard'a yaptığı ziyareti, Ballard'ın sorularını unutmayı istiyordu sadece. Delirebileceğini ciddi ciddi hiç mi hiç düşünmemişti. Şimdi ise korkuyordu, sırtı terden ıslanmıştı, içme arzusuyla boğazı kupkuruydu. Yine kendinden nefret etmeye ve tiksinmeye başlıyordu.

Beyazperde aydınlandı ve gümbür gümbür bir müzik, güncel olaylara dair kısa bir filmi haber verdi. *General de Gaulle'ün Marsilya ziyareti.* Üniformalar, bayraklar, süngüler, kaldırımlarda güç bela zapt edilen kalabalık. Yakın plan çekilmiş yüzler, duyulmayan tezahürat haykırışlarıyla açılmış ağızlar. Şapkasını sallayan şişman bir adam. Ağır ağır kameraya doğru dönen bir kadın: Çok açık renkli gözleri, Lawrence'ın bir portresini çağrıştıran ince yüzü görülüyordu. Kalabalıktaki bir hareketlenme sırasında gözden kaybolmak üzereyken Flavières onu tanıyacak

zaman buldu. Kısmen dikelerek, yüzünde dehşet ifadesiyle, başını beyazperdeye doğru uzattı.

— Otursana, diye bağırdı biri. Otur!

Deliye dönen Flavières, yakasını çekiştirdi, çığlığı boğazında sıkışıp kalmış, onu boğuyordu. Kepleri, selamları, fır dönen borazanları anlamadan seyretmekteydi. Hoyrat bir el onu yerine oturmak zorunda bıraktı.

II

Hayır, o değildi... Flavières ikinci seansa da kalmıştı; kendisini metanetle beyazperdeye bakmaya zorlamış, iyice dikkat kesilerek, görüntüyü yakalayıp zihnine nakşetmeye hazır, yüzün ortaya çıkmasını beklemişti. Ve görüntü bir saniyeliğine peyda olmuştu; benliğinin bir yanı bir defa daha acıyla inlerken, öteki yanı hiç oralı olmamıştı. Yanılmak mümkün değildi; beyazperdedeki kadın otuz yaşlarındaydı, epeyce kilolu görünüyordu... daha başka? Ağzı... dudak hatları aynı değildi... Yine de benzerlik inkâr edilemezdi... Bilhassa gözleri... Flavières kendisini kasıyor, zihnine kazıdığı yeni görüntü ile eski hatırayı karşılaştırmaya çalışıyor; neticede, çok güçlü bir ışığa fazlaca bakmış gibi, gözlerinin önünde sadece renkli lekeler beliriyordu. Akşam tekrar sinemaya gitti. Yapacak bir şey yoktu, ertesi günkü trene binerdi... Akşam bir şey keşfetti: Yakın planda yüzü bilinmeyen kadınınkinin önünde olan erkek, bariz bir şekilde kadınla birlikteydi; kocası ya da sevgilisi olarak ona eşlik ediyordu, belli ki kalabalıkta kaybetmemek için kadını kolundan tutmaktaydı. Daha önce Flavières'in gözünden kaçmış başka bir ayrıntı daha vardı; erkek iyi giyimliydi, kravatında iri bir inci vardı, kadın bir kürk manto giymişti... Flavières bir şey daha fark etmişti, ama ne?.. Filmden hemen sonra dışarı çıktı. Caddeler cılız bir ışıkla aydınlatılmıştı; hâlâ yağmur yağıyordu, rüzgâr yüzünden Fla-

vières şapkasını başına iyice oturttu. Bu hareketi aklına Marsilya'daki sahneyi getirdi: Erkeğin üzerinde pardösü olduğu halde başı açıktı ve arkada belli belirsiz görünen bir otel cephesi ve dikey olarak sıralanmış üç büyük harf vardı: RIA. Muhtemelen binanın yan tarafına asılmış ve akşamları ışıklandırılan bir isimdi. *Astoria* gibi bir şey... Tamam, peki ya sonra?.. Sonra, hiç... Flavières sadece, filmdeki görüntüyü zihninde canlandırarak eğleniyordu; hayli uzun zamandır mantık yürütme takıntısına baş eğmemişti. Erkekle kadının, şüphesiz geçit alayına katılmak için otelden çıktıklarını düşünmek hoşuna gidiyordu. İşin benzerlik kısmına gelince... Eh tamam, evet, bu kadın Madeleine'e biraz benziyordu... Yani?.. Ne olmuş! Allak bullak olmak için bir sebep miydi bu? Marsilya'da mutlu bir erkek vardı, yanında da bir kadın, gözleri... Fakat bundan böyle her yerde mutlu insanlar görecekti! Onu biraz huzursuz etse de bu fikre alışması gerekecekti!.. Flavières otelin barına girdi. Tabibe söz vermişti elbette... ama Astoria'nın turistlerini kafaya takmamak için bir iki kadeh içkiye ihtiyacı vardı.

— Viski!

Üç kadeh içti. Hiç önemli değildi, çünkü ciddi ciddi tedavi olacaktı, üstelik viski konyaktan daha etkiliydi ne de olsa. Pişmanlıkların, şüphelerin, hınçların kesinkes hakkından geliyordu. Geriye, ortada muazzam bir adaletsizlik olduğuna dair muğlak bir his kalıyordu, fakat hiçbir içki bu hissi yok edemezdi. Flavières yatağa girdi. Yola çıkışını ertelemekle budalalık etmişti.

Ertesi gün, bir bilet denetçisinin cebine biraz para sıkıştırıp, birinci mevki kompartımanlardan birine yerleşti. Paranın kazandırdığı bu sonsuz güç çok geç gelmişti. Onun asabi, bezgin, keyifsiz olmasını engelleyemiyordu. Savaştan önce zengin olsaydı... Madeleine'e bazı şeyler sunabilseydi... hadi ama, yine o eski mesele! Fakat çakmağı saklamıştı. Belki de şu gülünç film yüzündendi. Zaten camı indirip, çakmağı rayların üstüne fırlatmasına hiçbir engel yoktu. Görünmez bir zehir salgılayarak usul usul hayatı zehirleyen, sinsi bir güce sahip eşyalar vardır. Mesela

elmaslar. Öyleyse niçin bir çakmak da öyle olmasın? Ama bu çakmaktan asla vazgeçemezdi. Mutluluğa kavuşmasına ramak kaldığının deliliydi. Öldüğü zaman mücevherin de onunla birlikte gömülmesini isterdi. Toprağın altına bir çakmakla beraber girmek, yine mantıksız bir fikirdi!.. Tekerleklerin ahengine, katarın düzenli sallanışına ayak uydurarak hayaller kuruyor, bu fikri kafasında evirip çeviriyordu... dehlizlerin esrarı, bir su damlasının yeraltının derinliklerinde çıkardığı ses; geçitlerin, sıçanyollarının, tünellerin oluşturduğu şebekede karanlığın pis kokulu nefesi; maden damarlarının, siyah göllerin, gangları* içinde uyuklayan değerli taşların o yılankavi, dal budak salmış, donup kalmış dünyası niçin onu hep cezbetmiş, hiç aklından çıkmamıştı? Saumur'deyken... belki de yalnız geçen çocukluğu yüzünden, her şey orada başlamıştı. Haz titremeleriyle tekrar tekrar okuduğu kitap, büyükbabasının ona okuldaki başarısı sebebiyle hediye ettiği eski bir mitoloji kitabıydı... İlk sayfasında bir vecize vardı: *Labor omnia vincit improbus***; yer yer pas rengi lekelerin bulunduğu sayfaları çevirdikçe tuhaf gravürler görülüyordu: Sisyphos ile kayası, Danaos'un kızları... ve Eurydike'yi elinden tutmuş, bir yeraltı mezarlığından çıkaran Orpheus. Genç kadın, Grek profiline rağmen, örtülerinin altında Kipling'in kız çocuğuna benziyordu... Koltuk arkalığının kirli dantelası üzerinde başı sarsılan Flavières, yaşayanlar dünyasının yaygaracı karaltılarının camın önünden geçip gidişine bakıyordu. İyiydi; kendisiyle baş başa kalmanın, yorgunluğunun, tekrar kavuştuğu özgürlüğünün keyfini sürüyordu. Nice'te, biraz gözden uzakta bir yerde bir villa satın alırdı belki de. Gün boyu uyur, yarasaların siyah bayraklar gibi kanatlarını gerdiği akşam vakitlerinde de, hiçbir şey düşünmeden kıyıda gezinirdi... Ah, hiçbir şey düşünmemek! Yavaş yavaş memleketini tanıyan ve adımlarını daha güvenli atan bir seyyah gibi, uykunun hiçliğinde ilerliyordu.

---

* Bir maden cevherinin, bir değerli taşın etrafını kaplayan değersiz madde. (ç.n.)

** Çalışmak her şeyin üstesinden gelir. (ç.n.)

Hızlı tren Marsilya'da durunca, Flavières indi. Şehre yerleşmesi söz konusu değildi elbette. Yine de bu konuda bir memurdan bilgi almayı ihmal etmedi.

— Biletiniz bir haftalık kalış hakkı tanıyor size.

Bu durumda, kurnazlığa, hileye başvurmak faydasızdı. Çok yakında tekrar yola çıkması gerekecekti. Bu basit mola hiçbir taahhüt taşımıyordu. Sadece hakikati tespit etme süresi tanıyordu, o kadar. Elini kaldırıp bir taksi durdurdu.

— Astoria'ya.

— Waldorf Astoria'ya mı?

— Elbette oraya, dedi Flavières, hafif asabi bir sesle.

Muazzam büyüklükteki otelin lobisinde ihtiyatla çevresine bakındı. Bunun bir oyun olduğunu gayet iyi biliyordu. O sırada kendisini korkutma oyunu oynuyordu. Bu huzursuzluk halini, neyi beklediğini bilmeden beklemeyi seviyordu!

— Odayı birkaç günlüğüne mi tutuyorsunuz?

— Eee... evet... bir haftalığına belki.

— Elimizde sadece birinci katta çok büyük bir oda kaldı, küçük bir salonu da var.

— Benim için fark etmez.

Hatta bu durum özellikle hoşuna gidiyordu. Soyunduğu komedyaya inanmak için şatafata ihtiyacı vardı. Asansörde görevlinin ağzını aradı.

— General de Gaulle hangi gün geldi Marsilya'ya?

— Geçtiğimiz pazar değil, ondan önceki pazar.

Flavières hesapladı. On iki gün olmuştu. Bayağı önceydi.

— Yaşını başını almış, çok şık, kravatında inci olan bir adam dikkatinizi çekmiş olabilir mi acaba?

Cevabı sabırsızlıkla bekliyor ve bütün bunların hiçbir yere varmayacağını gayet iyi bildiği halde, böğründe kaygının usul usul artan zonklamasını hissediyordu.

— Hayır, görmedim, dedi asansör görevlisi. Buradan öyle çok insan gelip geçiyor ki!

Tüh! Cevabın böyle olacağı besbelliydi gerçi! Hayal kırıklığına uğranacak bir durum yoktu. Flavières kapısını kilitledi.

Eski bir alışkanlıktı. Kendini bildi bileli sürgülere, emniyet kilitlerine aşırı merakı olmuştu, şimdi ise bu merak takıntıya dönüşmüş, üstünde baskı oluşturuyordu. Tıraş oldu, itinayla giyindi. Bu da oyunun bir parçasıydı. Elleri biraz titriyor, banyonun aynasında incelediği gözleri ise bir tiyatro sanatçısının gözleri gibi parlıyordu. Büyük merdivenden umursamaz bir tavırla inip, bir eli kruvaze ceketinin cebinde, bara yöneldi; eski bir dosta rastlamayı bekler gibiydi. Bakışları sağı solu çok hızlı tarıyor, her kadının üstünde oyalanıyordu. Bir tabure aranıp oturdu.

— Viski!

Dar bir dans pistinin her iki yanında, kocaman koltuklarda oturan insanlar çene çalmaktaydı. Ayakta duran kimileriyse, parmaklarının arasında sigarayla, sohbet ediyorlardı. Kadehlerin içinde küçük bayraklar, her şişenin üzerinde yansımalar, hummalı bir nabız gibi usuldan bir ritim tutturmuş aksatımlı* bir müzik vardı ve hayat bir masala benzemeye başlıyordu. Flavières viskisini kıtlıktan çıkmışçasına hızlı hızlı yudumluyordu. Hummalı heyecan onu da ele geçirmekteydi. Kendisini hazır hissediyordu. Neye hazır...

— Bir viski daha!

Onların hayatta oluşuna ürpermeden katlanmaya hazır. Onları kendi gözleriyle görmeye, sonra da çekip gitmeye... Başka hiçbir şey istemiyordu. Belki de... yemek salonundaydılar? Devasa salona yöneldi, bir garson onu bir masaya doğru götürdü.

— Beyefendi yalnız mı?

— Evet, dedi Flavières, dalgın dalgın.

Işıklardan biraz gözleri kamaşmış, tedirgin vaziyette, tutukça sandalyesine oturdu; salonda bulunan insanları incelemeye henüz cesareti yoktu. Neredeyse rastgele birkaç yemek seçti, sonra o sıkıntılı tavrıyla, yavaş yavaş başını sağa sola çevirmeye başladı. Çok fazla subay, pek az kadın vardı; kimse ona dikkat etmiyordu. Köşesinde tek başına kimsenin ilgisini çekmiyordu; ansızın, vaktini boşa harcadığı, yürüttüğü mantığın budalaca

* Senkop: Ritim kaybı veya beklemedik yerde ritim koymanın neden olduğu bir müzik etkisi. (ç.n.)

olduğu ve sinemada görür gibi olduğu çiftin bu otele hiç gelmediği kafasına dank ediverdi. Kamera, bir kaldırım kenarında duran o ikisini tesadüfen yakalamıştı; bir otomobilden inmiş ya da yakınlardaki bir başka otelden çıkmış olabilirlerdi. Öyleyse? Şehri karış karış arayacak mıydı? Niçin peki? Belli belirsiz... ona benzeyen bir kadını bulmak için mi... Küllenmiş bir aşkı yeniden alevlendirmek için mi!.. Kendisini yemek yemeye zorladı. Evet, fena halde yalnızdı; Avrupa'yı kasıp kavuran muazzam keşmekeş, neşe ve nefret tufanına dalmak için deniz yolculuğuna, Paris seyahatine mecbur etmişti kendisini. Peki ya kutsal ziyaret? Bir bahaneydi. Bu akşam, çekilen suların kıyıda bıraktığı bir enkazdan farksızdı; artık yapması gereken tek şey, Dakar'a dönüp, kendisini tekrar bıktırıcı meşguliyetlerine vermekti. Orada da klinikler vardı, eğer mutlaka iyileşmek istiyorsa...

— Kahve?.. Likör?

— Evet. Erik likörü.

Saat ilerliyordu. Flavières, saç diplerinde ter damlaları, bulanık bakışlarla sigara tüttürüyordu. Çevresinde insanlar, tabak çanak tıkırtıları arasında ayağa kalkıyorlardı. Bir hafta kalmanın gereği yoktu. Hemen ertesi gün Nice'e gitmeli, Fransa'ya veda etmeden önce biraz istirahat etmeliydi. Ayağa kalktı, bitmek bilmeyen yolculuk yüzünden iflahı kesilmişti, bütün kemikleri sızım sızım sızlıyordu. Yemek salonu boşalmıştı. Masaların arasında duraksayan cılız karaltısı aynalarda sonsuz yansımalar yapıyordu. Kendisine son bir şans tanımak için merdivenden ağır ağır çıktı, fakat basamakları atlaya atlaya inen iki Amerikalıyla karşılaştı sadece. Odasında, giysilerini bir yığın halinde koltuğa fırlattı, yan dönüp yattı. Güçlükle uykuya daldı ve rüyasında bile, önü sıra kaçan bir şeyi aradığı hissi içindeydi.

Sabahleyin gözlerini açtığında ağzında sanki kan tadı vardı, kendini bitkin hissetti. Bezgin bir halde yataktan çıktı. Vardığı nokta buydu işte. Kendi hatası yüzünden! Keşke o kadını 1940'ta unutsa, onun yasını tutmaktan haz duymasa, tedavi olmayı ihmal etmeseydi... Artık iyileşme ihtimali kalmamıştı belki de. Off, ansızın nasıl de nefret etmeye başlamıştı ondan! Şüp-

heli heyecanları hoşluk addeden, karmaşık duygulara sahip bir adam olduğu için kendisine nasıl da diş biliyordu! Gözkapaklarını nazikçe ovdu, elini alnına bastırdı, giderek alışkanlık halini alan bir hareketti bu... Hastalığı!.. Bundan böyle onunla nazikçe konuşacaklardı... Giyindi, bir tanıtım broşürüne göz atmak için acele ediyordu. Marsilya, baş döndürücülüğü, hengâmesi, caddelere taşan bu fazla hareketli yaşantısıyla, ona korkutucu bir şehir gibi geliyordu. Bunun yanı sıra, beyazlar içindeki anaç kadınlar tarafından bakılıp şımartılmak da istiyor, sessizliğe kavuşmaya can atıyordu; her şeye rağmen zaman zaman, bir damarın çatlayıp da içindeki kirli kanı sızdırması gibi zihninde beliriveren korkunç "Hapı yuttum" düşüncesini bertaraf etmek için yeni bir hikâye kurgulamaktaydı.

Hazır olduğunda çıktı, kalın bir halıyla kaplı koridor boyunca yürüdü. Başı hâlâ ağrıyordu. Merdivenden ağır aksak indi, olabildiğince derin bir nefes alıp resepsiyona yöneldi. Veznenin karşısına denk gelen küçük bir salonda müşteriler, çeneleri düzenli aralıklarla tiksinti verici biçimde açılıp kapanan güçlü kuvvetli insanlar kahvaltı ediyorlardı. Flavières şişman bir adam görüyordu... rüya olabilir miydi?.. adamın kravatında... Ya Rabbi!.. O muydu yoksa?.. Genç bir kadınla sohbet ederken bir yandan da bir çöreği ikiye bölen, elli yaşlarında, şık bir erkek. Genç kadının sırtı Flavières'e dönüktü. Omuzlarına attığı kürk mantosunun kısmen gizlediği, çok uzun, kestane rengi saçları vardı. Yüzünü görmek için Flavières'in salona girmesi lazımdı. Evet, birazdan girecekti... daha sonra. Şimdilik fazlasıyla allak bullaktı. Bu kadar budalaca heyecanların onun için hiçbir anlamı yoktu. Gayriihtiyarı sigara tabakasından bir sigara çıkardı, sonra derhal yerine geri koydu. İhtiyatsızlık yapmamalıydı. Hem zaten bu erkek ve bu kadın onu hiç mi hiç ilgilendirmiyordu. Dirseklerini bankoya dayayıp, alçak sesle görevlinin ağzını yokladı.

— Şuradaki bey... hafif dazlak olan adam... görüyor musunuz... kürk mantolu genç kadınla konuşan hani... adı neydi, söyler misiniz.

— Almaryan.

— Almaryan!.. Ne iş yapıyor?

Görevli göz kırptı.

— Her şeyden biraz... Şu sıralar para kazanılmayı bekliyor... o da kazanıyor!

— Karısı mı yanındaki?

— Kesin değildir... Kadınlarla çok uzun süre birlikte olmaz hiç, anlarsınız ya.

— Bir tanıtım broşürü alabilir miyim?

— Elbette beyefendi.

Flavières gidip lobide oturdu ve broşürün sayfalarını karıştırır gibi yaptı, sonra başını kaldırdı. Oturduğu koltuktan genç kadını daha iyi görebiliyordu, zihninde birdenbire çakan şimşek, bulutların arasından sıyrılan bir güneş gibi hakikati aydınlattı... Madeleine! Oydu. Nasıl tereddüt edebilmişti?.. Madeleine değişmiş, yaşlanmıştı; yüzü tombullaşmıştı... Başka bir Madeleine'di, ama aynı Madeleine'di de... Aynı!

Yavaşça koltuğuna gömülüp, başını arkalığa dayadı. Yüzünü sırılsıklam eden teri silmek için elini mendiline götürecek gücü kalmamıştı. Bir hareket yapmaya, kafasında bir düşünce şekillendirmeye yeltense, bayılıp kalırdı belki de. Hiç kıpırdamıyordu, ama Madeleine'in görüntüsü hafızasında öylece duruyor, alevli bir ok gibi beyninin bir ucundan girip diğer ucuna ulaşıyor, kapalı gözkapaklarının altında kor gibi yanıyordu. "Eğer o ise, ben ölüyorum demektir" diye düşündü. Broşür parmaklarının arasından kayıp parke döşemeye düştü.

... Flavières yavaşça, şüphe içinde kendini topladı. Madeleine'e tıpatıp benzeyen birini gördüğü için aklını kaçıracak değildi ya! Gözlerini açtı. Hayır. Madeleine'in benzeri değildi bu. Birini tanıdığından emin olma hissi nereden gelir, bunun cevabını kim verebilir? Şimdi Madeleine'in orada, şişman Almaryan'ın yanında olduğunu biliyordu, tıpkı rüya görmediğini, adının Flavières olduğunu ve müthiş acı çektiğini bildiği gibi. Acı çekiyordu, çünkü şüpheye yer olmayacak şekilde, Madeleine'in öldüğünden emindi...

Almaryan yerinden kalktı ve elini genç kadına uzattı. Flavières broşürü yerden almak üzere eğildi, çift lobiye girip onun yanından geçerken de öylece iki büklüm durdu. Gözleri kürk mantonun eteğini, zarif ayakkabıları seçti... Doğrulduğunda, onları asansör kafesinin aralıklarından gördü, kafesin gölgesi ince bir ağ gibi Madeleine'in yüzüne düşüyor, şapka tülüne benzer bir görüntü yaratıyordu; Flavières bir kez daha eski aşkının keskin sancısını hissetti. Kararsız birkaç adım attı, broşürü bankoya koydu, bir yandan da Madeleine'in onu görüp görmediğini, tanıyıp tanımadığını merak ediyordu.

— Beyefendi odasında kalmaya devam edecek mi? dedi resepsiyon görevlisi.

— Elbette! diye homurdandı Flavières.

Bu kelimeyle kaderi mühürlenmekteydi. Flavières bunu bilmiyor değildi.

Bütün sabah, güneşin altında Vieux-Port civarında dolandı. Burada savaş ve iş trafiği birbirine karışmıştı. Araba kafileleri geçerken, eskimiş döşeme taşları, bir yanardağın kabuğu gibi sarsılıyordu. Flavières çekinerek, gürültülü, civcivli kalabalığa karışmıştı. Onu korkudan esirgemek için asla yeterince insan olmayacaktı. Çünkü cesedi görmüştü ne de olsa... Onu Gévigne de görmüştü, Madeleine'in son bakımını yapan yaşlı kadın da... ve bu budalaca soruşturmayı yürüten polisler de. On kişi cesedi teşhis etmişti... Öyleyse, Almaryan'ın yanındaki Madeleine değildi... Canebière'deki bir barda bir pastis* içti. Sadece tek bir kadeh. Fakat şimdiden hafif bir baş dönmesi hissediyordu. Çakmakla bir sigara yaktı; buracıkta, avcunda olan, bir tespih tanesi gibi sessiz bir duayla defalarca parmaklarının arasında çevirdiği ve elinin temasıyla parlaklık kazanmış bu çakmak yalan söylemiyordu. Madeleine, orada, çan kulesinin dibinde ölmüştü... ondan önce de Pauline... Ama yine de... Viskiye geçti, çünkü aklından geçen düşünce o kadar tuhaftı ki, onu bütün yönleriyle ele alabilmek için bütün dikkatini bir noktada toplaması gere-

* Rakıya benzer, anasonlu bir içki. (ç.n.)

kiyordu. Louvre'da aralarında geçen konuşmayı zorlanmadan hatırlıyordu. "Daha önce de bir erkeğin kolunda buraya gelmiştim," demişti Madeleine... "Yanımdaki adam size benziyordu, ama favorileri vardı..."

Birdenbire her şey nasıl da aydınlanıyordu! O esnada anlayamamıştı; fazlasıyla hayat doluydu, peşin hükümler gözünü fazlasıyla kör etmişti; henüz mutsuzluğu, hastalığı öğrenmemişti... Şimdi, inanılmaz ve teselli edici hakikati kabullenmeye hazırdı. Pauline nasıl Madeleine'in bedenini ödünç almışsa, Madeleine de aynı şekilde... Hatta kendisi dahi, unutup gittiği bir zamanda, bu menekşe rengi denizi, bu siyah yelkenleri görmüş olabilirdi!.. Ölüm onu da bulmuştu belki de... Kaç defa peki?.. Ya Rabbi, keşke insan emin olabilse, tam anlamıyla emin olabilseydi... Madeleine, o, biliyordu!.. Öyleyse Flavières niçin korkuyordu? Onu ürküten neydi? Uyanmak mı? Bundan böyle mucizelere inanmayacak olmak mı? Feci şekilde yanılmış olmak mı? Hayır. Sadece onu tekrar görmekten korkuyordu, çünkü onunla konuşmadan duramazdı, onunla konuşmak istiyordu. Fakat Madeleine'in bakışlarını görmeye dayanabilir miydi? Sesini duyduğunda ürpermemesi mümkün müydü?

Yalpalayarak ayağa kalktı, Waldorf'a dönüp akşam yemeği için üstünü değiştirdi. Hâlâ yasta olduğunu farz ederek siyahlara büründü. Barın kapısından girer girmez, yemek salonunda onu gördü. Çenesini birleştirdiği ellerine dayamış, hayallere dalıp gitmiş gibiydi; Almaryan ise alçak sesle şef garsonla konuşmaktaydı; muhtemelen yasaklanmış yiyeceklerden getirtmeye çalışıyordu. Flavières oturdu, parmağını havaya kaldırdı, artık onu iyi tanıyan garson, önüne içki dolu bir kadeh koydu. Daracık pistte çiftler dans ediyordu; yemek salonunun ardına kadar açık kapısından yemek yiyen insanlar, beyaz ceketli garsonların yavaşça iterek sürdüğü servis arabaları görülüyordu. Genç kadın hüzünlü gibiydi, Flavières'i büyüleyen de bu hüzündü işte. Bir zamanlar... Halbuki Gévigne onun üstüne titremişti! Madeleine'in mirasına yabancı insanların konduğunu, onun artık yoksul olduğunu, kafasında kırk tilkinin dolaştığı bir şeyhe

benzeyen bu Almaryan'la yaşamaya mecbur kaldığını düşünmek tuhaftı. Kulaklarında sakil küpeler vardı. Tırnakları boyalıydı. Öbür Madeleine çok daha ince zevkliydi! Flavières, kötü bir dublörün oynadığı bir film seyreder gibiydi; sanki çapsız bir kadın oyuncu yıldız sanatçının rolünde sınıfta kalmıştı. Genç kadın pek az yiyor, kadehini ara sıra dudaklarına götürüyordu. Almaryan ayağa kalkınca, rahatlamış göründü. Bara yaklaşmışlar, boş bir masa arıyorlardı. Flavières taburesinin üzerinde döndü, o esnada arkasında Almaryan'ın iki kahve sipariş ettiğini duydu. O an gelmiş miydi? Asla cesaret edemeyecekti... Garsona para uzatıp tabureden indi. Hâlâ arkasına dönmesi ve üç adım atması lazımdı. Böylece, kaygıyla geçen dört senenin ağırlığı üzerinden kalkacak, geçmiş ile bugün barışacaktı; Madeleine, sanki Flavières bir gün evvel, Versailles'daki bir gezintiden sonra ondan ayrılmış gibi, yanında olacaktı. Belki de nasıl ortadan kaybolduğunu dahi unutmuş olacaktı...

Flavières ansızın o üç adımı attı, genç kadına doğru büyük bir nezaketle eğildi ve onu dansa davet etti. Birkaç saniyeliğine, hafifçe sarı yanakları, kadife siyahlığında, sulanmış gözleriyle Almaryan'ı çok yakından gördü; Madeleine başını kaldırmıştı, fersiz gözlerinden sadece can sıkıntısı okunuyordu. Asık suratla daveti kabul etti. Flavières'i henüz tanımamış olması mümkün müydü? Yüz yüze durmuş sallanıyorlar, Flavières'in boğazı sıkışıyordu. Sanki bir emre uymuyor, büyük bir yasağı deliyor gibiydi.

— Adım Flavières, diye fısıldadı. Bu isim size hiçbir şey hatırlatmıyor mu?

Genç kadın kibarca, düşünür gibi yaptı.

— Hayır, özür dilerim... sahiden hatırlamadım.

— Peki ya sizin adınız ne? dedi Flavières.

— Renée Sourange.

Flavières az kalsın itiraz edecekti, fakat birdenbire, genç kadının medeni durumunun ister istemez değişmiş olduğu aklına geldi ve huzursuzluğu arttı. Onu yandan inceliyordu. Alın, gözün maviliği, burun çizgisi, elmacıkkemiğinin çıkıklığı, sevdiği

ve hafızasının en derininde defalarca hayran hayran seyrettiği bu yüzün her ayrıntısı tıpkı eskiden gördüğü gibiydi. Gözlerini kapatsa, Madeleine'i ilk defa –tek bir defa– kollarının arasında tuttuğu, Louvre'un o salonunda olduğunu zannedecekti. Ama yeni Madeleine'in saç biçimi zarif değildi, ancak yaptığı makyaja rağmen dudakları solgundu. Böylesi daha iyi denebilirdi. Artık Flavières'i ürkütmüyordu. Flavières genç kadını kendisine doğru çekme, onun kendisi gibi canlı, bu hayata ait olduğunu hissetme cesaretini buluyordu. İçten içe, bir gölgeye sarılmaktan korkmuştu. Halbuki bir kadın bulmuştu ve sanki çok derin ve çok saf bir şeyin kutsallığını hiçe saymışçasına, onu şimdiden arzuladığı için kendisine kızıyordu.

— İşgalden önce Paris'te yaşıyordunuz değil mi?

— Hayır. Londra'daydım.

— Yapmayın canım! Resimle meşgul değil miydiniz?

— Hayır, hiç alakası yok... Boş vakitlerimde bir şeyler karaladığım olur, ama daha ötesi yok.

— Hiç Roma'ya gitmediniz mi?

— Hayır.

— Neden beni kandırmaya çalışıyorsunuz?

Genç kadın, biraz boş bakan, unutulmaz, açık renkli gözleriyle Flavières'e baktı.

— Yemin ederim, sizi kandırmıyorum.

— Bu sabah lobide beni gördünüz. Beni tanıdınız. Şimdi de numara yapıp beni...

Genç kadın kurtulmaya çalıştı; Flavières müziğe hiç ara vermeyen orkestraya şükrederek, onu sıkıca göğsüne bastırdı.

— Özür dilerim, dedi.

Ne de olsa Madeleine seneler boyunca Pauline olduğundan habersizdi. Renée'nin de Madeleine olduğunu henüz bilmemesinde şaşılacak bir şey yoktu. "Zilzurna sarhoşum," diye düşündü Flavières.

— Kıskanç mıdır? diye sordu, çenesiyle Almaryan'ı işaret ederek.

— Yo, hayır! diye cevap verdi genç kadın üzgün üzgün.

— Karaborsacı, değil mi?

— Elbette. Peki ya siz?

— Ben değilim, hayır. Avukatım. İşleri yoğun mu?

— Evet. Çok sık dışarıya gider.

— Öyleyse, gün içinde sizi görebilirim ha?

Genç kadın cevap vermedi. Flavières elini biraz aşağıya, Madeleine'in beline kadar kaydırdı.

— Bana ihtiyacınız olursa, diye fısıldadı... Oda numaram 17... Unutmazsınız değil mi?

— Hayır... Şimdi onun yanına gitmeliyim.

Almaryan puro tüttürüyordu. *Le Dauphiné libéré* okumaktaydı.

— Sanırım sizi çok kolay gözden çıkarıyor, dedi Flavières. Yarın görüşürüz!

Eğildi, sonra lobiyi boydan boya geçti, akşam yemeği yemediğini unutmuştu. Asansörde, görevlinin ağzını yokladı:

— Almaryan... hangi odada kalıyor?

— 11 numaralı dairede beyefendi.

— Onunla birlikte olan hanımın adı ne?

— Renée Sourange.

— Gerçek adı mı bu?

— Tabii ki! Kimlik belgesinde yazan isim böyle.

Kimseye hediye verme âdeti olmayan Flavières, bu sefer eli açık davrandı. Öğrenmek için vermeyeceği şey yoktu... Öğrenmek için! Yatağa girmeden önce bardak bardak su içti, yine de kafasındaki pusu dağıtamadı. Bir kez daha, korktuğunu kabul etmek zorunda kaldı. Ne kadar sarhoş olursa olsun, Madeleine'in onu tanımış olması gerektiğini biliyordu. Aksi halde hafızasını kaybetmiş demekti. Ya da rol yapıyordu. Veya Madeleine değildi!

Ertesi gün uyanır uyanmaz, öfke içinde meseleyi kafasında tekrar evirip çevirdi ve acı acı sırıtarak, Nice'teki hekimi görme zamanının geldiği sonucuna vardı. Geceki ipe sapa gelmez sözlerini düşündükçe utanıyordu. Zaten Marsilya'da yapacağı bir şey de kalmamıştı. Sağlığı her şeyden önce geliyordu! Madeleine'e benzeyen şu kızın da cehenneme kadar yolu vardı!

Bununla birlikte, Almaryan'ın gidişini kolladı, sonra 11 numaralı odayı arayıp buldu, bir ahbap gibi kapıyı hafifçe tıklattı.

— Kim o?

— Flavières.

Genç kadın kapıyı açtı. Gözleri kızarmış, gözkapakları şişmişti ve henüz giyinik değildi.

— Ah Renée, nedir bu haliniz? Genç kadın tekrar ağlamaya başladı. Kapıyı kapatıp, sürgüyü itti.

— Hadi ama canım... anlatsanıza...

— Üzüntümün nedeni o, dedi genç kadın, lafları ağzında geveleyerek. Benden ayrılmak istiyor.

Flavières onu anlayışsız bir tavırla süzüyordu. Bal gibi Madeleine'di bu, onu Almaryan'la, belki daha başkalarıyla da aldatmış olan bir Madeleine. Cebinde yumruklarını sıkıyordu, yüzünde gergin bir tebessüm vardı.

— Ne de büyük facia! dedi şakacı bir sesle. Bırakın gitsin! Nasıl olsa ben yanınızda değil miyim!

Renée daha da beter ağlamaya başladı.

— Hayır! diye haykırdı... Hayır! Sizle olmaz!

— Niçin peki? dedi Flavières, onun yüzüne doğru eğilerek.

III

Müdür Bey,

Belirtilen tutarın Marsilya hesabınıza aktarıldığını bildirmekten şeref duyuyorum. Çekilen bu miktar şirket kasasını pek etkilemez; bununla birlikte, bu usulsüz işlemin tekrarlanması şirket için mahzur teşkil edecektir, buna dikkatinizi çekmeyi görev bilirim. Umarım sağlığınızdaki pürüzler ortadan kalkmıştır ve çok yakında dönüşünüzün müjdesini alırız. Burada her şey yolunda. İşlerdeki hareketlilik oldukça tatminkâr.

Lütfen en içten duygularımı kabul ediniz Müdür Bey.

J. TRABOUL

Flavières öfkeden gözü dönmüş halde, mektubu yırttı. Ufacık bir şey bile onu çileden çıkarıyordu. Bilhassa şimdi!

— Kötü bir haber mi? diye sordu Renée.

— Hayır. Şu ebleh Traboul.

— Kim o?

— Müdür yardımcım... Ona kulak verilirse, yarın dünyanın sonu. Ballard da bana istirahat tavsiye ediyordu... İstirahat ha!

— Gel, dedi Flavières, kaba bir sesle. Gidip hava alalım!

Waldorf'un geniş dairesini özlüyordu, Fransa Oteli'nin odaları küçük, iç karartıcı, üstüne üstlük müthiş pahalıydı. Ama burada Almaryan'la karşılaşma tehlikesi yoktu. Tabakasından

bir sigara çıkarıp bir kibrit yaktı. Çakmağını kullanmayı göze alamıyordu artık, şeyden beridir... Genç kadın aynalı dolabın önünde pudrasını tazeliyor, saçlarına çekidüzen veriyordu.

— Bu saç biçiminden hoşlanmıyorum, diye homurdandı Flavières. Biraz değişiklik yapamaz mısın?

— Nasıl yani?

— Ne bileyim ben. Ensende topuz yapabilirsin mesela.

Flavières hiç düşünmeden konuşmuştu, bu ikazından dolayı bir anda kendine sinirlendi. Günlerdir, bitkin düşüren öfke patlamaları ve aldatıcı yatışma anlarıyla sürüp giden kavgayı yeniden başlatmanın ne faydası vardı? Aynı kafese tıkılmış ve karşılıklı hırlayıp dişlerini gösteren ya da yatarak özgür zamanların hayalini kuran hayvanlar gibi, birbirlerinin etrafında dönüp duruyorlardı.

— Seni aşağıda bekliyorum.

Flavières dosdoğru bara indi, gülümseyen garsona öfkeyle baktı. Tezgâhlarının gerisinde, sahte iyilikleri, sırdaş tavırları, şüpheci bir tanığı kandırmak ister gibi fısıldadıkları tavsiyeleriyle bütün garsonlar birbirine benziyordu. Flavières içti. Emin olduğu için içebilirdi! Genç kadın istediği kadar inkâr edebilirdi, o emindi! Etinde, kanında, ta en derininde, tam bir kesinlikle biliyordu. Sanki kadın sevgilisi değilmiş de çocuğuymuş gibi. Zaten pek de sevgilisi denemezdi! Bu aşktan öyle kolay vazgeçiyordu ki! Hatta, Madeleine'in cinsel arzulara rıza gösterebilmesi biraz kanına dokunuyordu. Onda sevdiği şey... ta başından beri... bunun açıklamasını yapamıyordu... onun tamamen gerçek olmayışıydı. Şimdi ise aksine, öbür kadınlara benzemeye çalışır gibiydi; var gücüyle Renée olmak istiyor, zarafet ve gizemden nasibini almamış bu kişiliğe yapışıp kalıyordu. Halbuki... Sırrını açmayı kabul etseydi! Flavières kendisini nasıl da yalnızlığından kurtulmuş hissederdi! Çünkü ölü olan kendisi, yaşayansa oydu!

Genç kadın merdivenden iniyordu. Flavières, memnuniyetsizlik ifade eden hafif bir dudak büküşüyle ona bakıyordu. Elbisesi özentili ve kötü kesimliydi, rengi berbattı. Ayakkabılarının topukları yeterince yüksek değildi... hem sonra yüzünü olduğu

gibi yeniden şekillendirmek lazımdı. Yanakları çukurlaştırıp elmacıkkemiklerine o heyecan verici çıkıklığı kazandırmak için bir dokunuş. Kaşları gerip onlara eski şaşkınlık ifadesini vermek için fırçayla çekilecek belirgin bir çizgi. Sadece gözleri mükemmeldi; Madeleine'i ele veren yegâne şey gözleriydi. Flavières ödemeyi yapıp kadını karşıladı. Onu öpmek ya da boğazına sarılmak için kollarını açmayı istedi.

— Elimi çabuk tuttum, dedi kadın.

Flavières az kalsın omuz silkecekti. Kadın onun beklediği kelimeleri bulamıyordu. Koluna giriş şekli bile Flavières'e itici geliyordu. Fazla itaatkâr, fazla ürkekti. Flavières'den biraz korkuyordu. Bundan daha sinir bozucu bir şey olamazdı. Suskun suskun, yan yana yürüdüler. "Bir ay önce bunu bana vaat etmiş olsalardı," diye düşünüyordu Flavières, "mutluluktan ölebilirdim." Halbuki, hiç bu kadar mutsuz olmamıştı.

Kadın vitrinlerin önünde adımlarını yavaşlatıyor, Flavières'in koluna daha fazla asılıyordu; Flavières sabırsızlanıyor, bu uçarılığı bayağı buluyordu.

— Savaş sırasında çok fazla şeyin eksikliğini çekmiş olmalısın, dedi.

— Her şeyin, diye mırıldandı kadın.

Bu yoksulluk vurgusu Flavières'in yüreğini sızlattı.

— Seni böyle giydiren Almaryan mıydı?

Flavières bu sözün onu inciteceğini peşinen biliyordu. Yine de kendisini tutamamıştı. Kadın, giysi kolunun altında parmaklarını hafifçe sıktı.

— Karşıma çıktığı için çok memnun olmuştum.

Alınma sırası şimdi Flavières'deydi. Oyun böyleydi. Fakat Flavières henüz oyunu terk etmemişti.

— Buraya baksana, diye söze girdi, hiddetle...

Devam etmenin ne anlamı vardı ki? Kadını merkeze doğru sürükledi.

— Bu kadar hızlı yürüme, dedi kadın, dolaşmaya çıktık çünkü.

Flavières cevap vermedi. Şimdi mağazaları o inceliyordu. Nihayet aradığı şeyi gördü.

— Gel!.. Sorularını birazdan sorarsın.

Bir görevli, ellerini kavuşturarak eğildi.

— Elbise bölümü! dedi Flavières sert bir sesle.

— Birinci katta. Asansör dip tarafta.

Bu sefer kararlıydı. Traboul'un ettiğini bulması lazımdı. Flavières müthiş bir hazla yanıp tutuşuyordu. Kadın itiraf edecekti!.. İtiraf etmesi gerekiyordu! Görevli kafesi kapattı, asansör hareket etti.

— Hayatım, diye fısıldadı Renée.

— Sus.

Flavières tezgâhtar kızın önü sıra yürüdü.

— Bize elbiseleri gösterin. Elinizdekilerin en şık olanlarını.

— Elbette beyefendi.

Flavières oturdu. Zorlu bir idman sonrasındaymış gibi nefes nefeseydi. Tezgâhtar uzun bir masanın üzerine her türlü modeli seriyor ve sorgularcasına Renée'nin yüzüne bakıyordu, fakat Flavières derhal araya girerek, parmağıyla işaret etti.

— Şu.

— Siyah olan mı? dedi şaşkınlıkla satıcı kadın.

— Evet, siyah olan.

Flavières, Renée'ye dönüp ekledi:

— Denemek ister misin... beni memnun etmiş olursun.

Renée tereddüt etti, genç kadın onları süzdüğü için kızardı, sonra tezgâhtarla birlikte kabine girdi. Flavières ayağa kalkıp volta atmaya başladı; geçmişteki bekleyişlerini, hop oturup hop kaldıran aynı kaygıyı, aynı boğulma hissini tekrar yaşıyor; tekrar hayata dönüyordu. Cebindeki çakmağı sımsıkı tutmaktaydı. Derken, zaman yeterince hızlı geçmediği için, ellerini denetleyemediği, avuçları terlemeye başladığı için, bir sıra asılı giysi arasında bir tayyör aradı. Gri olmasını istiyordu. Ama gördüğü hiçbir gri, istediği gri değildi. Hiçbir gri, hafızasındaki grinin tam tonunu tutturamayacaktı şüphesiz. Fakat hafızası en ufak ayrıntıya bile eşsiz bir nitelik atfetmiş olamaz mıydı? Doğru hatırladığından emin miydi?.. Kabinin kapısı gıcırdadı; Flavières hızla döndü, Waldorf'taki aynı sarsıntıyı, aynı derin sarsıntı-

yı hissetti. Yeniden can bulmuş Madeleine'di bu, onu tanımış gibi öylece kalakalan Madeleine; şimdi, bakışlarında eskisi gibi hüzün dolu aynı sorgulayıcı ifadeyle, yüzü biraz solgun, ona doğru yürüyen Madeleine. Flavières bir deri bir kemik kalmış elini uzattı, ama derhal geri çekti. Hayır. Madeleine'in görüntüsü henüz kusursuz değildi. Profilinin hatlarını telafisiz biçimde mahveden parlak küpeleri nasıl olur da fark etmezdi?

— Çıkar şunları, dedi alçak sesle, emreder gibi.

Renée anlamadığı için, küstah takıları mengene gibi parmaklarıyla bizzat Flavières çekip çıkardı. Bir adım geri çekildi; ümitsizlikle, zihnindekini tam olarak dışa vuramayan ressamın âcizliğini hissetti.

— Tamam! dedi satıcı kadına, elbise hanımefendinin üstünde kalsın... Şu tayyörün de bedeni aynı, öyle değil mi? Onu da paket yapın. Şimdi de bize ayakkabı bölümünü gösterin.

Renée hiç karşı gelmiyordu. Flavières'in, kendi kendiyle tartışır gibi, bir ökçenin kavsinde ya da bir bandın şeklinde sessizce kusur arayarak, niçin her ayakkabı çiftini uzun uzun incelediğini belki de anlıyordu. Flavières narin, pırıltılı ayakkabılar seçti.

— Hadi bakalım... Yürü!

Renée yüksek topukların üzerinde hemen dengesini buldu, daha ince uzun göründü. Üzerine sımsıkı oturan siyah elbisenin içinde, kalçaları usulca salınıyordu.

— Yeter! diye bağırdı Flavières.

Satıcı kadın şaşırarak başını kaldırınca:

— Tamam, dedi çabucak. Bunları alıyoruz... Diğerlerini bir kutuya koyun.

Sevgilisini elinden tutup bir aynanın önüne götürdü.

— Kendine bak, diye mırıldandı... Kendine bak Madeleine.

— Yapma ne olur! diye yalvardı Renée.

— Hadi ama! Biraz gayret... Bu siyah giysili kadının... artık Renée olmadığını gayet iyi görüyorsun!.. Hatırlasana!

Renée bariz biçimde acı çekiyordu. Dehşetten yüzü kasılıyor, dudakları geriliyordu; öbür çehre de, hızla görünüp kaybolan bir

yansıma gibi, zaman zaman ortaya çıkıyordu. Flavières Madeleine'i asansöre doğru sürükledi. Saçların durumuna daha sonra bakacaktı. En acil olan şey parfümdü, şu geçmişe ait hayalet. Artık sonuna kadar gitmek lazımdı, ne olursa olacaktı... Fakat parfüm artık bulunmuyordu. Flavières boşu boşuna ayak diremekteydi.

— Hayır... anlamıyorum, diyordu satıcı kadın.

— Olur mu canım... Size nasıl anlatayım! Çapalanmış toprak, solmuş çiçek gibi kokan bir parfüm...

— Chanel no. 3'tür belki de.

— Belki.

— Artık o üretilmiyor beyefendi. Bir ihtimal, küçük bir dükkânda hâlâ bulabilirsiniz. Ama burada yok.

Genç kadın Flavières'i kolundan çekiştiriyordu. Flavières, az bulunur şişeleri dalgın dalgın yoklayarak öylece duruyordu. O parfüm olmadan, ölüyü geri getirme işlemi tamamlanamazdı. Yine de sonunda boyun eğdi, fakat gitmeden önce Madeleine'e bir şapka aldı; temiz dikişleri olan ufak bir fötr şapka. Ödemeyi yaparken, yanı başında duran tuhaf ve tanıdık gölgeye göz ucuyla bakıyor ve yüreğinde biraz anlayış filizleniyordu. Bu sefer o, Madeleine'in koluna girdi.

— Bütün bu savurganlığın nedeni ne? diye sordu kadın.

— Nedeni mi!.. Çünkü kendini bulmanı istiyorum. Hakikati öğrenmek istiyorum.

Genç kadın kasılıp kalmıştı. Flavières kadının kendisine karşı düşmanca hisler besleyip, yabancılık duyduğunu seziyor, ama onu sıkıca kendisine bastırıyordu. Bir daha kaçıp gidemeyecekti. Sonunda kabullenecekti.

— Senin herkesten güzel olmanı istiyorum, diye tekrar lafa girdi. Almaryan diye biri yok artık. Hiç var olmadı.

Birbirlerine yaslanarak birkaç dakika kadar yürüdüler, Flavières kendini tutamadı.

— Renée olamazsın, dedi. Gördüğün gibi sinirlenmiyorum... Sakin sakin konuşuyorum.

Kadın göğüs geçirdi, Flavières az kalsın öfkesine hâkim olamayacaktı.

— Evet, biliyorum. Sen Renée'sin; babanın kardeşi Charles Amcan ile birlikte Londra'da yaşadın. Vosges sınırları içinde, bir nehir kenarında küçük, önemsiz bir köy olan Dambremont'da doğdun... Bütün bunları bana daha önce anlattın, ama bu imkânsız. Yanılıyorsun.

— Yine başlamayalım, diye yalvardı kadın.

— Başladığım falan yok. Sadece, hatıralarını aktarırken bir yerlerde bir hata yaptığını söylüyorum. Hayatının belli bir döneminde hastalık geçirmiş olmalısın, çok ağır bir hastalık.

— Sana yemin ederim...

— Tuhaf hasarlar bırakan hastalıklar var.

— Yine de hatırlardım... On yaşındayken kızıl geçirdim. Hepsi bu.

— Hayır, hepsi bu değil.

— Beni bunaltıyorsun ama!

Madeleine itip kakmamak gereken bir sakat, kırılgan bir varlıkmış gibi, Flavières sabırlı olmaya çalışıyordu, ama bunca inat onu çileden çıkarmaktaydı.

— Çocukluğunla ilgili bana hiçbir şey anlatmadın neredeyse, diye devam etti. Halbuki öğrenmeyi çok isterdim.

Grobet-Labadie Müzesi'nin önünden geçerlerken de ekledi:

— İçeri girelim! Rahat rahat çene çalarız.

Ama daha giriş holüne adım atar atmaz Flavières, ıstırabının hiç olmadığı kadar dayanılmaz bir şekilde tekrar su yüzüne çıkacağını anladı. Kendilerinin ayak sesleri, etraflarındaki nesnelerin sessizliği, resimler, portreler, her şey ona Louvre'u hatırlatıyor, yüreğine derin bir acı çörekleniyordu. Genç kadın da boş salonların huşu dolu sessizliğini bozmamak için sesini alçalttığından, ses tonu bir anda Madeleine'inkine, sırlarını daha da önemli kılan şu boğuk kontralto tınıya kavuştu. Flavières onun sözlerinden çok, bu sözlerin tuhaf ezgisine kulak veriyordu. Kadın ona gençliğini anlatıyordu. Su götürmez bir tesadüf eseri bu gençlik neredeyse tıpatıp Madeleine'inkine benziyordu. Tek çocuk... yetim... lise ayarı bir okulda eğitim ve lise diploması... sonra İngiltere, çevirmenlik çalışmaları... Flavières'in kolunda-

ki, hâlâ kollarına almak istediği aynı arzu uyandıran kadındı. Flavières, Vieux-Port'un resmedildiği bir tablonun önünde durdu ve boğuk bir sesle sordu:

— Bu tarz resimleri sever misin?

— Hayır... Bilmem... Bu konulara pek aklım ermiyor da.

Flavières göğüs geçirdi; kadını daha öteye, yelkenli savaş gemilerinin, kadırgaların, tek direkli yelkenlilerin, bütün topları ve örümcek ağını çağrıştıran küçücük halatlarıyla üç güverteli amiral gemilerinin maketlerine doğru sürükledi.

— Anlat daha.

— Neyi anlatmamı istiyorsun?

— Her şeyi. Eskiden neler yaptığını. Neler düşündüğünü.

— Of, diğer kızlar gibiydim işte... onlar kadar neşeli değildim belki... Okumayı, efsaneleri çok severdim.

— Sen de ha!

— Bütün çocuklar gibi! Evin civarındaki tepelerde dolaşırdım. Kafamda hikâyeler kurardım. Hayatı bir peri masalı gibi görüyordum...Yanılmışım!

Antik Roma dönemine ayrılmış bir salona girdiler. Duvarlar boyunca sıralanmış, kaideler, altlıklar üzerindeki heykeller, ifadesiz gözleri, kıvırcık saçlarıyla büstler hülyalara dalıp gitmişti. Flavières'in huzursuzluğu arttı. Bu konsül, yargıç yüzlerinin her biri sanki Gévigne'in çehresine bürünüyor ve Flavières elinde olmadan dostunun kimi sözlerini hatırlıyordu. "Karımı gizlice takip etmeni istiyorum... Beni endişelendiriyor..." İkisi de ölüp gitmişti, ama sesleri için aynı şey söylenemezdi... Hatta görüntüleri için bile. Ve Madeleine, eskisi gibi, yanında yürümekteydi.

— Hiç Paris'te yaşamadın mı? diye sordu Flavières.

— Hayır. İngiltere'ye giderken Paris'e de uğradım. Hepsi bu.

— Amcan ne zaman öldü?

— Geçen sene mayısta... Ben de sahip olduğum mevkiyi kaybettim. Bu yüzden geri döndüm.

"Pes yani," diye düşündü Flavières, "kötü bir şey yapmış gibi onu sorguya çekiyorum."

Artık nereye varmak istediğini de pek bilmiyordu. Üzüntü ve hayal kırıklığı yaşıyordu. Madeleine'i dalgın dalgın dinlemekteydi. Yalan söylüyor olabilir miydi? Niçin yalan söylesindi ki? Üstelik, şimdi onun içini daraltan bütün bu ayrıntıları nasıl uydurabilirdi? En işkilli insan bile, onun kesinkes Renée Sourange olduğuna yemin edebilirdi.

— Beni dinlemiyorsun, dedi genç kadın. Neyin var?

— Yok bir şey... Biraz yorgunum. İnsan içeride bunalıyor.

Salonlardan hızla geçtiler. Flavières güneşi tekrar gördüğü, civcivli caddenin gürültüsünü işittiği için keyiflendi. Yalnız kalmak, gidip içmek istiyordu.

— Burada senden ayrılıyorum, dedi. Ek gıda hakkımı hâlâ kullanmış değilim... Erzak tedarik birimine gitmem lazım. Sen gez dolaş... Beğendiğini satın al. Şunu da al!

Cebinden bir yığın kâğıt para çıkardı, sadaka verir gibi davrandığı için lahzada pişman oldu. Neden onunla sevgili olmuştu ki? Her şeyi berbat etmişti. Ne Madeleine ne de Renée olan bir çeşit canavar yaratmıştı.

— Fazla gecikme, dedi kadın.

Güneşli kaldırımda genç kadın yirmi metre, derken otuz metre uzaklaştığında, Flavières az kalsın peşinden koşacaktı; onun adımlarında, omuzlarının hareketinde, kısa adımlarla hızlı hızlı yürüyüşünde nasıl da Madeleine'i görüyordu. Kadın bir kavşağa yaklaşıyordu... Ya Rabbi! Onu gözden kaybetmek üzereydi, üstelik ellerini açıp onun kaçmasına izin veren de kendisiydi... Yok artık budala, kaçmıyor... Tehlike yok!.. O kadar da ahmak değil. Akıllı uslu otelde bekleyecek seni.

Bir kafeye girdi. Artık dayanacak hali kalmamıştı.

— Bir pastis!

Serin içki onu hiç yatıştırmadı. Ha bire, saplantı haline getirdiği meseleye dönüyordu. Renée Madeleine'di, halbuki Madeleine tam anlamıyla Renée değildi. Ve hiçbir Doktor Ballard bu muammanın içinden çıkamazdı. Veya Flavières ta başından beri yanılıyordu; hafızası ona oyun oynuyordu. Gerçek Madeleine'i, yani geçmiştekini, pek az tanımıştı. Aradan onca

olay geçmişti... Hadi ama! Madeleine geceler ve gündüzler boyunca hep aklında değil miydi? Görüntüsü, bir ikona gibi, zihninde sürekli var olmamış mıydı? Madeleine'i gözleri kapalı tanırdı, onu yanı başında hissetmesi kâfiydi. Hayır, diğer kadınlardan farklı olan, Madeleine'di: başka bir türdendi o. Nasıl Pauline rolünde biraz kaybolmuş gibi görünmüşse, Renée rolünde de yönünü şaşırmış gibi bir hali vardı, sanki ruhu bunca kılıf arasından seçim yapmakta tereddüt etmiş gibiydi. Belki de Renée rolü onda kalıcı olacaktı... Asla! Flavières bunu asla kabul edemezdi! Çünkü Renée yaşlanmaya yüz tutmuş bir kadındı... çünkü onda Madeleine'in ne kibarlığı ne de cazibesi vardı... çünkü Flavières'in bıkıp usanmadan ona gösterdiği bütün kanıtları elinin tersiyle itiyordu.

İkinci bir aperitif söyledi. Kanıtlar! İspat edilemez iddialara kanıt denebilir miydi? Flavières içgüdüsel olarak onun Madeleine olduğundan emindi. Ama daha ötesi yoktu. Onu mahcup etmek, Renée kimliği altında gizlendiğini kabullenmeye zorlamak için somut, su götürmez bir gerçek lazımdı. Ama ne?

Alkol damarlarında hızla akmaya başlıyor; Flavières, dikkatini vererek için için yanan bu ateşi parlak bir ışığa çevirmeye çalışıyordu. Aklına, elinin erişebileceği, kolayca ortaya koyabileceği bir çeşit kanıt gelir gibiydi. Renée'nin çantasında, kimlik kartını defalarca görmüştü: *Sourange, Renée, Catherine, 24 Ekim 1916 Dambremont, Vosges doğumlu.* Daha ne olsun?

Hesabı ödedi, biraz daha düşündü. Fikri son derece mantıklıydı. Dışarı çıktı, postane istikametine giden bir tramvaya bindi. Keşfinden dolayı, içinde büyük bir boşluk vardı. Artık daha fazla düşünmek istemiyordu. Platforma yığılmış insanların alelade suratlarına bakıyordu, bu yolculardan biri olmayı dileyecekti neredeyse. O zaman daha az korkardı.

Postanede, söylenmeden kuyruğa girdi. Hatlardaki sorun giderilmişse, fazla sayıda başvuru yoksa, çabucak öğrenirdi...

— Dambremont'a telefon edebilir miyim?

— Hangi idari bölge?

— Vosges.

— Dambremont mu? dedi memur, Gérardmer'ye bağlı olmalı. Bu durumda...

Bir meslektaşına seslendi.

— Sen biliyorsundur... Dambremont, Vosges... Beyefendi telefon etmek istiyor.

Diğeri başını kaldırdı.

— Dambremont ha?.. Almanlar yerle bir etti orayı... Ne için arayacaktınız?

— Bir nüfus cüzdanı sureti için, dedi Flavières.

— Artık belediye dairesi de yok, hiçbir şey kalmadı... Taşlık arazi.

— Peki ne yapalım?

Adam omuz silkti ve tekrar yazmaya koyuldu. Flavières gişenin önünden ayrıldı. Artık arşiv yoktu. Medeni durum kayıtları yoktu. 1944 Ekim ya da Kasım tarihli bir kimlik kartı dışında hiçbir şey yoktu... Kimlik kartı ne anlama geliyordu peki?.. Anlamı, Renée'nin o sırada yaşıyor olduğuna dair kanıt, tek kanıt olmasıydı; Madeleine ise o sırada çoktan... Keder içinde merdivenden indi. Bu kanıt eksikti. Kimse ikisinin aynı dönemde yaşadığını, iki ayrı kişi olduklarını asla ispat edemezdi. Eğer iki ayrı kişi değillerse, bu durumda...

Flavières amaçsızca yürüyordu. İçmemeliydi. Postaneye gitmemeliydi. Öncesinde daha sakindi! Niçin müşterek hayatlarını sorularla zehir etmeden, bu kadını sevmekle yetinemesindi ki? Yine de bu dolaylı kanıt hiçbir değer taşımıyordu. Bir çakışma kanıt değildi. Öyleyse? Dambremont'a mı gitmeliydi? Molozları mı eşelemeliydi? Giderek çekilmez hale geliyordu. Peki ya kadın onun şüphelerinden, sitemlerinden, hırçın tavırlarla kendisine göz açtırmamasından bıkıp da onu terk edecek olsaydı? Evet... Ya günün birinde kaçıp gitseydi...

Bu düşünce bacaklarında derman bırakmadı. Bir caddenin köşesinde bir an için, kalp atışlarını dinleyen bir hasta gibi, eli böğründe öylece durdu. Sonra, kamburunu çıkararak, ağır ağır tekrar yola koyuldu. Zavallı Madeleine! Ona acı çektirmek nasıl da hoşuna gidiyordu! İyi ama, niçin susuyordu? Eğer konu-

şup da, "Evet, ben öldüm... Öte dünyadan geliyorum... bu açık renkli ve umutsuz gözler göreceğini gördü ve artık unutması da mümkün değil..." derse, Flavières beyninden vurulmuş gibi yere serilmez miydi!

"Bu sefer kafayı iyice üşüttüm!" diye düşündü. Biraz ilerledikten sonra, zihni yine çalışmaya başladı: "Delilik dedikleri, mantık sınırlarının zorlanmasıdır belki de." Otelin önünde durakladı, derken bir çiçekçi dükkânı görüp birkaç karanfil ve mimoza aldı. Odayı şenlendirirdi bunlar. Renée kendisini tutsak gibi hissetmezdi artık. Asansöre bindi, daracık bölmede mimozaların kokusu coştu, eski bir kokuyla birleşti... Saplantı sinsice geri döndü. Flavières kapıyı itip açtığında, tiksinti ve ümitsizlikten bayılmak üzereydi. Renée yatakta uzanmış yatıyordu. Flavières çiçek demetini masanın üzerine attı.

— Hayırdır? dedi.

O da ne? Renée ağlıyordu. Yok artık... İlerledi. Yumrukları sıkılıydı.

— Neyin var?.. Cevap ver! Ne oluyor?

Kadının başını tutup ışığa doğru çevirdi.

— Zavallı yavrum! dedi.

Madeleine'i hiç ağlarken görmemiş, ama orada, Sen kıyısındayken, sular süzülen yanaklarını, sararmış benzini unutmamıştı. Gözlerini kapayıp doğruldu.

— Rica ederim, diye mırıldandı, kes ağlamayı derhal... Bilemezsin ki...

Ani bir öfke nöbetine kapılarak ayağını yere vurdu.

— Kes! Kes!

Renée oturdu, Flavières'i kendisine doğru çekti. Hiç kımıldamadan durdular. İkisi de bir şey bekliyor gibiydi. Nihayet Flavières kolunu Renée'nin omzuna attı.

— Özür dilerim... Sinirlerime hâkim olamıyorum... Seni çok seviyorum halbuki.

Gün yavaşça soluyordu. Aşağıdan bir tramvayın gıcırtısı geliyor, boynuzunun ara sıra saçtığı yeşil kıvılcımlar camlarda yansımalar yapıyordu. Mimozalar ıslak toprak kokuyordu. Bedeni Renée'nin bedenine yaslanmış vaziyette, Flavières sakinleş-

mekteydi. Niye arayıp duruyordu, niye hep arayış içindeydi? Bu kadının yanında kendisini iyi hissediyordu. Onun eski Madeleine olmasını tercih ederdi elbette; fakat alacakaranlıkta, ufacık bir çabayla, Madeleine'in, karıştığı gölgelerden kaçıp, üzerinde siyah elbisesiyle yanı başında olduğunu hayal edemez miydi?

— Aşağı inme vakti, dedi Renée, alçak sesle.

— Hayır. Aç değilim... Burada kalalım.

Harikulade bir huzurdu bu. Gece sürdüğü müddetçe, kadının yüzü onun omuz çukurunda soluk bir lekeden ibaret olduğu müddetçe, Madeleine ona ait olacaktı... Madeleine!.. Flavières, benzerini hiç tatmadığı bir sükûnet içinde gevşemekteydi. Hayır, iki ayrı kadın yoktu... açıklamak gereksizdi... artık korkmuyordu.

— Artık korkmuyorum, diye fısıldadı.

Kadın onun yüzünü okşadı. Flavières, kadının nefesini yanağında hissetti. Mimoza kokusu artıyor, odayı kaplıyordu. Ilıklığı içine nüfuz eden, uzanmış bedeni hafifçe itti, kendisi de uzanıp, yüzünde gezinmiş olan eli tuttu.

— Gel!

Yatak onun tarafında çukurlaştı. Eli bırakmamıştı. Parmaklarını saymak ister gibi, temkinle dokunuyordu. Şimdi, kemikli bileği, kısa başparmağı, hafifçe kabarık tırnakları tanıyordu. Nasıl unutabilmişti? Ya Rabbi! Öyle uykusu vardı ki. Artık o da, hatıraların tuhaf bir biçimde yaşadığı karanlıklara iniyordu. Önünde, bir direksiyon ve onu tutan ufak, capcanlı bir el vardı; mavi kurdeleyle bağlanmış bir paketi açan, *Tekrar hayata dönen Eurydike'ye* yazılı kartı buruşturan elin aynısıydı... Gözlerini açtı... Yanında, kıpırtısız bir karaltı uzanmaktaydı. Bir an onun nefesini dinledi, sonra dirseğinin üzerinde doğrularak görünmeyen yüze doğru eğildi, canlı olan, belli belirsiz kıpırdayan kapalı gözlere dudaklarını bastırdı.

— Kim olduğunu bana söyleseydin keşke! diye fısıldadı.

Ilık gözkapakları gözyaşlarıyla ıslandı, Flavières düşünceli düşünceli, bu yaşların tadını hissetti. Sonra yastığın altındaki mendilini aradı, bulamadı.

— Hemen döneceğim.

Hiç gürültü yapmadan banyoya süzüldü. Renée'nin çantası orada, tuvalet masasının üstünde, şişelerin arasındaydı. Çantayı açtı, eliyle yokladı, ama mendil yoktu. Buna karşılık parmakları, onu meraklandıran bir şeye değdi... dizilmiş taşlar, bir kolye. Evet, bir kolyeydi bu. Pencereye yaklaştı, kolyeyi akvaryumun matlaşmış camlarından süzülen ölgün ışığa doğru tuttu. Kehribar taşların üzerinde altın sarısı bir ışıltı gezindi. Flavières'in elleri titremeye başladı. Yanılması mümkün değildi. Pauline Lagerlac'ın kolyesiydi bu.

IV

— Çok içiyorsun, dedi Renée.

Fazla yüksek sesle konuştuğundan korkarak hemen yan masaya baktı. Birkaç gündür, Flavières'in dikkatleri üstüne çektiğinin farkındaydı. Flavières, yiğitlik taslar gibi, kadehindeki içkiyi bir dikişte bitirdi. Yanakları sararmış, elmacıkkemikleri ise pancar gibi kızarmıştı.

— Bu uyduruk Bourgogne şarabıyla kafayı bulacak değilim ya, diye itiraz etti.

— Hadi ama... Yanılıyorsun!

— Evet, yanılıyorum... Hayatım yanılmakla geçiyor zaten. Bana hiçbir şey anlattığın yok.

Flavières sebepsiz yere saldırganlaşıyordu. Renée, sürekli üstünde olan bu sert ve çaresiz bakışları görmemek için yemek listesini inceledi. Garson yanlarında durdu.

— Tatlı olarak ne istersiniz? diye sordu.

— Turta, dedi Renée.

— Ben de, dedi Flavières.

Garson uzaklaşır uzaklaşmaz kadına doğru eğildi.

— Hiçbir şey yemiyorsun... Eskiden daha iştahlıydın.

Alaycı bir tavırla sırıtıyor, dudakları hafifçe titriyordu.

— Rahat rahat üç dört çöreği yer bitirirdin, diye sözünü sürdürdü.

— Ben mi, ben...

— Tabii ki sen... Hatırlasana... Galeries Lafayette.

— Yine şu hikâye!

— Evet. Mutlu olduğum bir dönemin hikâyesi.

Flavières derin bir nefes aldı, sigara ve kibrit bulmak için önce ceplerine baktı, sonra Renée'nin çantasını karıştırdı. Gözlerini Renée'den bir an olsun ayırmıyordu.

— Sigara içmemelisin, dedi Renée, cılız bir sesle.

— Biliyorum. Aynı zamanda sinirlenmemeliyim de. Ama hasta olmak hoşuma gidiyor. Geberip gidersem... (sigarasını yakıp, kibriti Renée'nin gözlerinin önünde sallayarak söndürdü) onun da önemi yok. Bir gün bana demiştin ya, "Ölmek acı vermez!" diye.

Renée asabi bir tavırla omuz silkti.

— Ama öyle, diye sözünü sürdürdü Flavières. Hatta sana yerini bile söyleyebilirim. Courbevoie'da, Sen'in kıyısındaydı. Görüyorsun, benim hafızam kuvvetlidir. Ya, evet.

Dirseklerini masaya dayamış, duman yüzünden tek gözü kapalı, gülüyordu. Garson turtaları getirdi.

— Hadi ye! dedi Flavières. İkisini de. Ben artık doydum.

— İnsanlar bize bakıyor! diye yalvardı Renée.

— Ne yani! Artık doyduğumu söylemeye hakkım var herhalde. İşletme için mükemmel bir reklam.

— Bu akşam neyin var bilmiyorum.

— Hiçbir şeyim yok hayatım, hem de hiç. Keyfim yerinde... Niçin kaşık kullanmıyorsun? Eskiden kaşıkla yerdin.

Renée tabağı itti, çantasını alıp ayağa kalktı.

— Çekilmez birisin.

Flavières de ayaklandı. Doğru! Başlar onlardan tarafa dönüyor, bakışlar onları takip ediyordu, fakat Flavières hiç utanç duymuyordu. İnsanlar yok oluvermişlerdi. Kendisini eleştirilerin üzerinde hissediyordu. Onun günlerdir yaşadığı şeyi, kim sadece bir saatliğine olsun yaşamayı kabullenirdi ki! Asansörün oraya, Renée'nin yanına gitti; asansör görevlisi, çaktırmadan onları inceledi. Renée burnunu sildi, yüzünü çantasının

gerisine saklayarak pudrasını tazeliyormuş gibi yaptı. Böyle ağladı ağlayacak gibiyken güzelleşiyordu; üstelik adil olan, onun da ıstıraptan nasibini almasıydı. Hiç konuşmadan uzun koridor boyunca yürüdüler. Renée odaya girdi, çantasını yatağın üzerine attı.

— Bu böyle süremez, dedi... kim bilir neyi amaçlayan şu sonu gelmez imalar, bana yaşattığın bu hayat... hayır... ayrılmayı tercih ederim... Sonunda delireceğim yoksa.

Ağlamıyordu, ama gözpınarlarında titreşen yaşlar gözlerine donuk bir parlaklık, biraz ürkmüş bir ifade veriyordu; Flavières hüzünle gülümsedi.

— Saint-Nicolas Kilisesi'ni hatırlıyorsundur, diye lafa girdi... dua etmiştin... şimdiki gibi solgundun.

Renée, sanki görünmez bir el omzuna bastırmış gibi, yavaşça yatağın kenarına oturdu. Dudakları hafifçe kımıldadı.

— Saint-Nicolas Kilisesi mi?

— Evet... Mantes yakınlarında, kırların ortasında, gözlerden uzak şu kilise... Ölmek üzereydin.

— Ben mi?.. Ölmek üzereydim ha?

Renée birdenbire kendisini yüzükoyun yatağa attı, suratını kıvırdığı koluna gömmüştü. Omuzları hıçkırıklarla sarsılıyordu. Flavières onun yanı başına diz çöktü. Genç kadının başını okşamak istedi, ama Renée derhal kendini çekti.

— Dokunma bana! diye bağırdı.

— Seni korkutuyor muyum? dedi Flavières.

— Evet.

— Sarhoş olduğumu mu zannediyorsun?

— Hayır?

— Öyleyse deli olduğumu düşünüyorsun ha?

— Evet.

Flavières tekrar ayağa kalktı, bir an için kadını süzdü, sonra elini alnında gezdirdi.

— Neticede belki de doğrudur bu!.. Yine de şu kolye meselesi var... Hayır, bırak da konuşayım, olur mu!.. Niçin onu takmıyordun?

— Çünkü o kolyeyi sevmiyorum. Sana daha önce de söyledim.

— Yahut benim onu tanıyacağımdan korkuyordun. Esas sebep bu, değil mi?

Renée başını hafifçe çevirdi ve dağılmış saçlarının arasından onu süzdü.

— Hayır, diye cevap verdi.

— Yemin eder misin?

— Tabii ki.

Flavières, yün halının üzerinde ayağıyla anlaşılmaz bir şekil çizerken, bir yandan da düşündü.

— Senin dediğine bakılırsa, kolyeyi sana Almaryan verdi yani.

Renée dirseğinin üzerinde doğruldu, bedenini küçültmek ister gibi bacaklarını kıvırıp altına çekti. Flavières kaygıyla onu inceliyordu.

— Almaryan, Paris'te, Faubourg Saint-Honoré'deki bir antikacıdan aldığını söyledi.

— Ne kadar zaman önce?

— İyi ama bunu da söylemiştim sana. Aynı şeyleri tekrarlatıp duruyorsun hep.

— Peki, tekrar söyle. Ne kadar zaman önce?

— Altı ay önce.

Mümkündü gerçi... Ama hayır, mümkün değildi. Böyle bir rastlantı!

— Yalan söylüyorsun! diye bağırdı Flavières.

— Niye yalan söyleyeyim ki!

— Niyeymiş!.. Hadi! İtiraf et... Madeleine Gévigne'sin sen.

— Hayır!.. Yine beni hırpalamaya başlama, ne olursun. O kadına hâlâ âşıksan, bırak beni... Öylesi daha iyi. Ben de çekip giderim... Bu hayattan bıktım usandım.

— O kadın... öldü.

Flavières tereddüt etti. Öyle susamıştı ki, boğazını yırtan yanmayı dindirmek için öksürmek zorunda kaldı.

— Daha ziyade, diye düzeltti, bir süre ölü kaldı... Ama işte... insan bir süre ölü kalabilir mi?

— Hayır, diye inledi Renée... Sus!

Korku yine yüzüne soluk renkli bir maske oturtmuştu. Flavières bir iki adım geri çekildi.

— Hiç korkma... Görüyorsun ya, sana zarar vermek istemiyorum... Tuhaf sözler ediyorum, ama bu benim hatam değil... Şunu daha önce gördün mü?

Cebini karıştırdı ve yatak örtüsünün üzerine altın çakmağı attı. Renée bir çığlık kopardı ve geriye doğru kayıp duvara kadar gitti.

— Nedir bu? diye kekeledi.

— Al hadi!.. Bak!.. Bir çakmak bu... Hadi dokun! Yaksana!.. Çakmak diyorum ya işte... Suratının ortasına patlamaz... Eeee? Bir şey hatırlatıyor mu sana?

— Hayır.

— Louvre Müzesi'ni bile hatırlatmıyor mu?

— Hayır.

— Onu cansız bedeninin yanından aldım... Bu hareketimi hatırlaman mümkün değil tabii ki.

Dudaklarının arasından engelleyemediği alaycı, küçük bir kahkaha fırladı, Renée gözyaşlarını tutamadı.

— Defol, dedi. Defol!

— Sakla onu, diye üsteledi Flavières. Sana ait.

Çakmak aralarında parıldıyordu, ışıltısı bir çeşit sınır oluşturmaktaydı. Ötesinde Flavières'in gördüğü, bir hiç uğruna acı çektirdiği Renée'ydi. Bir hiç uğruna! Hücum eden kanla şakakları zonkluyordu. Gevşek adımlarla lavaboya yöneldi, dezenfektan kokan, yavan sudan bir yudum içti. Daha sorması gereken bir yığın soru vardı. İçinde solucanlar gibi kımıl kımıl oynuyorlardı. Fakat bekleyecekti... Aceleciliği ve beceriksizliğiyle Madeleine'in kaçmasına yol açmıştı. Bir defa daha onu yavaş yavaş hayatın kıyısına çekecekti. Renée'nin özünden Madeleine'i tekrar var edecekti. Onun, hatıralarına kavuşacağı zaman pekâlâ gelecekti. Kapıyı kilitledi.

— Burada kalmayacağım, dedi Renée.

— Nereye gideceksin?

— Bilmiyorum. Ama burada kalmayacağım.

— Sana yaklaşmayacağım, söz veriyorum... Artık geçmişten bahsetmeyeceğim.

Kadının hızlı hızlı nefes alışını duyuyordu. Flavières soyunuyor, o sırada da Renée'nin, en ufak hareketini dahi gözden kaçırmadığını hissediyordu.

— Kaldır şu çakmağı ortadan, dedi Renée.

Bir yılan görse, sesi ancak böyle çıkardı. Flavières mücevheri aldı, avcunda havaya atıp tuttu.

— Sahi mi? Onu saklamak istemiyor musun?

— Hayır. Beni rahat bırakmanı istiyorum. Savaş sırasında yeterince mutsuzluk çektim. Eğer şimdi gerekli olan...

Kirpiklerinin ucundaki bir damla yaşı eliyle sildi, mendilini arandı. Flavières kendi mendilini ona attı. Renée görmezden geldi.

— Niçin kızgınsın? dedi Flavières. Kaba davranmak istemedim, emin ol. Gel barışalım.

Mendilini aldı, yatağa oturdu, Renée'nin yüzünü sildi. Ani bir şefkat duygusu hareketlerine acemilik veriyordu. Gözyaşları hâlâ, iyileşmeyen bir yaradan akan kan gibi, Renée'nin yanaklarından süzülmekteydi.

— Hadi ama, ortada hiç sebep yok, diye yalvarıyordu Flavières. Kendine dert arıyorsun!

Renée'nin başını omzuna yaslayıp, onu usul usul salladı.

— Evet, diye itiraf etti alçak sesle, bazı anlar kendimi tanıyamaz oluyorum... Hatıralar bana işkence ediyor... Ah!.. Anlaman imkânsız... Eğer huzur içinde yatağında ölseydi... yine acı çekerdim elbette, ama zamanla unuturdum belki... kaldı ki... sana söyleyebilirim bunu... Kendisini öldürdü... Kendisini boşluğa attı... kaçtığı şey neydi... Beş senedir her gün bu soruyu soruyorum kendime.

Sımsıkı tutup bırakmadığı genç kadının göğsü yine boğuk bir hıçkırıkla sarsıldı.

— İşte bitti, diye mırıldandı Flavières... Görüyorsun, sana her şeyi anlattım. Sana ihtiyacım var yavrum. Beni yüzüstü bırakmamalısın, çünkü bu sefer ölürüm... Evet, onu hâlâ seviyorum. Seni de seviyorum... ve ikinize duyduğum aşk aynı.

Hiçbir erkeğin yaşamadığı gibi bir aşk... Biraz çaba göstersen muhteşem olurdu... olup bitenleri hatırlamaya çalışsan... çan kulesinden sonrasını...

Genç kadının başı huzursuzca kıpırdadı, Flavières onun kolunu daha kuvvetli sıktı.

— Bırak da konuşayım... Sana bir sır vereceğim... ancak şu son günlerde idrak ettiğim bir şey...

El yordamıyla elektrik düğmesini bulup ışığı söndürdü. Kadının vücudu omzuna ağır geliyordu, fakat duruş şeklini değiştirmeye çalışmadı. Adeta birbirlerine lehimlenmiş vaziyette, belirsiz şekillerin oynaştığı karanlıkta salınmaktaydılar. Birlikte hangi kayıp ışığa doğru yükseliyorlardı acaba?

— Kendimi bildim bileli ölmekten korktum, diye söze devam etti Flavières, sesi artık bir fısıltıdan farksızdı... Başkalarının ölümü beni hep allak bullak etti, çünkü benim ölümümün habercisiydi... ve ölecek olmam... hayır... bunu kabullenemiyorum bir türlü. Hıristiyanların Tanrısına inanacak oldum... diriliş vaadi yüzünden. Bir mağaranın dibine gömülmüş o naaş, mağaranın önüne yuvarlanan kaya, ellerinde silah nöbet tutan Romalı askerler. Derken, gelip çatan üçüncü gün... Çocukken, bu üçüncü günü nasıl da düşünürdüm... Gizlice taşocaklarının girişine gider ve avazım çıktığı kadar bağırırdım, haykırışım uzun bir süre yeraltında yankılanır, fakat kimseyi uyandırmazdı. Henüz çok erkendi... Şimdi işitilmiş olduğuna inanıyorum. İnanmayı öyle isterdim ki! Eğer bu doğru idiyse, eğer sen isteseydin... sen... o zaman bir daha korkmazdım... Hekimlerin bana söylediklerini unuturdum. Sen bana öğretirdin şu...

Flavières, gözlerini indirip, arkaya doğru yatmış surata baktı, genç kadının göz çukurları boş gibi görünüyordu. Sadece alnına, yanaklarına, çenesine ölgün bir ışık vurmaktaydı. Flavières'in kalbi aşkla dolup taşıyordu; bakıyor, belki de genç kadının bir şey söylemesini bekliyordu; yolun kavisli kısmında bir tramvay gıcırdadı, duvarlarda, tavanda kıvılcımlar çakıp söndü; Renée'nin gözbebekleri bir an için yeşil bir ışıkla harelendi, bu sefer de Flavières kendini çekecek gibi oldu.

— Gözlerini kapat, diye mırıldandı. Bir daha da bana böyle bakma.

İyiden iyiye uyuşmuş kolunu artık hissetmiyordu. Vücudunun o kısmı ölmüş gibiydi. Yarı boğulmuş Madeleine'in ağırlığıyla aşırı yüklü vaziyette, kendi hayatı için mücadele vermek zorunda kaldığı an geldi aklına. Bu akşam da yine aşağı doğru çekilmişti, fakat içinde mücadele etme arzusu yoktu artık. Daha ziyade, pes etmek, rehber ve koruyucu olmaktan vazgeçmek istiyordu. Ne de olsa sırra vâkıf olan, kadındı... Uyku, zihnine şimdiden sis perdesini germekteydi. Yine konuşmaya, bir şey vaat etmeye yeltendi, fakat görüntülerin musallat olduğu bir gölgeden, karmakarışık bir rüyadan ibaretti artık. Genç kadının kıpırdandığını belli belirsiz fark etti, şüphesiz soyunuyordu. "Madeleine... yanımda kal," demeye niyetlendi, dudakları kımıldadı. Gerçek anlamda dinlenemeden uyuyordu. Ancak sabahleyin sakinleşti ve şafağın ölgün ışığında genç kadının ona uzun uzun baktığını ve gözlerinin hâlâ yaşlarla dolu olduğunu görmedi.

Uyandığında çok yorgundu ve başı ağrıyordu. Banyodan musluk sesi geliyordu, müthiş rahatladı. Yataktan kalktı. Lanet olsun! İyi değildi.

— Bir dakika sonra çıkıyorum, diye bağırdı Renée.

Flavières, hiçbir şey düşünmeden, hiç keyif duymadan, damların üzerindeki mavi gökyüzünü seyrediyordu. Evet ya, hayat devam ediyordu, aynı saçma sapan hayat. Ağırdan alarak giyindi. Her sabah olduğu gibi, kendisini bezgin hissediyordu. Her sabah olduğu gibi, aklında bir tek içme isteği vardı. İlk kadeh zihnini açıyor ve Flavières kaygılarına, pırıl pırıl bıçaklar gibi düzgünce dizilmiş, el değmemiş, çözümsüz halde tekrar kavuşuyordu. Renée, bir gün önce satın aldıkları şahane bir sabahlıkla banyodan çıktı.

— Banyo müsait, dedi.

— Acelem yok. Günaydın... İyi uyudun mu? Ben biraz keyifsizim. Geceleyin bağırdığımı duydun mu?

— Hayır.

— Bazen uykumda bağırdığım oluyor. Kâbuslar görüyorum. Çocukluğumdan beri bu böyle. Pek ciddi bir durum değil.

Flavières esnedi, Renée'ye baktı. O da pek göz kamaştırıcı görünmüyordu, ama zayıfladığından beridir Flavières'i daha fazla endişelendiriyordu. Renée saçını taramaya koyuldu, Flavières bir defa daha, hiç direnmeden haşin bir içgüdüye teslim oldu.

— Ver!

Tarağı alıp, bir iskemleyi öne doğru itti.

— Şuraya, aynanın önüne otur. Sana göstereyim... Saçları omuzlara salmanın modası geçti artık!..

Neşeli görünmeye çalışıyordu, fakat sabırsızlıktan parmakları titriyordu.

— Öncelikle, diye söze devam etti, kına yakmanı istiyorum... Saçının bazı tutamları açık renk, bazıları koyu... Ne olduğu belli değil...

Saç telleri tarağın etrafında çıtır çıtır sesler çıkarıyor, omza yayılmış gür saçlarda mücevher ışıltıları dolanıyordu. Flavières'in ellerinin üstünde ılıktılar; biçilmiş çimen, güneşte kavrulmuş çayır otları gibi kokuyor ve taze şarabın rayihası gibi hafifçe baş döndüren nemli bir buğu yayıyorlardı. Flavières nefesini tutuyordu. Dişlerinin üstünde hafifçe gerilmiş dudaklarıyla Renée de, bu haz veren deneye kendini kaptırmıştı. Fazla sayıda firketeyle takviye edilip desteklenen topuz şekillenmekteydi, fakat Flavières kusursuz bir saç biçimi ortaya çıkarma iddiasında değildi. Tek istediği, Madeleine'in portresine bir Vinci tablosundaki sakin zarafeti kazandıran o asil ve edepli saç biçimini tekrar ortaya çıkarmaktı. Serbest kalan kulakların zarif hatları şimdi görünür olmuştu. Alın, kavisine, biçimli kabartısına kavuşuyordu. Flavières, eserini tamamlamak üzere eğildi. Sıkı örgü düğümünü düzeltti, bir tarak dokunuşuyla bir esneklik, bir kayganlık kazandırdı, şehveti çağrıştırabilecek bir ayrıntıyı derhal bertaraf etti. Hem seçkin hem de soğuk görünüşlü bir heykel başı biçimlendirmek gerekiyordu. Son bir firkete yerleştirdi ve doğruldu, gözleri karşısındaki aynada yeni çehreyi aradı. Ah!

Bu çehre! Gévigne'in sık sık tasvir ettiği haliyle onu görüyordu nihayet. Yandan gün ışığının vurduğu ve suluboya resim gibi parlak aynanın yüzeyinde şimdi, soluk, esrarengiz, tamamen düşüncelere gark olmuş bir yüz vardı sadece...

— Madeleine!

Flavières onun adını telaffuz etmişti ve kadın duymamıştı. Aynada gördüğü bir yansıma mıydı sahiden? Daha ziyade, bir kristal kürede görülen şu görüntülere benzer içsel bir tahayyül değil miydi? Sessizce iskemlenin etrafından dolandı ve yanılmadığını anladı. Tarağın ağır hareketleri, parmakların kayar gibi tene hafifçe teması genç kadının bir çeşit rüyaya, derin düşüncelere dalmasına yol açmıştı. Derken, kendisine bakıldığını hissetmiş olmalıydı ki göğüs geçirdi ve başını çevirip gülümsemeye gayret etti.

— Az daha uyuyacaktım, diye mırıldandı... Hâlâ uykum var...

Saç biçimine dalgınca bir göz attı.

— Fena değil! diye tasdik etti... Evet, öncekinden daha iyi. Yalnız pek dayanıklı değil sanki.

Başını salladı ve firketeler düştü. Daha kuvvetli sallayınca topuz çözüldü, saçlar bir çağlayan gibi omuzlarına döküldü. Gülmekten kırıldı. Flavières de gülmeye başladı, nasıl da korkmuştu halbuki.

— Zavallı sevgilim! dedi Renée.

Flavières, elleri şakaklarında, hâlâ gülüyor ve bu odada daha fazla kalamayacağını hissediyordu. Adeta boğuluyordu. Güneşe, tramvaylara, hengâmeye, kalabalığa ihtiyacı vardı. Görmüş olduğu şeyi derhal unutması lazımdı. Altına dokunmuş bir simyacı gibiydi. Muslukları sonuna kadar açarak, ikide bir lavabonun cam rafına çarparak hızlıca gündelik bakımını yaptı.

— Ben önden ineyim mi? diye sordu Renée.

— Hayır. Beni bekle. Bekleyebilirsin herhalde, değil mi!

Sesi bir anda öyle değişmişti ki Renée banyonun kapısına geldi.

— Neyin var?

— Benim mi! Hiç... Neyim olsun istiyorsun?

Flavières, genç kadının, saçlarına önceki şeklini verdiğini fark etti, buna kızsın mı sevinsin mi bilemedi. Kravatını titizlenmeden bağladı, ceketini üstüne geçirdi, Renée'nin koluna yapıştı.

— Kaybolmam merak etme, diye işi şakaya vurdu Renée.

Fakat Flavières'in içinden gülmek gelmiyordu artık. Otelden çıktılar ve içlerine lahzada bir sıkıntı çöreklendi. Flavières kendini şimdiden yorgun hissediyordu. Migren yüzünden başı zonkluyordu. Bir parkta oturmak zorunda kaldı.

— Özür dilerim, dedi. Sanırım dönmemiz gerekecek... İyi değilim.

Renée dudaklarını sıktı, ona bakmamaya çalıştı, fakat uysalca otele dönmesine yardım etti; genç kadın çoraplarını yamamaya koyulduğunda, Flavières de gücünü toplamaya çalıştı. Bir bekleme salonu gibi kasvetli ve bayağı gürültülerin duyulduğu bu derme çatma odada kendisiyle kapalı kalmayı daha ne kadar kabullenecekti Renée? Onu alıkoymaya hakkı yoktu. Flavières, onun içinin tam anlamıyla rahatlamadığını tahmin edebiliyordu. Öğlen vakti kalkmak istedi, fakat kısa süren bir baş dönmesi onu yatağa devirdi.

— Alnına ıslak bez koymamı ister misin? dedi Renée.

— Hayır... hayır... Geçer birazdan... Gidip yemek ye.

— Emin misin?

— Evet. Yemin ederim.

Bununla birlikte, Renée kapıyı kapatınca Flavières'in yüzü müthiş bir endişeyle kasıldı. Budalacaydı, çünkü Renée'nin bütün eşyaları orada, dolapta düzenli bir şekilde duruyordu. Kaçıp gidecek, ortadan kaybolacak değildi... "Ölebilir!" diye düşündü, ipe sapa gelmez düşünceyi zihninden kovmak için ellerini alnına götürdü. Zaman akıp geçti. Flavières o düşüncenin, kum saatindeki kum taneleri gibi, kulaklarının içinde vızıldadığını duyuyordu. Aşağıda yemek servisi yavaştı. Bunu biliyordu. Yine de! Elini çabuk tutabilirdi Renée. Şüphesiz fırsat mı bu fırsat diyor, sevdiği ve genellikle Flavières'i kızdırmamak için kendisini mahrum bıraktığı her türden yiyeceği keyifle mideye

indiriyordu. Flavières, onun bu hayvani tarafından nasıl da nefret ediyordu!.. Evvelce, Courbevoie'daki meyhanede, mutfaktan hizmetçi kılığı içinde çıktığında... nasıl da üzülmüştü!.. Gideli bir saat olmuştu... Demek çok acıkmıştı! Derken bir saat on beş dakika oldu!.. Öfke ve üzüntü Flavières'in migrenini daha da azdırıyordu. Âcizlik duygusuyla gözlerine yaş hücum etmekteydi. Genç kadın geri döndüğünde, onu tiksintiyle süzdü.

— Üç kuruşluk bir bifteği yemek için bir saat yirmi beş dakika ha!

Renée güldü, yatağa oturup onun elini tuttu.

— Yemekte salyangoz vardı, dedi. Servis etmesi çok uzun sürüyor... Peki sen nasılsın?

— Ha, ben!

— Hadi ama! Çocukluk etme.

Flavières o serin ele sımsıkı yapışıyor ve yavaş yavaş tekrar sükûnete kavuşuyordu. Avcunda harikulade bir oyuncak varmış gibi, genç kadının elini parmaklarının arasında sıkı sıkı tutarak uyuklamaya başladı. Akşama doğru, yine sıkıntılı geçen dört saatlik zorlu süreyi atlattıktan sonra kendisini daha iyi hissetti ve dışarı çıkmak istedi.

— Uzağa gitmeyiz. Yarın bir hekime görünürüm.

Aşağı indiler. Kaldırımda Flavières bir şey unutmuş gibi yaptı.

— Beni burada bekle, tamam mı. Kısa bir telefon görüşmesi yapmalıyım.

Geri dönüp bara girdi.

— Bir viski... Çabuk!

Trenini kaçırmaktan korkan bir yolcu gibi, bastırmaya çalıştığı telaş yüzünden titriyordu. Bu süre içinde genç kadın uzaklaşabilir, köşeden dönebilirdi... hatta... İçkisini tadını çıkara çıkara içti, gırtlağından ağır ağır inen yanma hissiyle mest oldu. Gözleri yemek listesine takıldı.

— Öğlenki yemek listesi mi bu?

— Evet beyefendi.

— Salyangoz belirtilmemiş burada.

— Salyangoz yoktu.

Flavières kadehindeki içkiyi bitirdi, mendiliyle dalgın dalgın dudaklarını sildi.

— Hesabıma ekleyin, dedi.

Sonra bir çırpıda Renée'nin yanına koştu. Sevecen davrandı, durmadan konuştu, biraz çaba göstermeyi göze alsa ışıltılı bir kişiliğe bürünebiliyordu. Genç kadını akşam yemeği için, Vieux-Port yakınlarındaki çok şık bir lokantaya götürdü. Renée onun neşeli sözlerinin gerisindeki itinayı ayırt edebiliyor muydu? Ara sıra gözlerinde beliren sabit bakışları fark ediyor muydu? İyi de, onların hayatında her şey öyle sahteydi ki zaten. Flavières de son derece tuhaf bir erkekti!

Geç döndüler, çok uzun bir süre uyudular. Öğlen, Flavières başının ağrıdığından yakındı.

— Görüyorsun işte, dedi genç kadın, düzenli hayattan azıcık uzaklaştığımız anda...

— Ben daha çok senin için üzülüyorum. Yine yalnız yemek zorunda kalacaksın.

— Uzun sürmez.

— Yok canım, acele etme.

Flavières onun uzaklaşan ayak seslerini dinledi, usulca kapıyı açıp asansöre atladı. Lobide, yemek salonunda şöyle bir göz gezdirdi. Renée orada değildi. Dışarı çıktı, genç kadını caddenin sonunda gördü, adımlarını hızlandırdı. "Tamam işte," diye düşündü. "Her şey baştan başlıyor." Genç kadının üstünde gri tayyör vardı ve etrafında ıhlamur dallarının gölgesi oynaşıyordu. Hızlı adımlarla, başı hafifçe öne eğik, hiçbir şey görmeden yürüyordu. Eskiden olduğu gibi, kaldırımlarda çok sayıda subay vardı. Gazeteler büyük puntolu başlıklar atmıştı; Flavières, eski görüntüleri canlandıran kelimeler görüyordu: *Bombardımanlar... kapıya dayanmış bozgun...* Renée küçük bir caddeye kıvrıldı, Flavières yaklaştı. İki yanında mağazalar, antikacılar, kitapçılar olan dar bir caddeydi bu. Bu caddeyi daha önce nerede görmüştü?.. Saints-Pères Caddesi'ne benziyordu. Renée karşıya geçti, küçük bir otele girdi. Flavières onu takip etme cesaretini gösteremiyordu artık. Batıl inançtan kaynaklanan bir

tür korkuyla binanın karşısında öylece durmaktaydı. Mermer bir levhanın üstünde *Central Hôtel* yazıyor, kapıya asılmış bir ilanda da *Dolu* yazısı okunuyordu. Flavières, dizlerinin bağı çözülmüş olsa da karşıya geçti. Az önce Renée'nin tuttuğu kapı kulpuna elini koydu. Ufak lobiyi ve Renée'nin muhtemelen oda anahtarını aldığı panoyu gördü. Gişede, gazete okuyan bir adam vardı.

— Ne istemiştiniz? diye sordu adam.

— Hanımefendi, dedi Flavières... grili hanımefendi. Kim o?

— Demin yukarı çıkan mı?

— Evet. Adı nedir?

— Pauline Lagerlac, dedi adam, berbat bir Marsilya vurgusuyla.

V

Renée geri döndüğünde Flavières yatıyordu.

— Kendini nasıl hissediyorsun? dedi Renée.

— Biraz daha iyi. Kalkarım şimdi.

— Bana niye böyle bakıyorsun?

— Ben mi!

Flavières gülümsemeye çalışıp, örtüyü üzerinden attı.

— Çok tuhaf görünüyorsun, diye üsteledi Renée.

— Yok canım. Yemin ederim.

Flavières saçını taradı, ceketini fırçaladı. Bu daracık odada en ufak hareket onları yaklaştırıyor, durmadan birbirlerine değiyorlardı. Flavières ne konuşmayı ne de susmayı göze alabiliyordu. Yalnız olmak, başını ellerinin arasında alıp, başparmaklarını kulaklarına bastırarak, korkunç sırrın önünde tek başına kalmak istiyordu.

— Biraz daha alışveriş yapmam lazım, dedi Renée. Nasıl olduğuna bakmak için yukarı çıktım.

— Alışveriş mi?.. Ne alışverişi?

— Ya işte, önce kuaföre gideceğim. Şampuana ihtiyacım var. Sonra bir çift çorap almak istiyorum...

Şampuan, bir çift çorap, gayet gerçekçiydi bu istek. Güven uyandırıcıydı. Zaten o sırada yüzünde aydınlık bir ifade vardı, yalan söyleyebilecek gibi değildi.

— Gidebilir miyim? diye sordu Renée.

Flavières sevgisini göstermeye yeltendi; ama eli, bir körün eli gibi tereddüt ediyordu.

— Tutsak değilsin sen, diye mırıldandı. Gayet iyi biliyorsun ki esir olan... benim.

Tekrar sessizlik oldu. Renée aynanın önünde pudrasını tazeliyordu. Arkasında ayakta duran Flavières onu inceliyordu.

— Beni huzursuz ediyorsun hayatım, dedi Renée.

Saçları kulaklarının etrafında titreşiyor, şakağında incecik bir damar atıyordu; bu ince mavi damar kıpkırmızı kanla doluydu; hayat oradaydı, bu bedenin içine gizlenmiş, çok etkili bir rayiha yaymaktaydı; Flavières daha keskin gözlerle, bir hale ya da çakıp sönen bir ışık gibi onu görebilirdi belki de. Parmağını usulca genç kadının omzuna değdirdi. Teni pürüzsüz ve ılıktı, elini hızla geri çekti.

— Hadi ama, neyin var? dedi genç kadın, kırmızı rujla dudaklarını renklendirmek üzere yüzünü eğerken.

Flavières göğüs geçirdi. Renée... Madeleine... Pauline... Onu yine sorguya çekmek neye yarardı ki?

— Git! dedi. Elini çabuk tut.

Genç kadına eldivenlerini ve çantasını uzattı.

— Seni aşağıda bekleyeceğim... geri gelecek misin?

Genç kadın döndü.

— Hoppala! Nasıl bir düşünce bu!

Flavières gülümsemek için kendisini zorluyordu. Çok mutsuzdu. Ta içinden, yenilgiyi kabul ediyordu; genç kadının birdenbire ona acıdığını, tıpkı ölmek üzere olan bir hastayı terk etmeye utanır gibi, gidip gitmemekte tereddüt ettiğini hissetti. Kadın onu seviyordu. Yüzünde, çok acımasız ve çok sevecen bir ifade okunuyordu. Renée bir adım, derken iki adım attı, Flavières'e doğru uzandı ve onu dudaklarından öptü. Bu hoşça kal anlamına mı geliyordu? Yoksa bir elveda mıydı?.. Flavières ürkekçe onun yanağını okşadı.

— Affet beni... küçük Eurydike!

Renée, yüzündeki allığa rağmen sararır gibi oldu. Kirpiklerini hızlı hızlı kırpıştırdı.

— Mantıklı ol hayatım. İstirahat et... Bu kafa sana hep lazım çünkü!

Kapıyı açtı, Flavières'e bir defa daha baktı ve el salladı. Kapı kapandı. Kapı kulpu hareketsiz kaldı. Flavières, odanın ortasında, hâlâ bakır kulpu seyrediyordu. Genç kadın geri dönecekti... Ama ne zaman? Az kalsın koridora fırlayıp, var gücüyle, "Madeleine!" diye bağıracaktı... Fakat biraz önce söylediği doğruydu. Tutsak olan kendisiydi. Ne umuyordu? Onu bu odada yanında alıkoymayı mı? Gece gündüz gözünün önünden ayırmamayı mı? İstediği kadar başında nöbet tutsun, onun hafızasının kuytularına gizlenmiş olana asla erişemeyecekti. Hakiki Madeleine özgürdü; başka bir yerde yaşıyordu. Flavières'e bıraktığı kendi görüntüsü ise bir sadakaydı. Ayrılığın kaçınılmaz olacağı an gelecekti. Aşkları bir ucubeydi. Ölüme adanmıştı... Ölüme!

Flavières, tuvalet masasının önündeki iskemleye bir tekme attı. Hadi canım! Otelde tuttuğu oda, kaçabildiği anda yaptığı bütün o alışverişler. Bütün bunlar kaçış alametleri değil miydi? Ortada esrarengiz hiçbir şey yoktu. Gévigne'den sonra Almaryan olmuştu. Flavières'den sonra da bir başkası olacaktı... "Kıskanan biri... Madeleine'e kıskançlıkla bağlı biri!" diye acı acı sırıttı. Bunun bir anlamı var mıydı?.. Altın çakmakla bir sigara yakıp bara indi. Aç değildi. Canı içki bile çekmiyordu. Bir koltukta oturabilmek için konyak söyledi. Rengârenk şişelerin tepesinde tek bir ampul yanıyordu sadece. Garson gazete okuyordu. Flavières, elinde kadehi, başını geriye atarak, nihayet gözlerini kapatabildi. Gévigne'in görüntüsü ziyaretine geldi. Gévigne'i ciğeri beş para etmez biri gibi görmüştü ve işte şimdi kendisi Gévigne'in durumundaydı. Bir bakıma kendisi, Gévigne'di. Kendisi de sevgilisi, neticede karısı olan bir yabancıyla birlikte yaşıyordu. Birini tanısaydı, belki gidip ondan tavsiye isterdi. Bir dostu olsaydı, Renée'yi takip etmesini rica ederdi. Tam o raddedeydi... Gözünün önüne, ofisindeki Gévigne geliyordu; onun "Davranışları bir tuhaf... Beni endişelendiriyor..." dediğini işitiyordu.

— Garson... Bir tane daha!

Bereket versin ki Gévigne olan bitenden hiç şüphelenmemişti. Eğer bilseydi... ne yapardı acaba?.. O da içerdi. Veya kafasına bir kurşun sıkardı. Çünkü bazı hakikatler vardır ki, insanın düşünürken, bedensel ıstıraptan yüz defa daha berbat olan bir ruhsal ıstırap hissetmemesi mümkün değildir. Bu sırrı taşımak için de bütün erkekler arasından onun seçilmesi gerekmişti. Azıcık dahi neşe vermeyen, aksine yaşama kaygısını katmerleyen bir sırdı bu. Ah! Kendisini son derece sakin, zihnini fevkalade açık hissediyordu. Hatta, hiç ürpermeden, bir defa daha dönüp geriye bakabilirdi. Çan kulesinin dibindeki cesedi, taşların üzerindeki kanı, yamulmuş, kırılmış uzuvları görmüştü. Daha sonra, Gévigne karısının cesedinin başında ağlamıştı. Kapıcı kadın içler acısı cesedi edeplice giydirmesine yardımcı olmuştu. Polis müfettişleri Madeleine'i uzun uzun incelemişlerdi. O açıdan, Flavières'in içi rahattı. Haçın dibinde zar atan Romalı askerler kadar rahattı. Baş dönmesi, intihar eden Pauline Lagerlac'ı düşündüğünde, Madeleine'in ilk defa, "Ölmek acı vermez" deyişi kısa bir humma ürperişiyle birlikte aklına geldiğinde, bilhassa da kilisedeki sahneyi, Madeleine'in huzur dolu kararlılığını hatırladığında başlıyordu... Hayat Madeleine'e fazlasıyla külfetli gelmeye başlamıştı... bu yüzden o da, tabii olarak, sırra kadem basmıştı. İyi de Renée'nin hayatı daha mı kolaydı? Hayır... Öyleyse?.. Flavières'in başı dönmeye başlıyor, alnının gerisinde bir çeşit bunalma, dayanılmaz bir boşluk hissi yer ediyordu; bu his, sonsuzluğu, daima, biteviye, hudutsuz, ilelebet sürüp gideni düşünmenin yol açtığı hisse benziyordu!

— Garson!

Bu defa Flavières susamıştı. Etrafını saran koyu renkli duvar kaplamalarına ve barın gerisindeki sıra sıra içki şişelerine ümitsizce bakıyordu. Kendisi hâlâ hayatta mıydı peki?.. Evet. Alnı terden ıslanmıştı, kolçakların üzerindeki elleri alev alev yanıyordu. Bal gibi hayattaydı ve o esnada zihni onu korkutan bir berraklığa sahipti. Acı verici bir kesinlikle, durumun imkânsızlığını, saçmalığını idrak ediyordu. Artık Renée'ye sarılmak bir yana, onunla konuşamazdı bile. Renée çok *farklıydı*. Flavières

küçük oteli keşfettiğinden beridir, dostluklarını ezip geçen bir şey peyda olmuştu aralarında. Renée ister istemez, kendisini her şeyden habersiz sevecek bir başka erkeğe gidecekti. Gévigne'in öğrenmesine ramak kalmıştı, ama genç kadın kendisini öldürmüştü. Şimdi de...

Flavières yarısı boş kadehini elinden düşürdü, içki dizine döküldü. Mendiliyle sildi. Sonra utanç içinde, yapış yapış olmuş kadehi yerden alıp, hâlâ okumakta olan garsona bir göz attı. Daha önce tahmin edemediği için kendisine müthiş kızıyordu... Şimdi, hiç şüphe yok ki çekip gidecekti Renée... Orada, küçük otelde, bavullarını hazırlamış olmalıydı... O sırada, belki de Afrika'ya... veya Amerika'ya bilet alıyordu... Bu ölümden de beter olurdu.

Ayağa kalktı, bir an için gözü karardı, koltuğa tutundu.

— Hayırdır?.. Hasta mısınız beyefendi?

Biri onu tutmuş, usulca bara doğru götürüyordu.

— Hayır... bırakın beni!

Flavières nikel kaplı bar çubuğuna sımsıkı yapışıyor, üzerine eğilmiş adamın beyaz ceketine ve göğüslüğüne alık alık bakıyordu.

— Şimdi... daha iyiyim, teşekkürler.

— Kuvvet takviyesi niyetine bir içki ister misiniz? diye teklifte bulundu adam.

— Evet... evet, bir viski!

Kadehi aç kurt gibi ağzına götürdü. Bu kadar güçsüz olmaktan bıkıp usanmıştı, fakat sarı sıvı kuvvetini toplamasını sağlayacaktı. Madeleine'in gitmesini engellemek için bir çare bulacaktı. Sürekli imaları, iğnelemeleriyle her şeyin sorumlusu kendisiydi. Onu bulduğunda, genç kadın geçirdiği dönüşümleri unutmuştu belki de. Flavières, onu kaybetmeye hazırlandığı aklının köşesinden geçmeksizin, Madeleine'i yavaş yavaş yeni baştan yaratmıştı. Şimdi onu nasıl kandırabilirdi? Hayatın önceki gibi devam ettiğini ona nasıl kabul ettirirdi? Artık çok geçti.

Bakışları elektrikli duvar saatini aradı. Saat dört buçuktu.

— Benim hesaba yazın!

Ellerini metal bar çubuğundan çekti. Tereddütlü birkaç adım attı, sonra bacaklarına güç geldi. Lobiyi geçti, üniformalı kapı görevlisine seslendi:

— Bu civarda kadın kuaförü var mı?.. Şık bir kuaför elbette?

— *Chez Maryse*, dedi kapı görevlisi. En çok tutulan salon o.

— Buraya uzak mı?

— Hayır. Olsa olsa on dakikalık mesafede. Bulvarı takip edip soldaki üçüncü caddeye girin. Dükkân bir çiçekçi ile bir kafenin arasında. Bulamamanız imkânsız.

— Teşekkür ederim.

Flavières dışarı çıktı, açık hava onu sersemletti. Öğlen yemek yememekle hata etmişti. Tramvay raylarına yansıyan güneş dayanılmaz şekilde göz kamaştırıyordu. Hayat, suları kabarmış bir nehir gibi akıyor ve Flavières, insan seline kapılmamak için bina cephelerinin dibinden yürüyordu. Hengâmenin kıyısında kalmaya çalışıyordu. Ara sıra, evlerin sıcak taşlarına yaslanıyordu. Zorluk çekmeden kuaför salonunu buldu, sadaka isteyecek bir yoksul gibi camekâna yaklaştı. Onu gördü, başının üstünde alengirli bir saç kurutma makinesi vardı. Oradaydı! Sahiden oydu. Demek onlara, ikisine birden, fazladan bir süre bahşedilmişti. Şükürler olsun!.. Şükürler olsun!.. Kuaför salonunu geçip kafeye girdi.

— Bir sandviç ve bir bardak bira!

Bundan böyle ihtiyatı elden bırakmayacaktı. Sağlığına itina gösterecek, yeniden eski gücüne kavuşacaktı. Onu engellemek için çok güçlü olmalıydı... Öncelikle, güvenini nasıl kazanacaktı? Her türlü imadan uzak durarak mı? Ona itiraf ettirmeye çalışmaktan vazgeçerek mi?

Göğüs geçirdi, sandviçini bitiremeyecekti. Bira midesini bulandırıyordu. Tütün ağzını yapış yapış yapıyordu. Arkalıksız sırada rahat edebileceği bir oturuş şekli bulmaya çalıştı. Bulunduğu yerden kaldırımı, kuaför salonunun önünü görüyordu. Renée'nin onun gözünden kaçması imkânsızdı. Muhtemelen otele dönerdi. Flavières, ardından gelecek uzun akşama nasıl dayanacaktı? Ondan özür mü dilemeliydi? Kavgalarını unut-

ması için yalvarmalı mıydı?.. Gözlerini camın ötesindeki asfalt bölümden ayırmıyordu, sanki çok zor bir imtihandan geçiyordu da karatahtanın önünde dut yemiş bülbüle dönmüştü... Kendisini tanıyordu; öğrenmeye çalışmaktan hiç vazgeçmeyecekti. Genç kadında sevdiği şey, onun Madeleine olması değil, hayatta olmasıydı. Paylaşmak istemediği fazla sayıda hayatı olmasıydı. Genç kadın çok zengindi, o ise çok fukara. Sırrın dışında bırakılmayı asla kabul etmeyecekti. Peki öyleyse?

Zaman yavaşça akıyordu. Kafenin sahibi uzaktan, ara sıra kendi kendine konuşan ve gözlerini caddeden ayırmayan bu şaşırtıcı müşteriyi inceliyordu. Flavières kederli kederli düşünüyordu. Çare yoktu. Madeleine ister istemez çekip gidecekti. Onu kilit altında tutmak imkânsızdı... Karşısına çıkan ilk fırsatta gidecek ve her şey sona erecekti. Flavières artık migren ağrısı çekme, yatağa çakılıp kalma hakkına sahip değildi... Şimdiden çok geç kalmış bile olabilirdi. Genç kadın belki de birazdan gara veya demir almak üzere olan bir gemiye doğru yola koyulacaktı. O zaman Flavières'in ölmekten başka çaresi kalmayacaktı...

Ansızın Madeleine dışarı çıktı. Bir hayalet misali, kaldırımda peyda oluvermiş gibiydi. Başı açıktı, saçları ensesinde topuz yapılmış ve kınayla hoş bir renge boyanmıştı...

Flavières yerinden fırladı. Genç kadın, siyah çantası kolunun altında, acele etmeden onun önü sıra yürüyordu. Flavières'in ona aldığı gri takım vardı üzerinde. Tıpkı rüyalarındaki gibiydi. Flavières eskiden, Sen rıhtımı üzerinde olduğu gibi ona yaklaştı, parfümünün kokusunu aldı; güz mevsiminde toprağın, ezilmiş yaprakların ve solan çiçeklerin kokusuydu bu. Flavières, bir eli göğsünde, ağzı aralık, bir uyurgezer gibi yürüyordu. Bu kadarı fazlaydı artık. Bayılacak gibiydi. İnsanlara çarpıp duruyor, onlar da dönüp endişeyle ona bakıyorlardı. Caddenin sonunda yere yığılacaktı belki de! Belki de hıçkırıklara boğulacaktı!.. Madeleine ağır ağır, eski mahallenin yıkıntılarına doğru iniyordu. Flavières onu gözetlemekte nasıl da haklı çıkmıştı! Madeleine'in otele dönmeye niyeti yoktu. İlgisiz bir tavırla dükkânların önünden geçiyor, batmakta olan güneş

gölgesini epeyce geriye, Flavières'in ayaklarının dibine kadar uzatıyordu. Geziniyor muydu? Biriyle mi buluşacaktı? Dayanılmaz, işkence çektiren baş başa kalış öncesinde özgürlüğünün tadını mı çıkarmaya çalışıyordu sadece? Yoksa şimdiden başka bir yerde, yabancı bir şehirde bir yabancı mıydı?.. Hasarlı bina cephelerinin gerisinde buldozerlerin gümbürdeyişi işitiliyordu. Kararmış duvarlardan afişler sarkmaktaydı. Çocuklar yıkıntıların arasında oynuyorlardı. Yürürken kalçası hafifçe sağa sola salınan Madeleine, Belges rıhtımına vardı. Kısa bir süre durup, başını iki kıyıyı birleştiren köprünün hasarlı ayaklarına doğru çevirdi. Kurşuni suya, yan yana duran ikiz yelkenlilerin gövdeleri yansıyordu. Bir yumurcak, bacaklarını iki yana ayırmış, tek kürekli bir kayığı suda yüzdürüyordu. Orada burada tahliye mavnaları, baş tarafları kayalara dayanmış vaziyette, çürümekteydiler. Burası Marsilya, aynı zamanda da Courbevoie'ydı. Geçmiş, halihazırdaki akıl sır ermez anın altından büyüleyici bir biçimde yüzeye çıkıyordu. Flavières kendisini zamanın dışında hissediyordu. Belki tahta parçalarının, çürümüş meyvelerin oynaştığı dalgacıkların, hatta belki Madeleine'in karaltısının bile hiçbir mevcudiyeti yoktu. Halbuki limandan gelen kokuların bastıramadığı keskin parfüm kokusu havada asılı duruyordu. Madeleine, rıhtımı takip ederek havuzlara doğru yöneldi. Gemiye binmeyi mi düşünüyordu? Yoksa yolcu gemilerini seyrederek, kaçıp gidebileceği ülkelerin hayalini mi kuracaktı? Üstlerinde Amerikan ceketler ve bol cepli, dizlikli pantolonlar olan, hangi milletten oldukları belirsiz insanlar barakalar ve ambarlar arasında aheste aheste gidip gelmekteydiler. Madeleine kimseyi görmüyor gibiydi. Mazot lekeleriyle dolu suya ve iç içe geçmiş gemi direklerinin gerisindeki Saint-Jean Kalesi'nin kararmış surlarına bakıyordu. Kimi yerde, omuzlarında tüfek olan nöbetçiler parklara bekçilik ediyorlardı. Flavières bitkindi, ama durmayı aklından bile geçirmiyordu. Kaçınılmaz olanı bekliyordu. Ve kaçınılmaz olan, Joliette rıhtımında gerçekleşti. Madeleine, bir tür kafe-kantinin tek masasına oturdu. Flavières gizlenebileceği bir köşe arandı.

Yan tarafında, tıpkı eskisi gibi fıçılar, üstlerinde beyaz boyayla yazılmış yazıların olduğu kocaman variller vardı. *Salgues, Cezayir*. Salgues, bir müşteriydi. Fakat hangi geçmiş hayatta?.. Gemilerde, gemi barınağında, neredeyse her tarafta ilk ışıklar yanarken, Madeleine masada bir şeyler yazıyordu. Rüzgâr kâğıdının bir köşesini havalandırıyordu. Eli çok hızlı hareket etmekteydi. O esnada hitap ettiği kişi Flavières'di. Onunla sessiz sessiz konuşuyordu, tıpkı Gévigne'le sessiz sessiz konuştuğu gibi. Flavières korku ve kederden ölüyordu. Şimdi Madeleine mektubu katlıyor, zarfı yapıştırıyor, masaya para bırakıyordu.

Flavières fıçıların etrafından dolandı. İçine korkunç bir şüphe düşmüştü. Yoksa Madeleine'in niyeti... Genç kadın henüz kıyıdan uzaktı, rayların arasında yürüyordu. Tercih edebileceği çok fazla gemi vardı. Daha kuytu bir yer arıyordu. Biri diğerinin peşinde, karanlık halat deliklerinin onları göz gibi takip ettiği, sağlam pruva bodoslamalarının önünden geçiyorlardı. Ara sıra, çok yukarıda, küpeşteden sarkmış bir denizci sigarasının külünü silkelerken sağa sola kıvılcım saçıyordu. Muazzam halatlar birbiriyle kesişiyor, karanlık ve sessiz dağları çağrıştıran hareketsiz uzun yol gemilerini rıhtıma bağlıyorlardı. Sokak lambalarından dökülen sarımtırak ışıkta böcekler oynaşıyordu. Madeleine, bir eliyle rüzgârın sağa sola savurduğu eteğini tutarak, hızlı hızlı yürümekteydi. Bir palamarın altından geçmek için eğilip, ihtiyatla kıyıya yaklaştı. Bir vinçin gölgesine sığınan Flavières onu inceliyordu. Görünürde kimse yoktu. Kayaların aşağısında birbirine sürtünen iki filikadan gıcırtılar geliyordu. Flavières, hainlik peşindeki bir soyguncu gibi parmak uçlarında ilerledi. Kolunu Madeleine'in omuzlarına atıp onu geriye çekti. Genç kadın bir çığlık atıp debelendi.

— Benim, dedi Flavières... Ver bana şu mektubu.

Mücadele ettiler, çanta açıldı. Mektup aradan kayıp, bir yaprak gibi döne döne yere düştü. Flavières ayağıyla üstüne basmaya çalıştı, beceremedi. Daha güçlü bir esintiyle zarf yerden havalanıp, rıhtımın kenarını aştı ve karanlığa karıştı. Şıpırtılar çıkaran köpüklü suda tekrar peyda oldu, ama ulaşmak im-

kânsızdı. Flavières Madeleine'i hâlâ kendi gövdesine bastırmış, sımsıkı tutuyordu.

— Ne yaptığını görüyor musun!

— Bırak beni.

Flavières çantayı cebine sokup genç kadını sürüklemeye başladı.

— Seni *Chez Maryse*'den beri takip ediyordum. Niçin buraya geldin ha?.. Cevap ver!.. O mektupta bana ne diyordun?.. Elveda mı?

— Evet.

Flavières genç kadını sarstı.

— Peki ya sonra?.. Ne yapmayı düşünüyordun?

— Başımı alıp gitmeyi... Belki yarın... Ne olursa yapmayı! Artık dayanamıyorum.

— Ya ben?

Flavières, zihni boşalmış ve duyarlığını kaybetmiş gibi hissediyordu. Müthiş bir yorgunluk omuzlarını çökertmekteydi.

— Gel!.. Yürüyelim şöyle!

Tekinsiz gölgelerin dolaştığı dar sokaklara daldılar, fakat Flavières'in serserilerden korktuğu yoktu. Onları düşünmüyordu bile. Yanındaki kadının dirseğini sımsıkı tutuyordu. Onu önü sıra itekliyor, bu sefer sahiden de onunla birlikte çok uzaklardan, düpedüz ölümün diyarından geldikleri hissini taşıyordu.

— Şimdi, diyerek tekrar söze girdi, öğrenmeye hakkım var... Sen Madeleine'sin!.. Hadi söyle!

— Hayır.

— Kimsin peki?

— Renée Sourange.

— Doğru değil bu.

— Bal gibi de doğru.

Flavières başını kaldırıp penceresiz yüksek evlerin arasından görünen ince gökyüzü şeridine baktı. Genç kadını öldüresiye dövmek istiyordu.

— Sen Madeleine'sin, diye tekrarladı hiddetle. Küçük otelin sahibine, adının Pauline Lagerlac olduğunu söylemişsin, işte bu da ispatı.

— Beni aramaya kalkarsan, seni yanıltmak içindi.

— Beni yanıltmak ha?

— Evet... çünkü illa şu Pauline de olmamı istiyorsun... Sorup araştıracağını ve sonuçta ister istemez oraya gideceğini tahmin ediyordum... Sadece ötekinin hatırasını koruyup, Renée Sourange'ı unutmanı istedim.

— O halde bu saç şekli, bu kına nedir?

— Sana söyledim ya: Renée Sourange'ı unutturmak içindi... senin için şu Madeleine haricinde kimse olmasın diye.

— Hayır!.. Yanımda olmasını istediğim kişi sensin.

Flavières ümitsizce genç kadının kolunu sımsıkı tutuyordu. Yarı karanlıkta yürüyüşünden, parfümünden, aşkın hiç hatasız yorumladığı yüzlerce emareden, onu tepeden tırnağa tanımaktaydı. Belli belirsiz duyulan akordeon, mandolin ezgileri duvarlardan süzülüyordu sanki. Arada sırada, bir sokak lambası göz kırpar gibi yanıp sönüyordu. Arkalarında bazen bir canavar düdüğü, gece hayvanı misali böğürmekteydi.

— Niçin kaçmak istiyordun? dedi Flavières. Benimle mutlu değil misin?

— Hayır.

— Sorularım yüzünden mi?

— O yüzden... ve diğer her şey yüzünden.

— Peki ya bir daha soru sormayacağıma... hem de hiç sormayacağıma söz verirsem?

— Zavallı dostum... Senin elinde değil.

— Dinle bak... Halbuki senden istediğim basit bir şey. Madeleine olduğunu itiraf et ve bir daha bu konudan hiç bahsetmeyelim... Marsilya'yı terk ederiz. Seyahate çıkarız. Hayat nasıl da güzel olacak görürsün.

— Ben Madeleine değilim.

Ah, bu inat, inanılır gibi değildi!

— Hem de öyle bir Madeleine'sin ki, onun boşluğa bakma, görünmez bir âleme kaçma tarzını bile edindin.

— Benim kendi dertlerim var ve bu dertleri kimse benim yerime üstlenemez.

Flavières onun ağladığını hissetti. Birbirlerine yaslanmış vaziyette, aydınlatılmış bir bulvara doğru yürüdüler. Tekrar yaşayanların dünyasına ayak basacaklardı. Flavières mendilini çıkardı.

— Yüzünü dönsene bana!

Çok şefkatli dokunuşlarla, genç kadının yanaklarını sildi. Sonra gözlerinden öpüp elini tuttu.

— Gel!.. Korkma!

Dönüp bulvara girdiler, kalabalığa karıştılar. Kafelerde orkestralar çalıyordu. İçlerinde beyaz kasklı adamların olduğu cipler son süratle geçmekteydi. Etrafta işportacılar, yerfıstığı satıcıları, ateş isteyen ve Camel ya da Lucky Strike paketleri uzatan berduşlar vardı. Flavières ona bakınca, Madeleine kafasını başka tarafa çeviriyordu. Temkini elden bırakmıyor ve hınçla dudak büküyordu. Fakat Flavières ona acıyamayacak kadar mutsuzdu.

— Bırak beni, dedi genç kadın... Aspirin almam lazım. Başım çok ağrıyor.

— Önce Madeleine olduğunu itiraf et!

Genç kadın omuz silkti ve iki sevdalı gibi birbirlerine sokulmuş vaziyette yollarına devam ettiler; fakat Flavières, enselediği şahsı elinden kaçırmaktan korkan bir polis gibi, genç kadının kolunu tutuyordu.

Otele dönüp hemen yemek salonuna gittiler. Flavières gözlerini Madeleine'den alamıyordu. Avizenin ışığı altında, ensesinde toplanmış saçlarıyla, ilk defa Marigny Tiyatrosu'nda görmüş olduğu haliyle görüyordu onu. Elini uzatıp genç kadının parmaklarını sımsıkı tuttu.

— Hiçbir şey söylemek istemiyorsun, dedi.

Genç kadın başını eğdi. Ölüm döşeğindeki biri gibi sapsarıydı. Şef garson siparişlerini almak üzere yanlarına geldi.

— İçecek olarak?

— Moulin-à-vent.*

---

* Beaujolais yöresine ait çok kaliteli bir kırmızı şarap. (ç.n.)

Madeleine'in mevcudiyeti onu gerçeklikten, ağırlıktan, hakikatten ve varoluştan mahrum bırakmış gibi, Flavières kendisini bedeninin dışına savrulmuş hissediyordu. İkisinden biri fazlalıktı belki de. Genç kadına bakıyor ve kâh "Bu imkânsız" diye düşünüyor, kâh kendi kendine "Uykuda olmalıyım" diyordu. Madeleine çok az yiyordu. Birçok defa, rüya âlemine kayacak gibi oldu; Flavières daha önce onun sık sık o âleme dalıp gittiğini görmüştü. Şişedeki içkiyi sakin sakin, neredeyse bir gerekliliği yerine getirir gibi içip bitirdi. Madeleine'in düşmanlığını soğuk bir duvar gibi aralarında hissediyordu.

— Hadi ama, dedi. Gördüğüm kadarıyla sabrın kalmamış... Konuşsana Madeleine.

Genç kadın aniden ayağa kalktı.

— Seninle geliyorum, dedi Flavières.

Kadın anahtarı kancadan alırken, Flavières barda alelacele bir viski yuvarlayıp asansöre doğru koştu. Asansör görevlisi kayar kafesi çekip kapattı. Asansör yukarı çıkmaya koyuldu. Flavières kolunu Madeleine'in omuzlarına doladı. Öpücük kondurmak ister gibi kulağına doğru eğildi.

— İtiraf et hayatım.

Genç kadın yavaşça maun asansör duvarına yaslandı.

— Evet, dedi... Ben Madeleine'im.

VI

Flavières robot gibi, anahtarı kilitte döndürdü. Onca gündür beklediği bu itirafla kısmen sersemlemiş, bir çeşit pusun içinde hareket ediyordu. Bir itiraf mıydı bu sahiden? Öyle bir bıkkınlıkla konuşmuştu ki genç kadın! Belki de sadece onun suyuna gitmek, bir mola süresi kazanmak istemişti. Flavières kapıya yaslandı.

— Sana inanmamı nasıl beklersin? dedi. Bu fazla kolay oldu.

— Kanıt mı lazım?

— Hayır, ama...

Flavières artık bilemiyordu. Nasıl da yorgundu ya Rabbi!

— Işığı söndür, diye yalvardı genç kadın.

Caddeden gelen ışık kepenklere vurunca, parmaklıklara benzeyen gölgeleri tavana aksetti. Kafes kapanmıştı. Flavières kendisini yatağın kenarına bıraktı.

— Gerçeği niçin bana hemen söylemedin? Korktuğun şey neydi?

Madeleine'i artık göremiyor, fakat onun banyo tarafında hareket ettiğini duyuyordu.

— Cevap versene. Korktuğun şey neydi?

Genç kadın sesini çıkarmıyordu. Flavières tekrar konuşmaya başladı:

— Waldorf'ta görür görmez tanımıştın beni değil mi?

— Evet, daha ilk günden.

— İyi ama, hemen o anda bana içini açmalıydın. Saçmalık bu. Neden bu kadar budalaca davrandın peki?..

Elini yumruk yapmış, yatak örtüsüne üst üste vuruyor; somyanın yayları hafif bir gitar sesiyle çınlıyordu.

— Bütün bu komedi!.. Bize yakışıyor muydu?.. Şu mektuba ne demeli... Neler yaşadığını bana açık açık anlatacağına...

Genç kadın onun yanına oturup, karanlıkta elini aradı.

— Doğrusu ya, diye mırıldandı... Hiç öğrenmemeni isterdim... hiç emin olmamanı...

— Ama ben ta başından beri biliyordum...

— Dinle beni... Bırak da anlatayım... O kadar zor ki bu!

Genç kadının eli ateş gibiydi. Flavières artık kıpırdamıyordu; kaygı içinde kasılıp kalmıştı. Sırrı öğrenmek üzereydi.

— Paris'te tanıdığın kadın, dedi Madeleine, hani arkadaşın Gévigne'in yanında tiyatroda gördüğün, takip ettiğin, sudan çekip çıkardığın o kadın... hiç ölmedi. Ben hiç ölmedim, anlıyor musun?

Flavières gülümsedi.

— Elbette ya, dedi, sen hiç ölmedin... Renée'ye dönüştün, gayet iyi anlıyorum.

— Hayır hayatım... hayır... Öylesi çok güzel olurdu... Ben Renée'ye dönüşmedim. Hep Renée'ydim zaten. Ben sahiden Renée Sourange'ım. Senin daima sevmiş olduğun kişi benim, yani Renée Sourange.

— Nasıl?

— Sen Madeleine Gévigne'le hiç tanışmadın. Oymuş gibi yapan bendim... Gévigne'in suç ortağıydım... Affet beni... Neler çektiğimi bir bilseydin...

Flavières genç kadının bileğini tutmuştu.

— Beni inandırmak istediğin şey, oradaki, çan kulesinin dibindeki cesedin...

— Evet, kocasının az evvel öldürdüğü Madam Gévigne'in cesediydi... Madeleine Gévigne sahiden ölmüştü, ben ise hep hayattaydım... İşte böyle... Hakikat bu.

— Yalan, dedi Flavières. Ne de olsa Gévigne hayatta değil artık. Karşı çıkamaz, sen de bundan faydalanıyorsun. Zavallı Gévigne!.. Öyleyse sen onun metresiydin, ima ettiğin şey bu mu? İkiniz birlikte bu hikâyeyi tasarladınız: Meşru eşi ortadan kaldırmayı... Niye peki, niye?

— Servetin sahibi oydu... Sonra da yurtdışına gidecektik.

— Şahane! Gévigne niçin gelip de karısını takip etmemi istedi peki?

— Sakin ol hayatım.

— Ben sakinim, sen devam et, yemin ederim hiç bu kadar sakin olmamıştım. Hadi, cevap ver!

— Kimse ondan şüphelenmemeliydi. Halbuki karısının intihar etmek için hiçbir sebebi yoktu. Dolayısıyla, Madam Gévigne'in tuhaf düşüncelerden beslendiğini, daha önce de yaşamış olduğuna inandığını ve ölümü önemsiz bir şey, neredeyse bir oyun gibi gördüğünü teyit edecek bir şahit lazımdı ona... intiharı kendi gözleriyle gördüğünü söylediğinde, dediklerinden şüpheye düşülmeyecek bir şahit... Sen avukattın... hem sonra, seni iyi tanıyordu... çocukluktan beri... Hikâyesine hemen inanacağını biliyordu.

— Kısacası benim bir ahmak, hafif kaçık bir herif olduğumu düşünüyordu, öyle değil mi?.. Nasıl da güzel tasarlanmış!.. Demek Marigny Tiyatrosu'ndaki de, Passy Mezarlığı'ndaki de sendin, Gévigne'i ziyarete gittiğimde masasının üstündeki fotoğraf da sana aitti ha...

— Evet.

— Senin anlattıklarına bakılırsa, Pauline Lagerlac da hiç var olmadı tabii ki.

— Öyle değil.

— Aha! Yine de... her şeyi inkâr etmeyi gözün yemiyor.

— Yahu anla artık... diye sızlandı genç kadın.

— Anlıyorum, diye bağırdı Flavières hiddetle, her şeyi anlıyorum. Bilhassa da Pauline Lagerlac'ın sana güçlük çıkardığını anlıyorum! Romanında onu bir yere yerleştirmek kolay değil.

— Keşke roman olabilseydi bu, diye fısıldadı genç kadın. Pauline Lagerlac sahiden de Madeleine Gévigne'in büyük ninesiydi. Arkadaşına, çevirdiği dümen için fikir veren de buydu hatta: Şu biraz tuhaf nineye olan saplantı, mezara, Pauline'in yaşamış olduğu Saints-Pères Caddesi'ndeki eve yapılan ziyaretler... Pauline boğularak öldüğü için, Courbevoie'daki sahte intihar...

— Sahte intihar mı?

— Evet, öbürüne... hazırlık amacıyla. Sen suya atlamasaydın, ben kendi başımın çaresine bakardım. Yüzmeyi biliyorum.

Flavières, hödüğün teki gibi ona vurmamak için ellerini ceplerine soktu.

— Şu Gévigne de işinin ehliymiş sahiden, diyerek pis pis sırıttı. Netice itibariyle, her şeyi önceden düşünmüş. İlk gün beni evine davet ettiğinde, kabul etmeyeceğimi biliyordu şüphesiz.

— Kanıtı da, kabul etmemen. Ben de Kléber Caddesi'ndeki eve telefon etmeni yasaklamıştım ya.

— Kapa çeneni! Diyelim ki öyle!.. Ama ya çan kulesi?.. Gévigne oraya gittiğimizi bilebilir miydi?.. Evet, şimdi bana arabayı senin kullandığını... her şeyi uzun zaman önce tasarladığınızı, o ücra köyü belirlediğinizi, tam saatini kararlaştırdığınızı... Gévigne'in tek yapacağı şeyin karısına ufak bir kaçamak teklif etmek olduğunu, Madeleine'in giyeceği kıyafeti de bildiğini söyleyeceksin... Hadi ya, ne diyeyim, hayır, sana inanmıyorum, duyuyor musun, sana inanmıyorum... Gévigne katil değildi.

— Öyleydi, dedi kadın. Ha, hafifletici sebepleri vardı. Kötü bir evlilik yapmıştı... Madeleine sahiden de biraz hastaydı. Gévigne onu hekimlere götürmüştü, ama hiçbir şey bulamamışlardı...

— Tabii ya! İnsan kendini zorlarsa, her zaman bazı açıklamalar bulur... Mesela çan kulesi? Kolay... Gévigne orada. Karısını öldürüp yüzünü tanınmaz hale soktuktan sonra seni bekliyor. Seni takip edemeyeceğimi biliyor; başım dönüyor ya... Sen onun yanına gidiyorsun... o uzun çığlığı koyuveriyorsun... Gévigne de cesedi aşağı atıyor. Siz ikiniz beni tepeden incelerken, ben yüzüstü yerde yatan kadına bakıyorum... kınalı saçlarını topuz halinde toplamış o kadına... İstesem ben de açıklamalar

uydurabilirim!.. Ben uzaklaşınca da, siz iki kapının birinden çıkıp tüyüyorsunuz...

Flavières sesli sesli nefes alıp veriyordu... Hikâye yüzünden boğazı sıkışıyor, zihninde yüzlerce ayrıntı biçimlenip, akıllara durgunluk veren bir resim oluşturuyordu. Kendi kendine konuşmaktaydı.

— Birilerini haberdar etmeli, durumu jandarmaya bildirmeliydim. Gévigne'in, benim şahitlik edeceğimden hiç şüphesi yoktu elbette. Daha birkaç gün önce Courbevoie'da... Gel gör ki durumu bildirmedim... Korkaklığımı bir defa daha kabullenmeyi göze alamadım. Gévigne ise bunu önceden düşünememişti... Her şeyi düşünmüş, suskun kalacağımı tahmin edememişti... daha önce bir arkadaşının ölmesine göz yummuş bir adamın suskunluğunu...

Yine de ileri sürdüğü şey doğruydu. Flavières'in aklına Kléber Caddesi'ne yaptığı ziyaret geliyordu, kendisi de suskunluğa gömülmüş olan Gévigne'in içinde bulunduğu dehşet... ertesi sabah, nafile ve son girişim olarak telefonla arayışı: "Onu buldular... jandarma soruşturma başlattı..." Ve yalanı: "Hayır, yüzü o kadar da tanınmayacak halde değil..." Öyle ya, o, Flavières, ezilmiş yüze bakma cesareti gösteremediğine göre, saklamak gibi korkunç bir tedbir gereksiz kaldığına göre... Hem sonra, şahit olmadığı için, polis araştırmalarını ilerletmiş ve çiftin ailevi sorunlarını deşmeye başlamıştı... Gerekçe bulunmuştu: Çıkar... Gévigne suç işlendiği sırada başka bir yerde olduğunu kanıtlayamazdı, çünkü orada, köydeydi... Zaten köylüler bir araba içinde bir çifti gördüklerini beyan etmişlerdi; araba şüphesiz Talbot'ydu... Sonunda da Gévigne ölmüştü.

Renée başını yastığa gömmüş, usul usul ağlıyordu; Flavières birdenbire ruhen çöktüğünü, gözleri açıkken karabasan görmüş olduğunu anlayıverdi... Demek yanındaki bu kadın Renée'ydi. Belki de Gévigne ile aynı binada oturuyordu. Belki de orada tanışmışlardı... Zayıflığı sebebiyle oyuna razı gelmişti... ve yıllar sonra, çaresizliği, kaderci oluşu yüzünden, tekrar ortaya çıkan sefil avukatla bir macerayı kabul etmişti... Hayır... Hayır... Kadın onu kendisinden uzaklaştırmak için bütün bunları uydur-

muştu, çünkü onu sevmiyordu... çünkü hiçbir zaman sevmemişti, ne eskiden ne de...

— Madeleine! diye seslendi.

Genç kadın gözlerini silip saçlarını yüzünden çekti.

— Ben Madeleine değilim, dedi.

Bunun üzerine Flavières dişlerini sıkarak, iki eliyle kadının boğazına yapıştı, onu sırtüstü yatağa bastırıp kıpırdayamaz hale getirdi.

— Yalan söylüyorsun, diye inledi... Hep yalan söyledin... İyi de seni sevdiğimi görmüyor musun, benim seni sevdiğimi... En başından beri!.. Pauline yüzünden, mezarlık yüzünden, hülyalı halin yüzünden... Harikulade bir duvar halısına benzeyen bir aşktı: Ön yüzünde, olağanüstü bir efsane tasvir ediliyordu; arka yüzünde ise... bilmiyorum... bilmek de istemiyorum... Ama seni kollarımın arasında tuttuğumda, hayatımın yegâne kadını olacağını hissettiğimde... Madeleine... ön yüz işte buydu... Ve gezintilerimiz... hatırlıyor musun?.. Çiçeklerle dolu kırlar... Louvre... kayıp ülke... Madeleine!.. Yalvarıyorum... bana gerçeği söyle.

Genç kadın artık hareket etmiyordu. Flavières, sonsuz bir ıstırapla parmaklarını gevşetti. Sonra zangır zangır titreyerek lamba düğmesini arayıp ışığı yaktı. O zaman korkunç bir feryat kopardı, korkudan deliye dönen insanlar koridora çıktılar.

.....

Flavières artık ağlamıyordu. Yatağa bakıyordu. Bileklerinde kelepçeler olmasa dahi, ellerini birleştirmiş vaziyette öylece duracaktı. Polis müfettişi, Profesör Ballard'ın Nice'teki meslektaşına yazdığı mektubun son cümlelerini okuyordu.

— Götürün onu, dedi.

Odanın içine insanlar doluşmuştu, fakat kimseden çıt çıkmıyordu.

— Onu öpebilir miyim? diye sordu Flavières.

Müfettiş omuz silkti. Flavières yaklaştı. Kadının cansız bedeni yatakta incecik görünüyordu. Yüzünde büyük bir huzur ifadesi vardı. Flavières eğilip, dudaklarını soluk renkli alına değdirdi.

— Seni bekleyeceğim, diye mırıldandı.

Modern Klasikler Dizisi - 229

Pierre Boileau ve Thomas Narcejac ikilisinin 1954'te *Ölüler Arasından* başlığıyla yayımlanan bu klasik *kara* romanı, gerilim filmlerinin büyük ustası Alfred Hitchcock'un unutulmaz filmi *Vertigo*'ya esin vermiştir. 1958 tarihli filmin vizyona girmesinin ardından *Soğuk Ter* başlığıyla yeniden yayımlanan roman, iki yazarın işbirliğinin en dikkate değer örneklerinden biridir. Saplantı, manipülasyon, tamahkârlık ve ahlaki çürümüşlük üzerine yazılmış bu zamansız hikâye, gizemli olay örgüsü ve sarsıcı finaliyle dikkat çeker. İkinci Dünya Savaşı sırasında, Fransız halkının kaçınılmaz saldırıyı huzursuzlukla beklediği, Tuhaf Savaş olarak adlandırılan dönemde, varsıl işadamı Gévigne, hukuk fakültesinden arkadaşı eski polis Flavières'den karısı Madeleine'i takip etmesini ister. Tuhaf davranan Madeleine, zaman zaman adeta transa geçerek tamamen içine kapanmaktadır. Madeleine'in aynı gizemli hastalıktan mustarip büyük ninesi Pauline Lagerlac'ın intihar etmiş olması Gévigne'i daha da endişelendirmektedir. İstemeden giriştiği bu takip, Flavières'in hayatını kâbusa dönüştürecektir.

BOILEAU-NARCEJAC, Fransa'da polisiye türünün çığır açan örneklerine imza atmış Pierre Boileau (1906-1989) ile Thomas Narcejac'ın (1908-1998) (namıdiğer Pierre Ayraud) mahlasıdır. Pierre Boileau Paris'te, Thomas Narcejac ise Rochefort'da dünyaya geldi. Birlikte çalışmaya başlamadan önce de, ayrı ayrı son derece başarılıydılar. Fransa'da 1930'dan beri verilen önemli Macera Romanı Ödülü'nü *Boileau Le repos de Bacchus* adlı yapıtıyla 1938'de, Narcejac da *La mort est du voyage* adlı yapıtıyla 1948'de almıştı. Birlikte yazdıkları kitaplarda Boileau olay örgüsü konusunda katkıda bulunurken, Narcejac atmosfer yaratma ve karakterler üzerinde çalışıyordu. Henri-Georges Clouzot'dan Alfred Hitchcock'a kadar sinemacılara esin kaynağı olan bir külliyat kaleme aldılar. Olay örgüsüne getirdikleri yeniliklerle, gerilimi tırmandırma konusundaki ustalıklarıyla, soğukkanlılıkla planlanmış ve şeytanca işlenmiş suçların psikolojik boyutuna vurgu yaparak polisiye türünün Fransız alttürünü biçimlendirmişlerdir. 1965'te *Et mon tout est un homme* adlı yapıtlarıyla Kara Mizah Ödülü'nün sahibi oldular. İkilinin *Celle qui n'était plus* (*Les Diaboliques*) adlı romanları da Clouzot tarafından sinemaya uyarlandı.

9 786254 298059

